gemeente Barneveld

Samen zorgzaam en verbonden

Visie Sociaal Domein Gemeente Barneveld 2040

September 2025

Inhoud

Voorwoord **4**

Samenvatting **5**

1. Inleiding **7**

2. Dit is Barneveld **11**

3. Terug- en vooruitblik **14**
3.1 Beleidsplan sociaal domein ‘Mensen Voorop’ 15
3.2 Zo gaat het nu met onze inwoners 19
3.3 Welke ontwikkelingen verwachten we op in te moeten spelen? 21

4. Onze visie en uitgangspunten **24**
4.1 Onze visie 25
4.2 Onze uitgangspunten 27

5. De opgaven **28**
5.1 Verbondenheid in groeiende gemeenschappen 29
5.2 Gelijke kansen op meedoen en ontwikkelen 31
5.3 Gezond en weerbaar samenleven 33
5.4 Passende woonsituatie met de juiste hulp en ondersteuning 36
5.5 Samenvatting opgaven en doelen 38

6. Van opgaven naar beleid **39**

7. Van visie naar uitvoering **64**
7.1 Onze uitvoering 65
7.2 Monitoring en sturing 66
7.3 De beleidscyclus 68
7.4 Risico’s 69

Bijlage 1: Terugblik beleidsplan Sociaal Domein ‘Mensen voorop’ **70**

Bijlage 2: Doelen in indicatoren **79**

Voorwoord

Voorwoord Jolanda de Heer-Verheij, wethouder gemeente Barneveld

Als wethouder Sociaal Domein zie ik dagelijks hoe belangrijk het is dat mensen zich gezien en gesteund voelen. Die betrokkenheid vormt het hart van onze gemeenschap. Iets waar we samen aan bouwen, elke dag opnieuw.

Met deze visie kijken we vooruit. Onze dorpen groeien, de samenleving verandert, en de druk op het sociaal domein neemt toe. Tegelijkertijd zie ik de kracht in onze gemeenschap: mensen die naar elkaar omkijken, vrijwilligers die zich inzetten en organisaties die samenwerken. Die verbondenheid willen we behouden en versterken.

Mijn wens is een samenleving waarin iedereen mee kan doen, waar ondersteuning dichtbij is en waar we oog hebben voor wat mensen écht nodig hebben. Soms is dat zorg of ondersteuning, soms een luisterend oor of een praktische oplossing. Soms helpt een andere woning meer dan een hulpverleningstraject. En soms is een sterke gemeenschap de beste vorm van ondersteuning.

We geloven dat we verder komen als we mensen vertrouwen geven, samen optrekken en kijken naar wat iemand écht nodig heeft. We zetten in op preventie. Niet alleen om problemen te voorkomen, maar juist om het goede te versterken: gezondheid, veerkracht en verbondenheid. Het geeft mensen ruimte om niet alleen goed voor zichzelf te zorgen, maar ook voor elkaar.

Ik realiseer me goed dat de gemeente de samenleving niet maakt of stuurt. Wat mensen samen tot stand brengen, ontstaat in de samenleving zelf. Juist daarom hanteren we het principe: Zelf-Samen-Gemeente. Waar inwoners en gemeenschappen zelf kunnen handelen, geven we ruimte. Waar samenwerking nodig is, zoeken we de verbinding. En waar ondersteuning nodig is, staan we klaar. Zo sluiten we aan bij wat er leeft en dragen we bij aan een samenleving die werkt voor iedereen.

Deze visie is tot stand gekomen met de inbreng van inwoners, partners, professionals en de gemeenteraad. Daar ben ik dankbaar voor. Samen geven we richting aan een gemeente die klaar is voor de toekomst. **Samen zorgzaam en verbonden.**

Jolanda de Heer-Verheij
Wethouder Sociaal Domein

Samenvatting

In een tijd waarin de samenleving voortdurend verandert, presenteert de gemeente Barneveld haar visie op het sociaal domein richting 2040. Deze visie is geen blauwdruk, maar een kompas: een richtinggevend verhaal over hoe we samen willen leven, zorgen en ontwikkelen in onze dorpen. De kern van deze visie is het principe Zelf-Samen-Gemeente: een benadering waarin inwoners, gemeenschappen en de gemeente ieder hun rol pakken.

De kracht van samenhang: mens en omgeving verbonden

De Visie Sociaal Domein 2040 is onlosmakelijk verbonden met de Omgevingsvisie Barneveld 2040. Beide visies delen dezelfde stip op de horizon en benadrukken de samenhang tussen de fysieke leefomgeving en het sociale leven. Want hoe we onze dorpen en wijken inrichten, beïnvloedt direct hoe mensen samenleven, zich ontwikkelen en zich verbonden voelen.

Welke ontwikkelingen zien en verwachten we?

Sinds het beleidsplan ‘Mensen Voorop’ uit 2019 is er veel gebeurd. De coronapandemie, energiecrisis, oorlog in Oekraïne en personeelskrapte hebben grote invloed gehad op het sociaal domein. Tegelijkertijd zijn er belangrijke stappen gezet: meer preventie, een bredere aanpak van bestaanszekerheid, en een integrale benadering van wonen, zorg en welzijn voor ouderen. De gemeente heeft geïnvesteerd in netwerken, samenwerking en informele zorg. Toch blijven de uitdagingen groot: de druk op zorg en ondersteuning neemt toe, het woningtekort belemmert doorstroming, en de verschillen tussen buurten groeien. De Visie Sociaal Domein gemeente Barneveld 2040 is een antwoord op deze ontwikkelingen en zet in op een wendbare, samenlevingsgerichte aanpak.

Wat is er veranderd in de visie?

De nieuwe visie bouwt voort op het beleidsplan ‘Mensen Voorop’, maar zet een duidelijke volgende stap. Waar eerder de nadruk lag op individuele zelfredzaamheid, ligt nu de focus op samenredzaamheid en het versterken van gemeenschappen. De visie maakt expliciet verbinding met andere domeinen, zoals de fysieke leefomgeving, en sluit aan bij de Omgevingsvisie. Er is meer aandacht voor preventie, normaliseren van problemen en het benutten van informele netwerken. Ook is de visie meer gebiedsgericht: beleid wordt afgestemd op de specifieke kenmerken van wijken en buurten waar dit nodig is om kansenongelijkheid tegen te gaan.

Vier opgaven

In deze visie staan vier opgaven centraal.

1. Verbondenheid in groeiende gemeenschappen
De groei van de gemeente brengt kansen én uitdagingen met zich mee. Hoe zorgen we ervoor dat mensen zich ondanks de groei van de gemeente blijven herkennen in hun buurt, dat nieuwe en bestaande inwoners elkaar ontmoeten, en dat niemand zich buitengesloten voelt? Daarom zetten we in op het versterken van gemeenschappen, het bevorderen van ontmoeting en het stimuleren van initiatieven van inwoners zelf.

"Ik heb de eerste dag als inwoner van Barneveld als fijn ervaren; mooi, gastvrij, empathisch, Ik was gelijk welkom.

2. Gelijke kansen op meedoen en ontwikkelen
Niet iedereen start met dezelfde kansen. In sommige buurten is de toegang tot onderwijs, werk of ondersteuning beperkter. Ook zijn er inwoners die zich minder welkom voelen of moeilijker aansluiting vinden. We willen ongelijkheid actief tegengaan, onder andere door deze gericht te investeren in wijken waar de opgaven het grootst zijn. Zo zetten we onze middelen in op de plekken waar deze het meest nodig zijn.

3. Gezond en weerbaar samenleven
Een gezonde en veerkrachtige samenleving bevordert vitaliteit en versterkt het vermogen van mensen om voor elkaar te zorgen. Gezondheid is meer dan de afwezigheid van ziekte. Het gaat om veerkracht, zingeving en het vermogen om mee te doen. De gemeente Barneveld kiest voor deze brede benadering van gezondheid, gebaseerd op het concept van positieve gezondheid.

4. Passende woonsituatie met de juiste hulp en ondersteuning
Een passende woning is vaak een randvoorwaarde voor welzijn. Toch is het woningtekort in de gemeente Barneveld nijpend, vooral voor jongeren, ouderen en mensen met een ondersteuningsbehoefte. De gemeente wil samen met partners zorgen voor meer geschikte woningen, betere doorstroming en ondersteuning dichtbij huis.

Van visie naar beleid
De Visie Sociaal Domein gemeente Barneveld 2040 vormt het fundament voor concreet beleid en uitvoering. De visie vormt daarbij een afwegingskader en kompas voor toekomstige ontwikkelingen. In hoofdstuk 6 wordt beschreven hoe de strategische doelen uit hoofdstuk 5 zijn verbonden met de verschillende beleidsterreinen.

Van visie naar uitvoering
We willen onze visie voor 2040 waarmaken door concreet aan de slag te gaan. Dat doen we langs twee lijnen: de vier maatschappelijke opgaven en de verschillende beleidsterreinen in het sociaal domein. Zo houden we focus op onze doelen én op wat wettelijk nodig is. Ook onderzoeken we of onze uitvoering nog helemaal past bij de nieuwe visie en opgaven.

Monitoring gebeurt op drie niveaus: kwantitatieve indicatoren, narratieve evaluatie en een voorzieningenmonitor. Er wordt gewerkt aan een lerend systeem, waarin ervaringen uit de praktijk worden gebruikt om beleid en uitvoering continu te verbeteren.

Samenvattend overzicht Visie Sociaal domein gemeente Barneveld 2040

Onze visie

In onze gemeente zijn we er voor elkaar, en dat is wat ons sterk maakt. Onze negen dorpen zijn plekken waar we elkaar helpen, samen problemen aanpakken en voor elkaar zorgen. Die verbondenheid willen we versterken in onze groeiende gemeenschap. We willen dat onze dorpen plekken zijn waar iedereen zich thuis en veilig voelt en waar onze kinderen zich kunnen ontwikkelen. De gemeente zorgt voor de juiste randvoorwaarden, zodat inwoners en lokale partners samen het verschil kunnen blijven maken.

Samenleven vraagt om inzet van iedereen. We verwachten dan ook dat inwoners zich, binnen hun mogelijkheden, inzetten voor de gemeenschap. Iedereen is dan onderdeel van een netwerk om op terug te kunnen vallen. De gemeente helpt initiatieven die hieraan bijdragen zo nodig een stap verder. Zo pakken we samen de vraagstukken van de toekomst aan.

Eigen verantwoordelijkheid en elkaar helpen zijn belangrijk. Wanneer daarnaast extra ondersteuning nodig is, zorgt de gemeente voor passende hulp. Het liefst collectief, informeel en dichtbij het gewone leven. **Zo kan iedereen meedoen.**

Onze opgaven en doelen

Verbondenheid in groeiende gemeenschappen	Meer inwoners ontmoeten elkaar en ondernemen samen activiteiten
	Er is meer verbinding tussen verschillende groepen in de samenleving
	Het gevoel van veiligheid in wijken en buurten is vergroot
	Meer inwoners weten zich zelfstandig te redden met behulp van hun eigen netwerk
	Er is meer verbinding en vertrouwen tussen inwoners en gemeente
Gelijke kansen op meedoen en ontwikkelen	De kansengelijkheid tussen wijken en buurten is toegenomen
	Meer kinderen en jongeren groeien op in een kansrijke omgeving
	Meer inwoners ervaren financiële rustomgeving
	Meer inwoners doen naar vermogen mee op de arbeidsmarkt of via andere vormen van participatie
	Meer inwoners hebben voldoende ontwikkelkansen
Gezond en weerbaar samenleven	Meer inwoners voelen zich vitaal en gezond
	Meer ouderen functioneren langer zelfstandig
	Problemen worden vaker genormaliseerd en binnen de gemeenschap opgelost
	Inwoners zijn beter voorbereid op crises en rampen
	Inwoners krijgen beter passende en op elkaar afgestemde ondersteuning, doordat het sociaal en medisch domein op elkaar aansluiten
Passende woonsituatie met de juiste hulp en ondersteuning	Meer inwoners anticiperen tijdig op hun (toekomstige) woon- en ondersteunigsbehoeften
	Meer inwoners kunnen zelfstandig thuis (blijven) wonen met waar nodig ondersteuning, ontmoeting en hulp dichtbij
	De woningvoorraad en woonomgeving zijn beter afgestemd op passende woonkeuzes in elke levensfase

We volgen de voortgang en resultaten van alle doelen met behulp van indicatoren. Deze staan in bijlage 2. Voor bijna alle indicatoren is een 0-meting beschikbaar. In de bijlage staat ook via welke bronnen deze gegevens zijn verzameld. Zo kunnen we goed zien of we op koers liggen.

1

Inleiding

1. Inleiding

De gemeente Barneveld presenteert de Visie Sociaal Domein gemeente Barneveld 2040. Dit document schetst een beeld van de gewenste toekomst van onze gemeente.

Om die toekomst vorm te geven, maken we strategische keuzes en stellen we kaders vast voor beleid en uitvoering binnen het sociaal domein. Deze visie gaat in op de volgende vragen:

- Hoe willen we dat de samenleving eruitziet in 2040?
- Hoe zorgen we dat iedereen kan meedoen, zich veilig voelt en zich kan ontwikkelen?
- Hoe maken we zorg en ondersteuning houdbaar voor de toekomst?
- Hoe zorgen we voor een samenhangende aanpak van sociale, fysieke en maatschappelijke vraagstukken?
- Hoe kunnen inwoners, organisaties en gemeente samen verantwoordelijkheid dragen voor het sociaal domein?

Deze nieuwe Visie Sociaal Domein gemeente Barneveld 2040 sluit aan bij ontwikkelingen in de gemeente Barneveld en houdt rekening met bredere maatschappelijke trends en demografische veranderingen. Veel uitgangspunten bouwen voort op eerder beleid, maar we zetten ook een volgende stap richting meer integrale samenwerking binnen én buiten het sociaal domein.

Samenleven in de gemeente Barneveld verandert

Deze Visie Sociaal Domein gemeente Barneveld 2040 beschrijft hoe we als gemeente, samen met partners en inwoners, verder willen werken aan een samenleving waarin iedereen meedoet, ertoe doet en tot zijn recht komt.

We bouwen hierbij voort op het beleidsplan Sociaal Domein ‘Mensen voorop’ (2019). Veel waarden en uitgangspunten uit dit beleidsplan blijven actueel en vormen ook in deze nieuwe Visie Sociaal Domein de basis voor ons handelen.

Wat wél verandert, is de context. De samenleving is in beweging, en de uitdagingen zijn groot: mentale druk bij jongeren, toenemende vergrijzing met een groeiend beroep op zorg en ondersteuning, de flinke groei van de dorpen en wat dat betekent voor de sociale samenhang en een toenemende kansenongelijkheid en krapte op de arbeidsmarkt.

Samen naar een volgende stap

De uitdagingen van de toekomst vragen om een volgende stap. In deze visie bouwen we daarom verder aan het samenspel tussen inwoners, samenleving en overheid, verwoord in het inmiddels bekende principe Zelf-Samen-Gemeente. Die gedachte blijft leidend: de gemeente biedt ruimte waar het kan, biedt ondersteuning waar nodig en werkt samen met inwoners en partners aan oplossingen die passen bij de vraag en de context. In deze visie leggen we meer nadruk op het samen: op het versterken van gemeenschappen, relaties en sociale netwerken. Want juist in de kracht van de samenleving ligt een groot deel van het antwoord op de uitdagingen van deze tijd.

Dat vraagt ook om een meer integrale blik. Sociale opgaven houden immers niet op bij de grenzen van het sociaal domein. Daarom maken we in deze visie nadrukkelijk verbinding met de Omgevingsvisie Barneveld 2040.

De kracht van samenhang: mens en omgeving verbonden

Of mensen kunnen meedoen, zich veilig voelen, gezond blijven en zich kunnen ontwikkelen, hangt sterk samen met hoe we onze dorpen en wijken inrichten. Sociale en fysieke vraagstukken zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Juist daarom heeft de gemeente Barneveld in de Omgevingsvisie, aanvullend op de drie traditionele lagen van de leefomgeving, een vierde laag toegevoegd: de sociale laag. Deze benadering vormt een belangrijk fundament voor ons integrale beleid. De sociale laag- mensen en gemeenschappen- vormt de kern van de Visie

Sociaal Domein én weegt volwaardig mee bij ruimtelijke keuzes. Waar de Omgevingsvisie zich richt op ruimte, ontwikkeling en gebruik, richt het sociaal domein zich op het leven van mensen zelf: participatie, ondersteuning, welzijn, zorg en onderlinge verbondenheid.

Deze integrale benadering vraagt om samenwerking tussen domeinen en om beleid dat verder kijkt dan sectorale grenzen. Alleen zo kunnen we effectief inspelen op de opgaven van deze tijd.

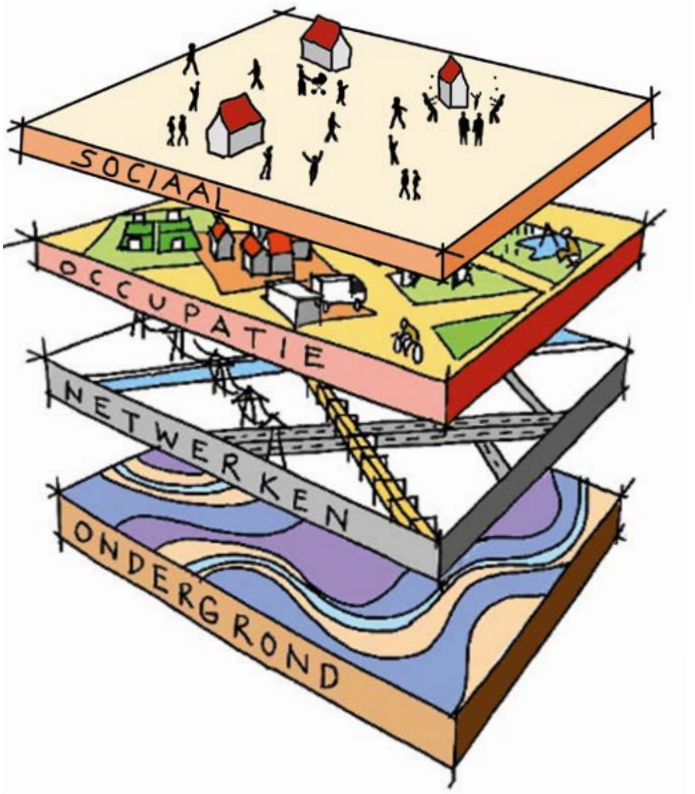

Bron: http://www.ruimtexmilieu.nl/lagenbenadering - bewerkt door SAB

Plaats in de beleidscyclus

Met deze visie op het sociaal domein geven wij inzicht in onze strategische uitdagingen en keuzes. De visie vormt samen met de Omgevingsvisie de strategische basis voor het gemeentelijk beleid. Hoewel deze visie gaat over het sociaal domein, is zij nadrukkelijk van toepassing op de gehele organisatie. De Visie Sociaal Domein gemeente Barneveld 2040 geeft richting aan de maatschappelijke opgaven waar we de komende jaren mee te maken hebben, en schetst hoe we daar samen met inwoners en partners aan willen werken.

De visie vormt daarmee het vertrekpunt voor verdere uitwerking in beleidsplannen, uitvoeringsprogramma's en concrete projecten.

Zo zorgen we ervoor dat ambities en keuzes uit deze visie worden vertaald naar samenhangend beleid en uitvoering, en dat we blijven leren en bijsturen op basis van ervaringen en ontwikkelingen in de praktijk.

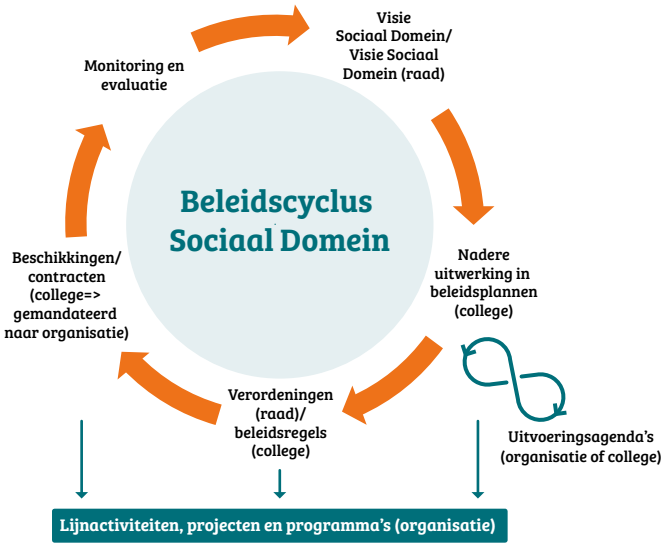

Totstandkoming en participatie

Deze visie is tot stand gekomen in samenwerking met inwoners, vrijwilligers, maatschappelijke organisaties, de Adviesraad Sociaal Domein (ASD) en de jongerenraad. We hebben actief de dialoog gezocht via bijeenkomsten, gesprekken en het inwonerpanel om te horen wat er leeft en welke behoeften er zijn in de samenleving. Daarnaast is de visie gebaseerd op een analyse van actuele trends en ontwikkelingen in de samenleving en het sociaal domein. Ook na vaststelling van deze visie blijven we inwoners en partners betrekken bij de verdere ontwikkeling en uitvoering van het beleid.

Periodieke toetsing

De Visie Sociaal Domein gemeente Barneveld 2040 is een dynamisch document, zowel voor beleid als uitvoering. De maatschappelijke omstandigheden en behoeften van inwoners veranderen immers voortdurend. Daarom wordt deze visie periodiek, minimaal eens per vier jaar, getoetst aan nieuwe ontwikkelingen en actuele inzichten. Dit wordt vervolgens opnieuw ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad. Ook binnen de begrotingscyclus kan, binnen de kaders van deze visie, de aanpak jaarlijks worden bijgesteld. Op die manier blijft het beleid aansluiten bij wat er leeft en nodig is in de samenleving.

Leeswijzer
De opbouw van het document is als volgt:

- Hoofdstuk 1: Inleiding
  Introduceert de aanleiding, doelen en uitgangspunten van de visie. Er wordt ook ingegaan op de relatie met de Omgevingsvisie en de Barneveldse lagenbenadering.

- Hoofdstuk 2: Dit is Barneveld
  Schetst een beeld van de gemeente, haar inwoners en de sociale infrastructuur. Er is aandacht voor demografische ontwikkelingen, gezondheid, participatie en verschillen tussen buurten.

- Hoofdstuk 3: Terug- en vooruitblik
  Blikt terug op het vorige beleidsplan 'Mensen Voorop', beschrijft de huidige stand van zaken en benoemt de maatschappelijke opgaven voor de toekomst.

- Hoofdstuk 4: Onze visie en uitgangspunten
  Formuleert de centrale visie en acht uitgangspunten die richting geven aan beleid en uitvoering binnen het sociaal domein.

- Hoofdstuk 5: De opgaven
  Beschrijft de vier inhoudelijke opgaven die richting geven aan het beleid:
  • Verbondenheid in groeiende gemeenschappen
  • Gelijke kansen op meedoen en ontwikkelen
  • Gezond en weerbaar samenleven
  • Passende woonsituatie met de juiste hulp en ondersteuning

- Hoofdstuk 6: Van opgaven naar beleid
  Verbindt de opgaven aan de verschillende beleidsterreinen binnen het sociaal domein en beschrijft per terrein de ontwikkelrichting.

- Hoofdstuk 7: Van visie naar uitvoering
  Toont hoe de visie wordt vertaald naar beleid en praktijk. Er is aandacht voor de organisatie van de uitvoering, gebiedsgericht werken, en het monitoren en bijsturen van beleid via een lerende beleidscyclus.

Tijdens de gesprekken met inwoners, partners en collega's binnen de gemeentelijke organisatie hoorden we veel verhalen die het unieke karakter van de gemeente laten zien. In deze Visie Sociaal Domein hebben we enkele quotes uit deze gesprekken opgenomen, verspreid over de hoofdstukken. Mede door deze verhalen geloven we dat onze visie niet alleen past bij Barneveld, maar ook echt uitvoerbaar is in onze gemeente.

2

Dit is Barneveld

2. Dit is Barneveld

Barneveld is een gemeente van dorpen. Negen in totaal, elk met een eigen karakter, maar verbonden door een sterk gevoel van samen. Mensen kennen elkaar, zetten zich in voor hun buurt en helpen als dat nodig is. We zijn ondernemend en krijgen veel zelf én samen als gemeenschap voor elkaar. Tegelijkertijd weten we: dé inwoner van de gemeente Barneveld bestaat niet. Elke wijk, elk dorp en elk mens is anders. En hoewel we in dit hoofdstuk een beeld schetsen van onze gemeente, is dat per definitie een vereenvoudiging van een veelkleurige werkelijkheid.

De gemeente Barneveld telt ruim 63.000 inwoners en groeit naar ruim 80.000 in 2040. Die groei brengt levendigheid, kansen en nieuwe energie, maar vraagt ook iets van onze inwoners, voorzieningen en manier van kijken naar wat nodig is.

Onze dorpen verschillen van elkaar. Wat in Stroe vanzelfsprekend is, werkt in Voorthuizen misschien anders. Een jonge wijk vraagt iets anders dan een dorp waar vergrijzing speelt. De Glind is daarin een bijzonder voorbeeld: een dorp met een unieke rol in de jeugdhulp, waar jeugdhulp en gemeenschap samenkomen.

Onze inwoners zijn relatief jong, met veel gezinnen en grotere huishoudens dan gemiddeld in Nederland. Meer dan een derde van onze bevolking is onder de 25 jaar, ten opzichte van ruim een kwart landelijk.

Bevolking naar leeftijd en geslacht

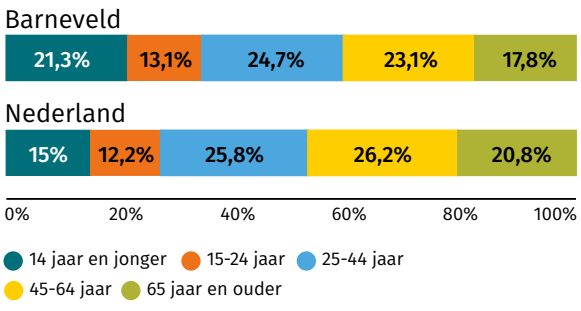

Bron: CBS - ABF | **2022**

Tegelijkertijd vergrijst ook onze gemeente: het totale aantal 75-plussers zal tot 2040 met zo'n 50% toenemen.

In de dorpen gebeurt veel dichtbij huis. Via buren, kerken, moskeeën, scholen, sportverenigingen en andere netwerken vinden mensen vaak steun en verbinding. Veel mensen doen vrijwilligerswerk en zijn verbonden aan een geloofsgemeenschap.

Doet vrijwilligerswerk

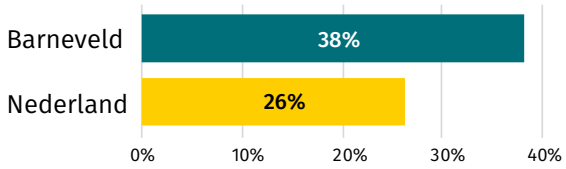

Bron: GGD Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen | **2024**

Die sociale infrastructuur is sterk, maar niet vanzelfsprekend voor iedereen. In sommige buurten is meer sprake van stille armoede, eenzaamheid of beperkte toegang tot hulp.

Daar kan geen beleidsplan tegenop

"De komst van Oekraïense vluchtelingen naar Barneveld bracht onze kerk in beweging. Binnen twee weken stonden er 300 vrijwilligers klaar, er kwamen volop spullen en materialen binnen, en de saamhorigheid was overweldigend. En dat terwijl we net uit de coronaperiode kwamen en nog zochten naar manieren om onze kerk weer in beweging te krijgen. Door deze aanleiding, hoe triest ook, kwam iedereen in actie. Daar kan geen beleidsplan tegenop."

Barneveld is in cultureel opzicht minder divers dan veel andere gemeenten in Nederland. Het aandeel inwoners met een migratieachtergrond ligt onder het landelijk gemiddelde. Maar ook binnen een relatief homogene bevoking is er sprake van verschillen in achtergrond, overtuiging en leefstijl. In een gemeenschap waar sociale verbanden sterk zijn, kan het voor nieuwkomers of mensen met een andere achtergrond soms lastiger zijn om aansluiting te vinden. Dat maakt culturele diversiteit in Barneveld misschien minder talrijk, maar niet minder relevant.

Qua gezondheid gaat het met veel mensen goed. De ervaren gezondheid ligt in Barneveld hoger dan het landelijk gemiddelde. Ook zien we op alle fronten dat het gebruik van gemeentelijke vangnetvoorzieningen, zoals jeugdhulp, Wmo-voorzieningen en bijstand lager ligt dan het landelijk gemiddelde. Veel mensen redden zich zelf, met hulp van hun omgeving of laagdrempelige preventieve ondersteuning.

De arbeidsparticipatie in de gemeente is hoog, de werkloosheid laag. Veel inwoners zijn actief in het midden- en kleinbedrijf, de agrarische sector of als zelfstandige. Tegelijkertijd is er een groep inwoners in een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld door beperkte taalvaardigheid, psychische of fysieke problematiek of hun opleiding. Voor hen is de zekerheid van betaald werk niet altijd vanzelfsprekend.

Werkenden versus niet-werkenden
(verhoudingsgetal)

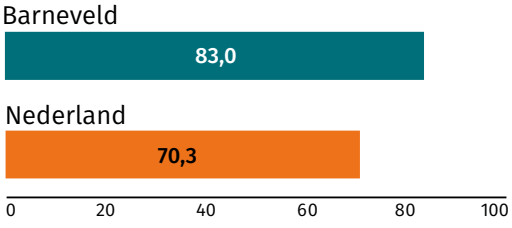

Bron: CBS - ABF | **2022**

Veel mensen in de gemeente redden zich financieel goed, maar dat geldt niet voor iedereen. Sommige inwoners ervaren stress en zijn financieel kwetsbaar, soms zichtbaar, vaak verborgen. Dat raakt niet alleen aan inkomen, maar ook aan gezondheid, participatie en het gevoel erbij te horen.

Waar de buurt begint te bloeien

"Valkhof Verbindt laat zien wat er mogelijk is als bewoners stap voor stap meer betrokken raken bij hun eigen buurt. Elk hofje heeft een vast aanspreekpunt, er is een spreekuur en een buurtkamer waar mensen makkelijk kunnen binnenlopen. Zo ontstaat er langzaam meer ruimte voor ideeën en signalen uit de buurt.
Een voorbeeld hiervan is het Fleurop-project: bewoners maken samen hun hofje een beetje mooier, met hulp van organisaties uit de buurt. Dat zorgt niet alleen voor wat meer kleur, maar ook voor voorzichtig meer contact tussen buren. Het is een mooie stap naar een buurt waar mensen elkaar beter leren kennen en naar elkaar omkijken."

De dorpen liggen op de grens van de Veluwe en de Gelderse Vallei. Die ligging bepaalt niet alleen het landschap, maar ook de identiteit van onze gemeenschappen. Groen en recreatie zijn niet alleen aantrekkelijk, ze dragen ook bij aan een gezondere samenleving, aan ontmoeting en aan een prettige manier van leven. De nabijheid van natuur is voor veel inwoners een bron van rust, herstel en verbondenheid.

3

Terug- en vooruitblik

3. Terug- en vooruitblik

In 2019 is met het beleidsplan ‘Mensen Voorop’ de koers uitgezet voor het sociaal domein van de gemeente Barneveld, gebaseerd op drie opgaven: Groeien naar zelfstandigheid, Meedoen naar vermogen en Samen oud worden.

Sinds 2019 gebeurde er veel dat we niet hadden kunnen voorzien. De coronapandemie, energiecrisis, internationale spanningen en personeelstekorten hebben grote impact gehad. Ook op onze doelen van toen.

In dit hoofdstuk beschrijven we de ontwikkelingen van de afgelopen jaren en de invloed die de onvoorziene maatschappelijke omstandigheden op het sociaal domein hadden. Daarna beschrijven we hoe het nu met inwoners van de gemeente gaat. We sluiten het hoofdstuk af met een beschrijving van de uitdagingen die we in het sociaal domein op ons af zien komen: *op welke opgaven moet onze Visie Sociaal Domein een antwoord geven?*

3.1 Beleidsplan sociaal domein ‘Mensen Voorop’

In 2019 stelde de gemeenteraad het beleidsplan Sociaal Domein ‘Mensen Voorop’ vast. Met dit plan werd ingezet op drie strategische opgaven:

1. Groeien naar zelfstandigheid
2. Meedoen naar vermogen
3. Samen oud worden

In deze paragraaf geven we een beknopt overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen, behaalde resultaten en geleerde lessen. Een uitgebreidere terugblik is opgenomen in *bijlage 1*.

Onvoorziene maatschappelijke ontwikkelingen hadden grote invloed op onze doelen en uitvoeringspraktijk

We hebben hard gewerkt aan de doelen en beoogde ontwikkelingen die we bij het opstellen van het beleidsplan voor ogen hadden. Tegelijkertijd had een stapeling van onvoorziene gebeurtenissen ingrijpende invloed op onze doelen en uitvoeringspraktijk:

- Door onder andere de coronacrisis en de gevolgen hiervan voor de publieke gezondheid, eenzaamheid, mentale gezondheid, de continuïteit van hulp en ondersteuning, het onderwijs en de economie heeft de gemeente veel aanvullende taken gekregen.
- Daarbij kwam de oorlog in Oekraïne, met ook flinke gevolgen voor de gemeente. De oorlog had ook veel invloed op de energieprijzen, dat leidde tot de energietoeslag die door de gemeente werd verstrekt.
- Bovendien leidden de problemen in de opvangcapaciteit bij het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) ertoe dat we als gemeente een crisisnoodopvang hebben gerealiseerd. Ook werd de taakstelling voor het huisvesten van statushouders groter dan we vooraf konden voorzien.

- Tot slot hadden de gevolgen van de het toeslagenschandaal invloed op onze inwoners en het vertrouwen in de overheid. Ook hiervoor kregen we als gemeente extra taken.

Hieronder beschrijven we per strategische opgave welke ontwikkelingen we op hoofdlijnen hebben ingezet.

Foto: website Buurthuis Bronveld | Buitenspeeldag

Groeien naar zelfstandigheid

We willen dat alle kinderen en jongeren in de gemeente Barneveld gezond en veilig opgroeien en zich ontwikkelen tot zo zelfstandig mogelijke burgers.

Ingezette ontwikkelrichting:

De afgelopen jaren is ingezet op het versterken van het lokale netwerk rondom jeugd. Er was een verschuiving van geïndiceerde hulp naar preventieve ondersteuning, met als doel om hulp laagdrempeliger, normaler en eerder beschikbaar te maken. Zo werkten we aan het terugdringen van medicalisering[1] en het versterken van de eigen kracht van gezinnen en hun netwerk.
We zetten breed in op preventie. Dat deden we niet alleen door het versterken van het voorveld[2], maar ook door te investeren in een gezonde leefstijl, sport, bewegen en cultuur. Deze inzet draagt bij aan het voorkomen van problemen en het bevorderen van een veilige, kansrijke omgeving waarin kinderen en jongeren zich kunnen ontwikkelen.

Belangrijkste resultaten en inzichten:

- Oprichting van het Platform Jeugd voor structurele samenwerking tussen onderwijs, Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), Connect en andere partners.
- Ondertekening convenant Kansrijke Start en uitvoering projecten voor een goede start in de eerste 1.000 dagen van een kind.
- WISE-aanpak tegen middelengebruik onder jongeren, met focus op een gezonde en veilige leefomgeving.

[1] Medicaliseren: het proces waarbij problemen of gedragingen die oorspronkelijk niet medisch van aard zijn, toch als medisch probleem worden gezien en behandeld.

[2] Voorveld: bestaat uit professionals en organisaties die dicht bij inwoners staan en een belangrijke rol spelen in het vroegtijdig signaleren van zorgen, het normaliseren van alledaagse problemen en het bieden van laagdrempelige hulp en ondersteuning zonder beschikking. Denk hierbij aan jongerenwerk, schoolmaatschappelijk werk, welzijnsorganisaties, CJG, buurtsportcoaches en andere lokale partners.

- Preventie versterkt: jeugdhulp deels omgevormd tot voorveld-aanbod; CJG actief binnen huisartsenpraktijken.
- Aantal uithuisplaatsingen is fors teruggedrongen, mede door andere inzet van onze gespreksvoerders en samenwerking met partners.
- Balans verschuift: verhoudingsgewijs meer inzet op preventie, minder op geïndiceerde zorg. Al blijven de totale kosten stijgen.
- Ingewikkeldere casussen leidden tot meer druk op de gemeentelijke uitvoering en een langere wachttijd.
- Ingespeeld op coronagevolgen via onder andere het Nationaal Programma Onderwijs en het actieplan 'Aandacht voor Elkaar'.
- Financiële verlichting voor de gemeente door aanpassing van het woonplaatsbeginsel[3] in de jeugdhulp.
- Hervormingsagenda Jeugd vertaald in een lokaal plan, maar kostenbeheersing blijft een uitdaging.
- Integrale Cultuurvisie, Sport- en Beweegakkoord en Gezonde Leefstijlakkoord opgesteld.

Ingezette ontwikkelrichting:

Meedoen naar vermogen

We willen dat inwoners van de gemeente Barneveld zoveel mogelijk naar vermogen meedoen, zowel in de samenleving als op de arbeidsmarkt.

De gemeente heeft de afgelopen jaren ingezet op het versterken van participatie, met een brede blik op meedoen: via werk, vrijwilligerswerk of andere vormen van maatschappelijke betrokkenheid. Tegelijkertijd is bestaanszekerheid steeds centraler komen te staan, mede door de impact van opeenvolgende crises. Door samenwerking met lokale partners en het benutten van ervaringskennis is een fundament gelegd voor een integrale benadering van bestaanszekerheid.

Durf te vragen

"Een oudere vrouw, die altijd zelfstandig heeft gewoond, breekt haar heup en komt in het ziekenhuis terecht. Na een lange revalidatie en een ernstige longontsteking kan ze uiteindelijk weer naar huis. Haar kinderen ondersteunen haar en er wordt een traplift geplaatst. Met minimale hulp thuis, zoals bij het haren wassen, lukt het haar om weer zelfstandig te wonen. De vrouw is bekend in haar buurt en heeft altijd veel voor anderen gedaan. Haar buren vragen of ze iets voor haar kunnen doen. Ze vraagt haar buurvrouw met auto om haar op donderdag naar haar hobby te brengen en haar buurman om op woensdag te rijden. Inmiddels eten ze elke woensdag samen en genieten ze beiden van meer gezelligheid."

Belangrijkste resultaten en inzichten:

- Lage bijstandscijfers ten opzichte van landelijk gemiddelde, mede dankzij arbeidsethos en sterke netwerken.
- Loonkostensubsidie[4] succesvol ingezet voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- Brede participatie: ook ondersteuning voor inwoners voor wie betaald werk (nog) niet haalbaar is.
- Taalhuis[5] en Informatiepunt Digitale Overheid (IDO)[6] opgericht om basisvaardigheden te versterken.
- Vroegsignalering schulden via samenwerking met verhuurders, zorgverzekeraars en nutsbedrijven.
- Meer verbinding tussen zorg en veiligheid door aanstelling van procesregisseurs.
- Beleidskader Inclusie opgesteld voor een gemeente waarin iedereen zich welkom voelt.
- Crisisaanpak: uitvoering van Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig

[3] Woonplaatsbeginsel jeugdhulp: betekent dat de gemeente waar een jeugdige staat ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP) verantwoordelijk is voor de jeugdhulp, ook als die hulp in een andere gemeente wordt uitgevoerd.

[4] Loonkostensubsidie: een vergoeding van de overheid aan werkgevers die mensen met een arbeidsbeperking in dienst nemen, om het verschil te compenseren tussen hun loonwaarde en het minimumloon.

[5] Taalhuis: een plek waar mensen ondersteuning krijgen bij het verbeteren van basisvaardigheden zoals lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden.

[6] IDO: een gratis en laagdrempelig loket waar mensen hulp krijgen bij het regelen van zaken met de digitale overheid, zoals DigiD, toeslagen of zorg.

- Ondernemers (TOZO)[7] en Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK)[8], energietoeslagen en steun aan minima en cultuursector.
- Opvang Oekraïners en statushouders gerealiseerd; uitbreiding gemeentelijke rol in inburgering.
- Programma Bestaanszekerheid gestart met drie pijlers: financiële zekerheid en minder geldzorgen, positieve gezondheid en passend wonen.

Samen oud worden

We willen dat ouderen en hun naasten kwaliteit van leven blijven ervaren, met passende ondersteuning, een veilige leefomgeving en ruimte voor eigen regie.

Ingezette ontwikkelrichting:

De gemeente heeft ingezet op een integrale benadering van wonen, zorg en welzijn voor ouderen. Door het versterken van lokale netwerken, het bevorderen van preventieve ondersteuning en het ontwikkelen van toekomstbestendig woonbeleid, wordt gewerkt aan een samenleving waarin ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen. Tegelijkertijd is er aandacht voor informele zorg, sociale verbinding en het voorkomen van zwaardere hulp en ondersteuning.

Belangrijkste resultaten en inzichten:

- Projecten zoals Welzijn op Recept[9] en valpreventie dragen bij aan laagdrempelige ondersteuning en het voorkomen van zwaardere zorg.
- Lokale Ouderenalliantie gestart gericht op veiligheid, signalering en bewustwording rondom ouderenmishandeling.
- Bestuurlijk overleg Wonen, Zorg en Welzijn gecontinueerd voor integrale samenwerking tussen partners.
- Casemanagers dementie[10] zorgen voor passende ondersteuning en leggen verbinding tussen zorg, welzijn en Wmo.
- Algemene voorzieningen uitgebreid, zoals ontmoetingsactiviteiten, Automaatje[11] en mantelzorgondersteuning.
- Woonzorgvisie 2025-2029 ontwikkeld, met focus op levensloopbestendige woningen en toegankelijke wijken.
- Gebruik van Wmo-voorzieningen is laag vergeleken met andere gemeenten. Tegelijk is er een sterke stijging in huishoudelijke hulp sinds de afschaffing van de eigen bijdrage in 2021, en een toename van cliënten met ggz[12]-problematiek door afschaling van zorg en langere wachttijden.
- Ingewikkeldere hulpvragen leidden tot meer druk op de gemeentelijke uitvoering en een langere wachttijd.
- Beweging van Beschermd Wonen[13] naar Beschermd Thuis[14] zichtbaar in het aantal afgegeven indicaties.
- Regioplan Integraal Zorgakkoord (IZA)[15] opgesteld, met 'Vitaal ouder worden' als speerpunt en nadruk op preventie en samenwerking.

---

[7] TOZO (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers): Een tijdelijke regeling die tijdens de coronacrisis zelfstandige ondernemers ondersteunde met inkomenssteun en bedrijfskapitaal.

[8] TONK (Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten): Een regeling voor huishoudens die door de coronacrisis hun noodzakelijke kosten, zoals huur of hypotheek, niet meer konden betalen.

[9] Welzijn op Recept: een huisarts verwijst mensen met psychosociale klachten door naar een welzijnscoach in plaats van medische zorg, om via sociale activiteiten hun welzijn te verbeteren.

[10] Casemanager dementie: een vaste begeleider vanuit de zorg die mensen met dementie en hun mantelzorgers helpt bij het regelen van zorg en ondersteuning, advies geeft en emotionele steun biedt vanaf de diagnose tot aan opname of overlijden.

[11] AutoMaatje: een vervoersdienst waarbij vrijwilligers met hun eigen auto minder mobiele mensen uit de buurt tegen een kleine onkostenvergoeding naar bijvoorbeeld de dokter, supermarkt of familie brengen, zodat zij mobiel en sociaal actief kunnen blijven.

[12] GGZ: geestelijke gezondheidszorg en omvat alle hulp en ondersteuning voor mensen met psychische problemen, variërend van lichte klachten tot ernstige psychiatrische aandoeningen.

[13] Beschermd Wonen: een woonvorm met begeleiding voor mensen die door psychische of sociale problemen (tijdelijk) niet zelfstandig kunnen wonen.

[14] Beschermd Thuis: een aanpak waarbij mensen met psychische kwetsbaarheid ondersteuning aan huis krijgen, zodat zij zelfstandig kunnen blijven wonen en meedoen in de samenleving.

[15] Integraal Zorgakkoord (IZA): afspraken tussen overheid en zorgpartijen om de zorg toekomstbestendig te maken, met meer focus op samenwerking, preventie en zorg dichtbij huis.

3.2 Zo gaat het nu met onze inwoners

Op een aantal belangrijke indicatoren, zoals ervaren gezondheid, moeite met rondkomen en eenzaamheid, laat de gemeente Barneveld gemiddeld genomen een gunstiger beeld zien dan het landelijk gemiddelde.

Ervaren gezondheid

In het algemeen is de ervaren gezondheid van inwoners van de gemeente Barneveld hoger dan het landelijke gemiddelde. De grootste verschillen in ervaren gezondheid zijn zichtbaar tussen buurten in de kernen Voorthuizen en Barneveld. Vooral in de kern Barneveld zijn de verschillen het grootst. De ervaren gezondheid is het laagst in de buurt Oldenbarneveld, gevolgd door De Lors, de Vogelbuurt en de Haarkamp.

Trends in ervaren gezondheid, moeite met rondkomen en eenzaamheid volwassenen

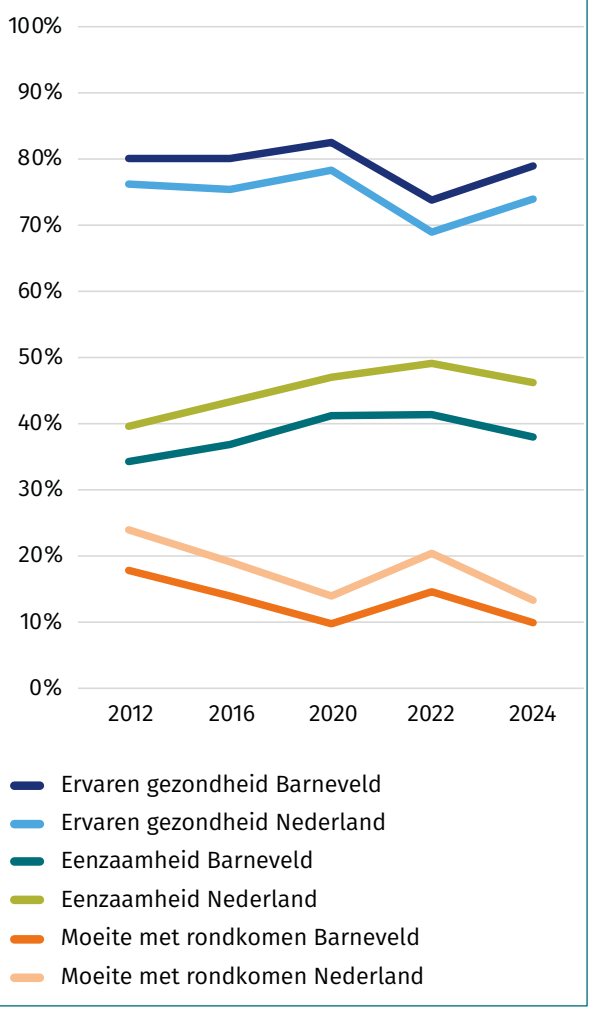

Bron: GGD Gezondheidsmonitor | **2024**

We zien dat deze lagere score op ervaren gezondheid samenhangt met tal van andere factoren, zoals moeite met rondkomen, eenzaamheid, sociale uitsluiting en chronische aandoeningen.
De ervaren gezondheid is het hoogst in het buitengebied van de gemeente.

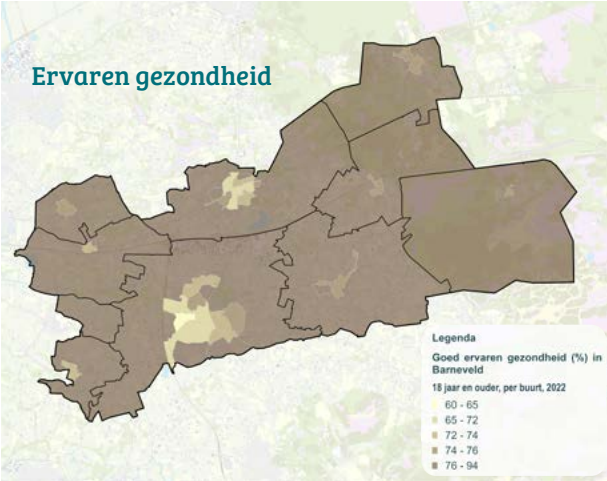

Bron: Buurtatlas | **2022**

Moeite met rondkomen

Ruim 1 op de 7 volwassenen in de gemeente heeft moeite met rondkomen. Dat is minder dan het landelijk gemiddelde (1 op de 5). In de kernen Barneveld en De Glind zijn de meeste mensen die moeite hebben met rondkomen. In enkele buurten is het percentage mensen dat moeite heeft met rondkomen ook hoger dan het landelijk gemiddelde. Dit geldt voor de buurten Oldenbarneveld en De Lors.
Onder jongeren geeft 1 op de 25 aan dat ze thuis moeilijk kunnen rondkomen.

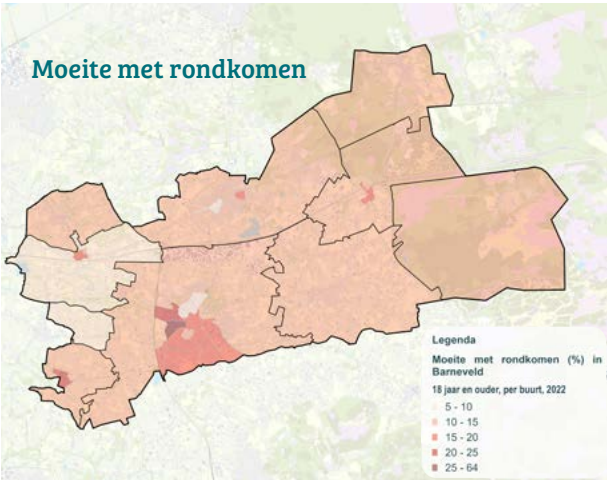

Bron: Buurtatlas | **2022**

Er zijn flinke verschillen in ervaren gezondheid, eenzaamheid en moeite met rondkomen tussen wijken en buurten. En deze verschillen nemen eerder toe dan af.

Eenzaamheid

Ruim 4 op de 10 inwoners voelt zich enigszins tot vaak eenzaam. Gemiddeld genomen is dit minder dan landelijk (bijna 5 op de 10).
Toch zien we ook verschillen tussen buurten. In de buurt Oldenbarneveld voelen mensen zich vaker dan het landelijk gemiddelde eenzaam. Dit geldt ook voor De Glind. In de buurten Centrum Barneveld, De Lors, de Vogelbuurt, Centrum Voorthuizen en Rootselaar-West is de eenzaamheid lager dan gemiddeld in Nederland, maar hoger dan het gemiddelde in de gemeente.

Naast de verschillen tussen wijken en buurten, zien we ook een aantal aandachtsgroepen die zich vaker buitengesloten voelen: inwoners met een migratieachtergrond, inwoners die zich identificeren als LHBTIQA+, mantelzorgers, mensen met een laag inkomen en mensen met psychische problematiek.

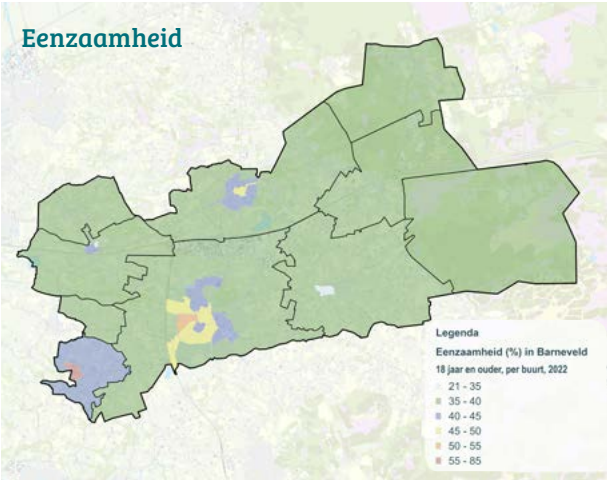

Bron: Buurtatlas | **2022**

Eenzaamheid speelt onder alle leeftijdsgroepen een rol, maar is bij ouderen en jongeren wat hoger dan onder 18-65-jarigen. Ongeveer 1 op de 5 jongeren voelt zich soms tot altijd eenzaam.

Mentale gezondheid

Ruim 1 op de 6 mensen in de gemeente Barneveld heeft last van psychische klachten. Dit geldt zowel voor volwassenen als jongeren. Dat is minder dan landelijk (ruim 1 op de 5). In de buurten Oldenbarneveld, De Lors, Centrum Barneveld, Rootselaar-West en De Glind hebben meer mensen last van psychische klachten dan elders in de gemeente.

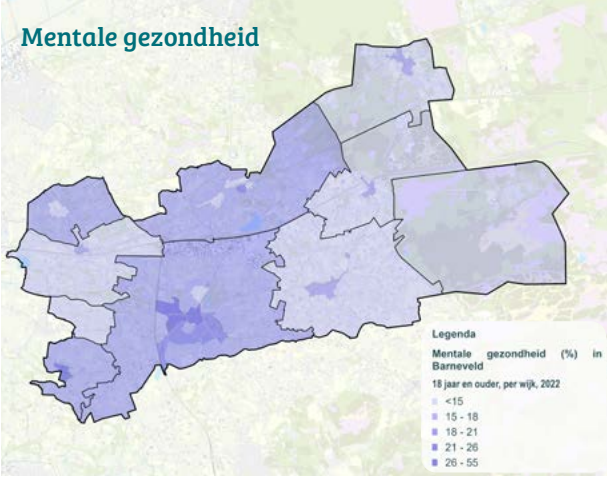

Bron: Buurtatlas | **2022**

3.3 Op welke ontwikkelingen verwachten we in te moeten spelen?

We leven in uitdagende tijden

We leven in uitdagende tijden, zowel nationaal als internationaal. De nasleep van de coronapandemie, de energiecrisis, arbeidsmarktkrapte en krapte op de woningmarkt hebben grote invloed op het sociaal domein. Daarnaast zorgen geopolitieke spanningen en klimaatverandering voor extra onzekerheid en uitdagingen.

Woningtekort leidt tot grote problemen in het sociaal domein

Inwoners en partners in het sociaal domein geven in toenemende mate aan dat het nijpende woningtekort zorgt voor grote problemen in het sociaal domein. Voorbeelden zijn jongeren die niet kunnen uitstromen uit jeugdhulp, gezinnen waar sprake is van een scheiding en ouders noodgedwongen bij elkaar blijven wonen met jeugdproblematiek tot gevolg, mensen die dak-of thuisloos raken en jongeren die geen perspectief hebben. Willen we de problemen en kosten in het sociaal domein beheersbaar houden, dan is het essentieel het woningtekort aan te pakken.

De dorpen groeien hard

De gemeente Barneveld groeit van circa 63.000 inwoners nu naar ruim 80.000 in 2040. Deze groei verandert niet alleen het inwonertal, maar ook de samenstelling en het karakter van de gemeente. Het stimuleren én behouden van sociale samenhang vraagt daarom blijvende aandacht. Vooral de snelle groei van de kleinere dorpen leidt bij inwoners van deze kernen tot zorgen over de leefbaarheid en het behoud van het karakter van hun dorp.

Meer ouderen die langer zelfstandig thuiswonen

Hoewel Barneveld een relatief jonge gemeente is, vergrijst ook hier de bevolking. Tot 2040 verwachten we een toename van circa 50% in het aantal 75-plussers en een verdubbeling van het aantal mensen met dementie. Deze ontwikkeling vraagt om andere typen voorzieningen, passende huisvesting en een openbare ruimte die is ingericht op een ouder wordende bevolking. Ouderen zijn bovendien extra kwetsbaar voor extreme weersomstandigheden, zoals hitte. Dit vraagt om maatregelen tegen hittestress, bijvoorbeeld door meer groen en schaduwrijke plekken in de leefomgeving.
De groei van het aantal ouderen heeft grote invloed op de vraag naar hulp en ondersteuning. Om dit houdbaar te houden, zijn meer en andere voorzieningen nodig die aansluiten bij de behoeften van deze groeiende en veranderende doelgroep.

Veranderende dynamiek in de wijk

De samenstelling van wijken verandert, mede doordat mensen steeds langer zelfstandig thuis wonen, zelfs als hun zorg- of ondersteuningsbehoefte toeneemt. Deze ontwikkeling sluit aan bij het streven om iedereen zo normaal mogelijk in hun eigen omgeving te laten wonen.
De trend van langer zelfstandig wonen brengt ook nieuwe uitdagingen met zich mee in wijken. Mensen met complexe zorgvragen blijven vaker thuis wonen, wat kan leiden tot onbegrepen of zorgwekkend gedrag. Dit wordt niet altijd herkend, wat gevoelens van onveiligheid bij omwonenden met zich meebrengt. We zien dan ook dat het aantal meldingen van overlast door personen met onbegrepen gedrag, net als in de rest van Nederland, stijgt.

Overlast door persoon met onbegrepen gedrag

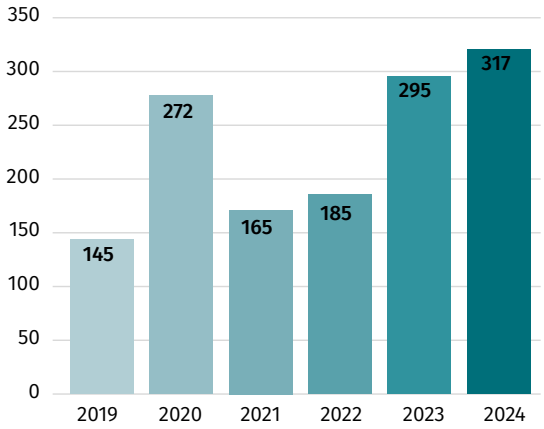

Bron: politiecijfers*

** Dit betreft alle politiemeldingen over personen met onbegrepen gedrag. Vaak worden er meerdere meldingen over 1 persoon gedaan. Het aantal meldingen staat dus niet gelijk aan het aantal personen met onbegrepen gedrag.*

Hoewel inwoners van de gemeente Barneveld minder overlast ervaren dan gemiddeld, vinden mensen dit wel één van de belangrijkste aandachtspunten voor de komende jaren.

Meer voorzieningen zijn nodig in de nabijheid

Vanwege de vergrijzing en het langer zelfstandig thuis wonen, wordt het belangrijker dat ouderen in de nabijheid over basisvoorzieningen beschikken. Basisvoorzieningen, zoals plekken voor ontmoeting, cultuur, sporten, een supermarkt of huisarts, gaan mede daarom een steeds belangrijkere rol spelen. En juist het passend meegroeien van deze voorzieningen is een zorg van onze inwoners.

Digitalisering verandert hoe we samenleven

Digitalisering heeft een groeiende invloed op hoe we werken, leren, zorgen en met elkaar in contact staan. Het biedt kansen om inwoners sneller en gerichter te bereiken, en om met data beter inzicht te krijgen in wat nodig is. Tegelijkertijd ontstaan nieuwe risico's. Niet iedereen kan meekomen in de digitale wereld, wat leidt tot uitsluiting. Ook roept het gebruik van data vragen op over privacy en zeggenschap. Daarnaast staat de mentale gezondheid van jongeren onder druk door constante online prikkels, en veranderen opvoedvragen in een steeds digitalere leefomgeving.

Wantrouwen in de overheid groeit bij een deel van de bevolking

Hoewel veel mensen vertrouwen hebben in instituties, groeit bij een deel van de bevolking het wantrouwen richting de overheid. Dat wantrouwen ontstaat vaak niet plotseling, maar bouwt zich op door herhaalde negatieve ervaringen met instanties, of doordat mensen zich structureel buitengesloten voelen. Tijdens de coronapandemie werd dit zichtbaar, maar ook daarbuiten speelt het wantrouwen een rol, bijvoorbeeld bij mensen die zich niet gehoord voelen in beleid of communicatie. Dit heeft invloed op de relatie tussen inwoners en de gemeente, die steeds vaker te maken krijgt met scepsis en afstand. In de meest extreme gevallen haken mensen af, keren zich af van overheidsbemoeienis of proberen zo veel mogelijk autonoom te leven, buiten het bereik van instituties.

Gezondheidsverschillen nemen toe

Gemiddeld genomen gaat het op veel fronten goed met de gezondheid van onze inwoners. Tegelijkertijd zien we dat dit positieve beeld niet voor iedereen geldt. In sommige buurten gaat het structureel minder goed en de verschillen tussen wijken en buurten nemen eerder toe dan af.

Deze ruimtelijke verschillen sluiten aan bij een bredere ontwikkeling: mensen met een hogere sociaaleconomische positie leven gemiddeld 14 jaar langer in goede gezondheid dan mensen met een lagere sociaaleconomische positie. Die verschillen zijn hardnekkig en worden mede veroorzaakt door factoren als financiële bestaansonzekerheid, slechtere woonomstandigheden en zwaardere arbeidsomstandigheden.

Naast verschillen tussen gebieden, zien we ook dat bepaalde groepen inwoners in onze gemeente zich vaker buitengesloten voelen of minder goed toegang hebben tot passende ondersteuning. Dit geldt bijvoorbeeld voor inwoners met een migratieachtergrond, mensen die zich identificeren als LHBTIQA+ en ouderen van 60 jaar en ouder.

Zorg en ondersteuning worden onhoudbaar

Zorg en ondersteuning worden in financiële en personele zin onhoudbaar door de toenemende

complexiteit van hulpvragen en stijgende kosten, waarbij medicalisering bijdraagt aan deze druk. Dit leidt er nu al toe dat de zorg eerder afschaalt en de druk op het sociaal domein toeneemt.

In vergelijking met andere gemeenten wordt in onze gemeente minder vaak een beroep gedaan op jeugdhulp en Wmo. Dit is te danken aan een sterk voorveld en een krachtig informeel netwerk. Tegelijkertijd worden de hulpvragen die wél binnenkomen steeds complexer, wat ook leidt tot meer druk op de voorzieningen en hogere kosten. Informele ondersteuning blijft daarom cruciaal om zwaardere zorg te voorkomen en de eigen regie van inwoners te versterken.

Tot slot groeit in de zorg het besef dat regelmatig sociale problemen de oorzaak zijn van medische problemen. Dit betekent dat er een transformatie wordt gemaakt van het medisch naar het sociaal domein. Ook dit voert de druk op het sociaal domein op.

Daling bijstandsuitkeringen niet reëel

Het aandeel mensen dat in onze gemeente een bijstandsuitkering ontvangt, is ongeveer de helft van het landelijke gemiddelde. Sinds 2017 is het aantal bijstandsuitkeringen in Barneveld vrijwel gelijk gebleven, ondanks de groei van de gemeente. Dit wordt mede positief beïnvloed door de krapte op de arbeidsmarkt. Wel zien we, in lijn met landelijke trends, dat de duur van de uitkering toeneemt en de gemiddelde leeftijd van ontvangers daalt. Deze groep is moeilijker te bemiddelen naar werk door complexere hulpvragen. We moeten hierdoor realistisch zijn en verwachten dat het aantal bijstandsuitkeringen niet veel lager kan worden.

Onvoorspelbaarheid vraagt om wendbaarheid

De afgelopen jaren hebben laten zien dat maatschappelijke ontwikkelingen zich vaak onverwacht en onvoorzien aandienen, met grote impact op het sociaal domein. Bij het opstellen van het vorige beleidsplan ‘Sociaal Domein Mensen Voorop’ konden we niet voorzien welke ingrijpende gebeurtenissen zouden volgen. Onvoorspelbaarheid is een gegeven. Daarom is het essentieel dat we als gemeente flexibel en wendbaar blijven, zodat we snel kunnen inspelen op veranderende omstandigheden en nieuwe uitdagingen.

4

Onze visie en uitgangspunten

4. Onze visie en uitgangspunten

Hoe willen we samenleven in 2040?
In dit hoofdstuk geven we ons antwoord op de opgaven in het sociaal domein die eerder zijn geschetst. Onze visie vormt het kompas voor de toekomst; een richtinggevend verhaal over hoe we als gemeente samen de uitdagingen aangaan en bouwen aan een sterke, verbonden samenleving. Daarbij hanteren we acht uitgangspunten, die de basis vormen voor ons handelen in de praktijk.

4.1 Onze visie

Zelf-Samen-Gemeente
In onze gemeente zijn we er voor elkaar, en dat is wat ons sterk maakt. Onze negen dorpen zijn plekken waar we elkaar helpen, samen problemen aanpakken en voor elkaar zorgen. Die verbondenheid willen we versterken in onze groeiende gemeenschap. We willen dat onze dorpen plekken zijn waar iedereen zich thuis en veilig voelt en waar onze kinderen zich kunnen ontwikkelen. De gemeente zorgt voor de juiste randvoorwaarden, zodat inwoners en lokale partners samen het verschil kunnen blijven maken.

Samenleven vraagt om inzet van iedereen. We verwachten dan ook dat inwoners zich, binnen hun mogelijkheden, inzetten voor de gemeenschap. Iedereen is dan onderdeel van een netwerk om op terug te kunnen vallen. De gemeente helpt initiatieven die hieraan bijdragen zo nodig een stap verder. Zo pakken we samen de vraagstukken van de toekomst aan.

Eigen verantwoordelijkheid en elkaar helpen zijn belangrijk. Wanneer daarnaast extra ondersteuning nodig is, zorgt de gemeente voor passende hulp. Het liefst collectief, informeel en dichtbij het gewone leven. **Zo kan iedereen meedoen.**

Meer samen

De gemeente Barneveld zet met deze visie een volgende stap in de realisatie van het principe Zelf-Samen-Gemeente. We bouwen voort op wat er al is, en leggen nu extra nadruk op het “samen”-deel. Want sterke, inclusieve gemeenschappen maken onze samenleving veerkrachtiger.

We verwachten meer van de samenleving, maar niet in de vorm van individuele zelfredzaamheid alleen. Juist het samen doen in buurten, netwerken en gemeenschappen staat centraal. En daarin heeft de gemeente ook een rol.

De gemeente ondersteunt initiatieven, bevordert gelijke kansen en creëert ruimte voor verschillen. We beseffen goed dat de samenleving niet door de gemeente wordt gemaakt of aangestuurd. Wat mensen samen tot stand brengen, ontstaat van binnenuit. Daarom geven we ruimte waar inwoners zelf kunnen handelen, zoeken we samenwerking waar dat nodig is, en bieden we hulp waar ondersteuning gevraagd wordt. Op die manier versterken we wat er al is en dragen we bij waar dat nodig is.

Zelf-Samen-Gemeente

Zelf-Samen-Gemeente betekent ook dat we kijken naar wat iemand zelf kan, wat mogelijk is met hulp van anderen, en naar wat de gemeente aanvullend kan bijdragen. We stimuleren oplossingen vanuit de samenleving en investeren in informele zorg, sociale netwerken en preventie. Tegelijkertijd blijft professionele hulp en ondersteuning zo beschikbaar voor wie dat nodig heeft. Daarbij hebben we oog voor mensen die minder zelfredzaam zijn en een kleiner netwerk hebben. We kunnen dus niet van iedereen hetzelfde verwachten.

Wat werkt is soms verrassend gewoon

“Een kind met een ondertoezichtstelling werd gekoppeld aan een steungezin. Deze moeder is een belangrijk steunfiguur voor haar geworden, ze heeft er een vriendje bij gekregen en doet het goed op school en de thuissituatie krijgt hierdoor ruimte om te zorgen dat de ondertoezichtstelling eraf kan. Het raakt me dat zelfs in dit soort complexe (gezins) systemen het kind niet met specialistische jeugdhulp wordt opgezadeld, maar het normale van grote waarde kan zijn.”

Bestaanszekerheid

Bestaanszekerheid is voor onze visie een belangrijke randvoorwaarde. Zonder zekerheid over inkomen, wonen en gezondheid is meedoen moeilijk. Daarom is dit verweven in al ons beleid. We streven naar gelijke kansen, zodat iedereen zich gezien, gehoord en verbonden voelt.

Een sterke sociale basis

Onze visie vraagt om een stevige sociale basis én een leefomgeving die ontmoeting mogelijk maakt: verenigingen, sport, cultuur en andere voorzieningen die mensen samenbrengen. Die infrastructuur is nodig voor een betrokken en inclusieve samenleving.

Zo blijft hulp beschikbaar en zorgen we samen voor elkaar.

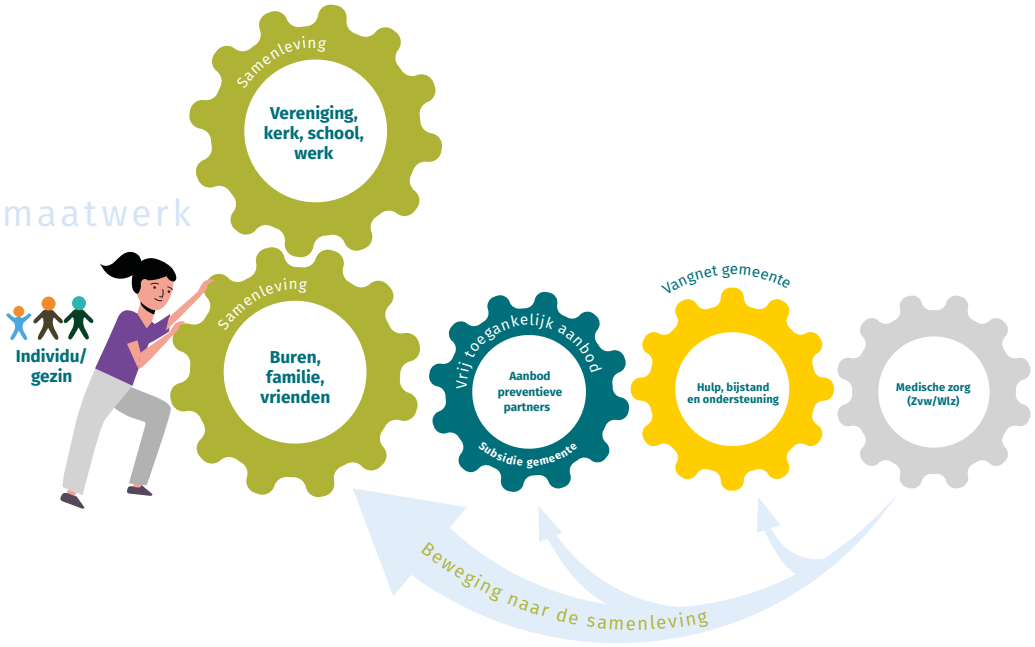

4.2 Onze uitgangspunten

In onze uitvoeringspraktijk vormen de volgende uitgangspunten de basis voor onze manier van werken.

1. We werken vanuit vertrouwen
Vertrouwen is de basis van onze samenwerking met inwoners en professionals. We luisteren, verplaatsen ons in de ander en maken verwachtingen duidelijk. We communiceren helder en geven ruimte voor fouten en samen leren. Respect voor verschillende perspectieven is essentieel.

2. We sluiten aan bij initiatieven en de mogelijkheden van inwoners
We vertrouwen op de mogelijkheden, initatieven, en veerkracht van inwoners en hun omgeving, en zoeken samen naar passende oplossingen. We kijken eerst wat mensen zelf kunnen en welke rol hun netwerk kan spelen. Aanvullend bieden we als dat nodig is hulp die past bij de situatie, zonder alles over te nemen.

3. We erkennen dat tegenslagen deel uitmaken van het leven en niet altijd opgelost hoeven te worden door professionals
Tegenslagen zijn onderdeel van het leven en kunnen niet altijd door hulpverleners worden opgelost. We stimuleren de eigen kracht van inwoners en normaliseren het omgaan met moeilijkheden. Dit helpt mensen zelfredzaam te blijven. Deze benadering vraagt om zorgvuldige afwegingen en heldere communicatie, zodat ondersteuning aansluit bij wat mensen nodig hebben, zonder hen onnodig afhankelijk te maken.

4. We werken integraal samen
Inwoners ervaren hun situatie als één geheel. Zij hebben behoefte aan een aanpak die aansluit bij hun leven en mogelijkheden, niet bij onze organisatie-indeling. Daarom werken we domeinoverstijgend samen binnen de gemeente en met partners. Zo kunnen we een samenhangend en passend antwoord bieden dat recht doet aan de situatie van inwoners.

5. We werken oplossingsgericht
Elke situatie is anders. Daarom zoeken we naar oplossingen die passen bij de mens, hun mogelijkheden en omstandigheden. Dat lukt vaak binnen bestaande regels, maar sluit denken en werken buiten de gebaande paden niet uit. We luisteren goed, stellen oplossingsgerichte vragen en maken afwegingen die recht doen aan een situatie. Maatwerk betekent niet dat alles kan, maar wel dat we kijken naar wat echt nodig is. Zo bieden we mensgerichte en effectieve ondersteuning.

6. We bieden ondersteuning waar mogelijk collectief aan
We versterken zelfredzaamheid en benutten sociale verbanden, in plaats van direct te kiezen voor professionele ondersteuning. Buurtinitiatieven en groepsactiviteiten bevorderen sociale contacten, verbondenheid en zijn toegankelijk. Tegelijk blijft maatwerk essentieel: waar individuele ondersteuning nodig is, bieden we die passend bij de situatie en behoefte van de inwoner.

7. We doen zoveel mogelijk lokaal en dicht bij de mensen
In een gemeente met verschillende dorpen is herkenbare en laagdrempelige ondersteuning belangrijk. Dit betekent zichtbaar en benaderbaar zijn, en samenwerken met lokale partners en initiatieven. We regelen lokaal wat lokaal kan. Regionale samenwerking zetten we in als die meerwaarde heeft, bijvoorbeeld om kennis te delen, ondersteuning af te stemmen of samen beleid te ontwikkelen.

8. We houden waar nodig rekening met de identiteit van inwoners
Rekening houden met iemands identiteit, achtergrond en levensovertuiging is onderdeel van onze benadering. Specifieke identiteitsgebonden hulp of ondersteuning is echter niet altijd nodig.

We bieden dit alleen wanneer het randvoorwaardelijk is voor of ondersteunend is aan het bereiken van de doelen van de hulp en ondersteuning. Het is daarmee onderdeel van het maatwerk dat we in elke situatie zorgvuldig afwegen.

Foto: website Buurthuis Bronveld | Bewegen voor ouderen

5

De opgaven

5. De opgaven

De samenleving verandert. En daarmee ook wat mensen nodig hebben om prettig te kunnen leven, wonen en meedoen.

In dit hoofdstuk beschrijven we vier opgaven waar we de komende jaren samen met inwoners, organisaties en partners aan werken. Deze opgaven geven richting aan onze visie: hoe we samenleven, hoe iedereen mee kan doen, hoe we gezond en weerbaar blijven, en hoe we zorgen voor een passende woonplek met de juiste ondersteuning.

Bij elke opgave maken we duidelijk wat we willen bereiken en waar we de komende jaren op inzetten. Sommige onderwerpen komen vaker terug, omdat ze bijdragen aan meerdere doelen tegelijk. Voor een aantal doelen geldt dat ze ook onderdeel zijn van de Omgevingsvisie. We geven in dit hoofdstuk aan waar deze verbindingen zich voordoen.

Om te kunnen volgen of we op koers liggen, hebben we passende indicatoren vastgesteld bij elk doel. Deze zijn opgenomen in **bijlage 2**. Van vrijwel alle indicatoren beschikken we al over cijfers. Die gebruiken we als nulmeting.
De indicatoren maken onze doelen concreet en toetsbaar. Ze vormen daarmee een belangrijk instrument om te bepalen of we op koers liggen en waar bijsturing nodig is. De doelen zijn dus niet vrijblijvend: ze geven richting én bieden houvast voor verantwoording en evaluatie.

5.1 Verbondenheid in groeiende gemeenschappen

De gemeente Barneveld heeft een sterke sociale samenhang, maar de groei van de dorpen brengt uitdagingen met zich mee. Extra aandacht is nodig voor het versterken van hechte gemeenschappen, waarin mensen elkaar ondersteunen en zorg dragen voor elkaar.

Ook voelen sommige groepen mensen zich sociaal uitgesloten. Sociale inclusie moet gestimuleerd worden, vooral voor mensen die minder vanzelfsprekend aansluiting vinden.

We stimuleren actief dat mensen zich betrokken voelen bij elkaar en bij hun buurt. We vinden het belangrijk dat iedereen iets bijdraagt én iets terugkrijgt. Dat versterkt de samenleving en helpt om verdeeldheid te voorkomen.
We zorgen voor randvoorwaarden die hiervoor nodig zijn, zoals plekken om te bewegen, elkaar te ontmoeten, te sporten of cultuur te beleven, en we ondersteunen een sterk verenigingsleven.

Als gemeente willen we verbonden zijn met onze inwoners. Dit betekent de afstand tussen overheid en inwoner verkleinen door goed te luisteren, benaderbaar en transparant te zijn.

Dit zijn onze doelen

Meer inwoners ontmoeten elkaar en ondernemen samen activiteiten
In een samenleving waar mensen elkaar kennen en ontmoeten, groeit het gevoel van erbij horen. Of het nu gaat om samen sporten, muziek maken of een buurtactiviteit opzetten. Verbondenheid begint met iets samendoen.

Hier werken we de komende jaren aan:
- Er zijn voldoende toegankelijke plekken en mogelijkheden voor ontmoeting, sport, cultuur en andere gezamenlijke initiatieven (Omgevingsvisie).
- Meer inwoners doen mee aan activiteiten voor ontmoeting, sport, cultuur of andere gezamenlijke initiatieven in buurten en dorpen.
- Professionals werken vaker samen met inwonerinitiatieven en versterken het vermogen van inwoners om zelf initiatieven te organiseren.
- Het aantal mensen dat door middel van vrijwilligerswerk van betekenis is voor de gemeenschap blijft onverminderd hoog.

Er is meer verbinding tussen verschillende groepen in de samenleving
De gemeente Barneveld is een groeiende, diverse gemeente waar steeds meer mensen met verschillende achtergronden samenleven.

Deze veelzijdigheid betekent ook dat mensen elkaar niet altijd vanzelf ontmoeten. We scheppen ruimte voor initiatieven en plekken die ontmoeting mogelijk maken. Met de groei van de gemeente is het belangrijk dat zowel oude als nieuwe bewoners de kans krijgen om zich met elkaar en hun omgeving te verbinden.

Hier werken we de komende jaren aan:
- Er zijn meer plekken en initiatieven waar inwoners, ongeacht hun achtergrond, elkaar kunnen ontmoeten. Hierdoor wordt zowel onderling begrip opgebouwd als het gevoel van veiligheid in de buurt vergroot.
- Nieuwe en bestaande inwoners vormen samen een gemeenschap en dragen bij aan onderlinge verbinding en betrokkenheid in hun wijk of dorp.
- Er is meer acceptatie en betrokkenheid van mensen die minder vanzelfsprekend aansluiting vinden in de gemeenschap.
- Mensen die minder vanzelfsprekend aansluiting vinden in de gemeenschap nemen vaker deel aan reguliere activiteiten in dorpen en wijken.

Het gevoel van veiligheid in wijken en buurten is vergroot

Inwoners van onze gemeente hechten veel waarde aan een veilige en verbonden leefomgeving. Veiligheid gaat niet alleen over het verminderen van overlast, maar ook over het versterken van de onderlinge band tussen bewoners. Wanneer mensen elkaar kennen en zich verbonden voelen, draagt dit bij aan een veiligere buurt.
De trend van langer zelfstandig wonen kan leiden tot meer onbegrepen gedrag in de wijk. Het is belangrijk dat inwoners goed geïnformeerd zijn over hoe ze met dergelijke situaties om kunnen gaan. Door betere informatie willen we een omgeving creëren waarin iedereen zich beschermd en gewaardeerd voelt. Tegelijkertijd willen we dat mensen een beroep kunnen doen op hulp of ondersteuning van een professional als dat nodig is.

Hier werken we de komende jaren aan:
- Meer inwoners weten wat te doen bij onveiligheid of gevoelens van onveiligheid door onbegrepen gedrag.
- In buurten en wijken waar het gevoel van onveiligheid nu hoger is, is dit gevoel afgenomen.
- Er zijn meer plekken en initiatieven waar inwoners, ongeacht hun achtergrond, elkaar kunnen ontmoeten. Hierdoor wordt zowel onderling begrip opgebouwd als het gevoel van veiligheid in de buurt vergroot.
- Nieuwe en bestaande inwoners vormen samen een gemeenschap en dragen bij aan onderlinge verbinding en betrokkenheid in hun wijk of dorp.
- Er is meer acceptatie en betrokkenheid van mensen die minder vanzelfsprekend aansluiting vinden in de gemeenschap.
- Mensen die minder vanzelfsprekend aansluiting vinden in de gemeenschap nemen vaker deel aan reguliere activiteiten in dorpen en wijken.
- De fysieke leefomgeving is zo ingericht dat inwoners makkelijker gezonde keuzes kunnen maken en actief kunnen deelnemen aan de samenleving (Omgevingsvisie).

Meer inwoners weten zich zelfstandig te redden met behulp van hun eigen netwerk

In onze gemeente is zelf- en samenredzaamheid sterk aanwezig, en we willen dit verder versterken. We moedigen mensen aan om elkaar te ondersteunen, zodat professionele zorg beschikbaar blijft voor degenen die het echt nodig hebben. We realiseren ons dat niet iedereen zo'n netwerk heeft. Dan bieden we de hulp en ondersteuning die op dat moment nodig is. Én we helpen inwoners bij het opbouwen van een eigen netwerk. Zo krijgt iedereen de kans om mee te doen en zich gesteund te voelen.

Hier werken we de komende jaren aan:
- Meer inwoners hebben mensen om zich heen op wie ze kunnen terugvallen.
- Onderlinge hulp komt vaker zonder tussenkomst van een professional op gang.
- Meer inwoners hebben laagdrempelig toegang tot ondersteuning of advies om hun zelfredzaamheid te vergroten.

Er is meer verbinding en vertrouwen tussen inwoners en gemeente

We willen de kracht in de samenleving beter benutten en meer ruimte geven. Dit vraagt om een gemeente die minder organiseert en stuurt waar het niet nodig is, maar meer ondersteunt en faciliteert waar dat kan. Dit betekent samenwerken met inwoners als gelijkwaardige partners en hun initiatieven serieus nemen.

Hier werken we de komende jaren aan:
- Inwoners ervaren de gemeente als een betrokken partner bij het ontwikkelen van initiatieven in hun buurt of dorp.
- Ervaringsdeskundigen worden vaker betrokken bij het ontwikkelen en uitvoeren van beleid.
- De gemeente ondersteunt inwonerinitiatieven waar nodig en verbindt initiatieven actiever met elkaar om onderlinge inspiratie en samenwerking te bevorderen.

5.2 Gelijke kansen op meedoen en ontwikkelen

We willen dat alle inwoners gelijke kansen hebben om actief deel te nemen aan de samenleving en zich te ontwikkelen, ongeacht hun achtergrond, leeftijd of waar ze wonen. Niemand mag buiten de boot vallen. Dit betekent dat iedere inwoner toegang heeft tot de nodige ondersteuning om bij te dragen aan de maatschappij én dat er extra aandacht is voor wijken waar de kansenongelijkheid het grootst is.

Voor de jeugd is het vergroten van gelijke kansen essentieel. Dit begint bij het gezin, de wijk en de toegang tot goed onderwijs. Jongeren moeten de mogelijkheid hebben om in een veilige omgeving op te groeien, hun talenten te ontwikkelen en zich voor te bereiden op een toekomst waarin ze volledig mee kunnen doen.

Het verkleinen van de kansenongelijkheid begint met het vergroten van de financiële stabiliteit van inwoners. Iedereen moet de zekerheid hebben over zijn of haar inkomen, en toegang hebben tot de juiste ondersteuning bij geldzorgen en schulden. Dit is een noodzakelijke basis voor deelname aan andere maatschappelijke activiteiten.

Werk speelt een belangrijke rol in gelijke kansen. Het biedt niet alleen financiële zekerheid, maar ook structuur en een gevoel van erbij horen. Wij ondersteunen kwetsbare groepen die (tijdelijk) niet in hun eigen inkomen kunnen voorzien, zodat zij ook de kans krijgen om mee te kunnen doen en bij te dragen. Niet voor iedereen is betaald werk haalbaar. Daarom kijken we breder: naar manieren waarop mensen op hun eigen manier en tempo kunnen bijdragen aan de samenleving.

Dit zijn onze doelen

De kansengelijkheid tussen wijken en buurten is toegenomen

We zien flinke verschillen tussen wijken en buurten in de gemeente. Bijvoorbeeld op het gebied van eenzaamheid, ervaren gezondheid en moeite met rondkomen. Deze ongelijkheid vinden we onacceptabel. Daarom zetten we ons actief in om deze kloof te verkleinen. We kiezen er dan ook voor om ongelijk te investeren in wijken en buurten waar dat harder nodig is.

Hier werken we de komende jaren aan:

- In aandachtswijken krijgen meer kinderen en volwassenen gerichte ondersteuning op het gebied van meedoen, onderwijs, werk, gezondheid en rondkomen.
- Gemeente, partners en inwoners werken in aandachtswijken nauwer samen aan doelen die bijdragen aan het verkleinen van kansenongelijkheid op het gebied van meedoen, onderwijs, werk, gezondheid en rondkomen.
- De fysieke leefomgeving is zo ingericht dat inwoners makkelijker gezonde keuzes kunnen maken en actief kunnen deelnemen aan de samenleving (Omgevingsvisie).
- Er is meer acceptatie en betrokkenheid van mensen die minder vanzelfsprekend aansluiting vinden in de gemeenschap.
- Meer inwoners werken, ongeacht leeftijd, achtergrond of omstandigheden, aan het versterken van hun basisvaardigheden, zodat ze beter in staat zijn om deel te nemen aan de samenleving.

Meer kinderen en jongeren groeien op in een kansrijke omgeving

Onze gemeente heeft veel jonge inwoners. We investeren in hun ontwikkeling vanaf het allereerste begin, bijvoorbeeld in de eerste 1.000 dagen en via voor- en vroegschoolse educatie (VVE)[16]. Peuteropvang helpt jonge kinderen zich goed te ontwikkelen en bereidt hen voor op een goede start op de basisschool.
Maar ook daarna blijven we inzetten op gelijke kansen. We ondersteunen jongeren bij het ontdekken van hun talenten, het ontwikkelen van veerkracht en het vinden van hun plek in de samenleving. We streven naar een leefomgeving die de gezondheid en het welzijn van álle kinderen en jongeren bevordert. Hoewel mensen zelf verantwoordelijk zijn voor hun keuzes, bieden we als gemeente ondersteuning waar nodig en mogelijk.

Hier werken we de komende jaren aan:

- Meer kinderen hebben een kansrijke start.
- Meer kinderen en jongeren krijgen de kans om hun talenten te ontwikkelen.

[16] VVE (vroeg- en voorschoolse educatie) is een programma gericht op het stimuleren van de ontwikkeling van jonge kinderen met een (taal)achterstand, zodat zij een goede start kunnen maken op de basisschool.

- De sociale leefomgeving van kinderen en jongeren is meer ingericht op het bevorderen van welbevinden en het tegengaan van middelengebruik.
- De fysieke leefomgeving is zo ingericht dat inwoners makkelijker gezonde keuzes kunnen maken en actief kunnen deelnemen aan de samenleving (Omgevingsvisie).
- Hulp en ondersteuning zijn vaker laagdrempelig en collectief met betere samenwerking én meer benutting van de eigen kracht van inwoners en hun netwerk.

Meer inwoners ervaren financiële rust

Financiële rust is geen luxe, maar een fundamentele voorwaarde om goed te leven. Hoewel het in onze gemeente redelijk goed gaat, ervaart een groep, waaronder gezinnen met kinderen, nog steeds dagelijkse stress over geld. Hulp en ondersteuning zijn beschikbaar, maar bereiken niet altijd degenen die dit het hardst nodig hebben. Schaamte en taboe spelen hierbij een rol, waardoor mensen vaak aarzelen om hulp te zoeken.

Hier werken we de komende jaren aan:

- Meer inwoners hebben voldoende inkomen en maken gebruik van inkomensondersteuning en andere initiatieven.
- Meer inwoners, partners en organisaties zijn alert op tekenen van geldzorgen, zodat inwoners sneller en zonder drempels hulp kunnen krijgen.
- Meer inwoners krijgen tijdige, toegankelijke en laagdrempelige hulp bij het voorkomen of oplossen van schulden.
- Inwoners hebben meer inzicht in hun financiële situatie.
- Inwoners kunnen eenvoudiger en dichterbij terecht voor financiële ondersteuning.

Meer inwoners kunnen naar vermogen meedoen op de arbeidsmarkt of via andere vormen van participatie

In onze gemeente is de arbeidsparticipatie hoog, maar sommige groepen hebben moeite met het vinden en behouden van werk. Dit is ingrijpend voor hen en een gemiste kans gezien de krapte op de arbeidsmarkt. We willen dit verbeteren en zien kansen in de sociale betrokkenheid van ondernemers. Betaald werk is niet voor iedereen haalbaar, maar mensen kunnen ook op andere manieren deelnemen aan de samenleving. Dit vergroot hun gevoel van zingeving en verbondheid.

Gewoon doen, gewoon werken

"Wat ik mooi vind aan de samenwerking met Hazeleger Kaas, is dat ze echt laten zien wat er mogelijk is als je als werkgever net even anders kijkt. Ze maken ruimte voor mensen die wat extra begeleiding nodig hebben om aan het werk te komen. In samenwerking met het WerkgeversServicepunt zorgen ze voor een veilige en ondersteunende werkomgeving. Zo zie je dat sociaal en economisch belang prima samen kunnen gaan."

Hier werken we de komende jaren aan:

- Meer werkgevers worden ondersteund bij het beter benutten van talenten van onbenut arbeidspotentieel.
- Meer werkzoekenden worden ondersteund bij het beter benutten van hun talenten op de arbeidsmarkt.
- Meer inwoners voor wie betaald werk niet mogelijk is participeren op een passende manier in de samenleving.

Meer inwoners hebben voldoende ontwikkelkansen

Persoonlijke ontwikkeling geeft mensen meer grip op hun leven, vergroot hun kansen op werk en maakt volwaardige deelname aan de samenleving mogelijk. Dit is essentieel voor een sterke en inclusieve gemeenschap. We richten ons in het bijzonder op jongeren in een kwetsbare positie, zodat zij hun talenten kunnen ontwikkelen en een passende opleiding en werkplek vinden.

Hier werken we de komende jaren aan:

- Meer (kwetsbare) jongeren hebben een startkwalificatie.
- Meer (kwetsbare) jongeren zijn begeleid naar een passende plek in het onderwijs en/of werk.
- Meer inwoners werken, ongeacht leeftijd, achtergrond of omstandigheden, aan het versterken van hun basisvaardigheden, zodat ze beter in staat zijn om deel te nemen aan de samenleving.
- Meer kinderen en jongeren krijgen de kans om hun talenten te ontwikkelen.
- Meer inwoners maken gebruik van voorzieningen en regelingen die hun persoonlijke ontwikkeling bevorderen, zoals trainingen, werkgelegenheidsprogramma's of andere ondersteuning.

5.3 Gezond en weerbaar samenleven

Gezondheid benaderen we vanuit het concept van positieve gezondheid: dit is het vermogen van mensen om zich aan te passen aan fysieke, emotionele en sociale uitdagingen en daarbij eigen regie te voeren. Gezondheid is dus meer dan niet ziek zijn. Het gaat ook om dingen die het leven waardevol maken, zoals mee kunnen doen in de samenleving, mentale veerkracht en zingeving. We beseffen dat mensen zelf keuzes maken over hun gezondheid. Tegelijkertijd zien we het als onze taak om te zorgen voor de juiste randvoorwaarden: een omgeving waarin gezond leven, fysiek én mentaal, vanzelfsprekend en haalbaar is.

We dragen bij aan vitaliteit voor alle inwoners, zodat zij gezond blijven, zowel lichamelijk als mentaal, en actief kunnen deelnemen aan de samenleving. Dit draagt bij aan hun welzijn en helpt zorg en ondersteuning op lange termijn beschikbaar en betaalbaar te houden.

Ouderen zijn een drijvende kracht in onze gemeenschap, met waardevolle bijdragen via mantelzorg, vrijwilligerswerk en kennisoverdracht. Maar het toenemende aantal ouderen vraagt om slimme oplossingen om vitaal ouder worden mogelijk te maken, ook als zelfstandigheid afneemt.

We hebben veel jeugd. Het is essentieel dat kinderen en jongeren een stevige basis krijgen om zich te ontwikkelen, hun talenten te ontdekken en zich voor te bereiden op een actieve rol in de samenleving. Ouders en de bredere gemeenschap spelen hierin een cruciale rol. Bij problemen kijken we naar de context waarin jongeren opgroeien. Door gezamenlijke inspanningen en vroegtijdige preventie kunnen we gezondheidsproblemen, ook op mentaal vlak, voorkomen en bouwen we aan een sterke basis voor de toekomst van onze jeugd.

Nieuwe kansen door de Woonhulp

"Dankzij een impuls uit het Innovatiebudget Sociaal Domein kon het project de Woonhulp van Ons Bedrijf van start, in samenwerking met lokale zorgorganisaties. Het idee: mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt opleiden tot woonhulp, zodat zij aan de slag kunnen in de zorg.

Na de eenmalige steun draait het project inmiddels zelfstandig verder. Een mooi voorbeeld van hoe een goed idee duurzaam verschil kan maken."

Dit zijn onze doelen

Meer inwoners, van jong tot oud, voelen zich vitaal en gezond

Gezondheid is voor veel mensen een belangrijke voorwaarde om mee te doen in de samenleving. Als gemeente hebben we beperkte invloed op de gezondheid van inwoners en vinden we dat mensen verantwoordelijk zijn voor hun eigen keuzes. Wat we wél willen doen, is de gezonde keuze gemakkelijker maken, bijvoorbeeld door een beweegvriendelijke groene leefomgeving die uitnodigt tot ontmoeten. In het bijzonder voor kinderen en jongeren.

Hier werken we de komende jaren aan:

- Inwoners worden vaker gestimuleerd om invloed uit te oefenen op hun eigen gezondheid en welzijn.
- De gemeente en partners werken bij het ondersteunen van inwoners vaker samen vanuit het gedachtegoed van positieve gezondheid.
- Er is meer domeinoverstijgende samenwerking tussen het sociaal en medisch domein bij de ondersteuning van inwoners.
- Inwoners worden meer gestimuleerd om gezonde keuzes te maken op het gebied van roken, alcoholgebruik, voeding en beweging, door toegankelijke informatie en mogelijkheden die een gezonde levensstijl bevorderen.

- Er zijn voldoende toegankelijke plekken en mogelijkheden voor ontmoeting, sport, cultuur en andere gezamenlijke initiatieven (Omgevingsvisie).
- Meer inwoners doen mee aan activiteiten voor ontmoeting, sport, cultuur of andere gezamenlijke initiatieven in buurten en dorpen.
- De sociale leefomgeving van kinderen en jongeren is meer ingericht op het bevorderen van welbevinden en het tegengaan van middelengebruik.
- De fysieke leefomgeving is beter ingericht zodat inwoners makkelijk gezonde keuzes kunnen maken en actief kunnen deelnemen aan de samenleving (Omgevingsvisie).

Meer ouderen kunnen langer zelfstandig functioneren en blijven deelnemen aan de samenleving

Ouderen zijn een belangrijke motor in onze samenleving. Met hun kennis en ervaring dragen zij veel bij, onder andere door vrijwilligerswerk. Ouder worden kan echter ook betekenen dat men hulp nodig heeft wanneer zelfstandig leven niet meer lukt. De vergrijzing verhoogt de druk op zorg en ondersteuning. Daarom streven we naar een sterk informeel netwerk, aangevuld met laagdrempelige en collectieve ondersteuning, zodat ouderen de hulp krijgen die ze nodig hebben. De groei van het aantal ouderen betekent ook een toename van mensen met dementie die langer thuis blijven wonen. Dit vraagt om buurten en wijken die hierop zijn voorbereid, evenals om bewustwording en betrokkenheid van onze inwoners en partners.

Van ziek naar welzijn

"Een mevrouw kwam heel vaak bij de huisarts met vage klachten. De huisarts verwees de mevrouw door naar Welzijn op Recept. Daardoor startte ze bij dagactiviteiten voor ouderen bij Welzijn Barneveld. Na een maand of twee denkt de huisarts: we zien deze mevrouw nooit meer. Ze bellen met haar. De mevrouw geeft aan dat het goed met haar gaat. Ze gaat naar dagactiviteiten voor ouderen, heeft er nieuwe mensen ontmoet, doet leuke activiteiten en hoort er weer bij."

Hier werken we de komende jaren aan:

- Meer ouderen blijven actief bijdragen aan de gemeenschap, bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk of andere vormen van betrokkenheid.
- Meer ouderen blijven fysiek en mentaal vitaal, zodat zij langer gezond zelfstandig kunnen functioneren en actief blijven in de samenleving.

- Ouderen krijgen passende, laagdrempelige en collectieve ondersteuning om hun zelfredzaamheid zo lang mogelijk te behouden.
- In buurten en dorpen is meer aandacht voor de leefwereld van ouderen, zodat zij zich gezien, gewaardeerd en ondersteund voelen in hun gezondheid en deelname aan de samenleving.

Problemen worden vaker genormaliseerd en binnen de gemeenschap opgelost

We erkennen dat verdriet, onzekerheid en tijdelijk vastlopen deel uitmaken van het leven. Maar niet alles hoeft of kan worden opgelost met professionele hulp. Te veel nadruk hierop kan leiden tot medicalisering of afhankelijkheid. We maken ruimte voor laagdrempelige steun vanuit de samenleving zelf. Tussen buren, familieleden, vrijwilligers of bij ontmoetingsplekken in de wijk. Dit is echt normaliseren: het besef dat ondersteuning soms niet van een professional komt, maar uit verbinding tussen mensen. Tegelijkertijd realiseren we ons dat hulp en ondersteuning beschikbaar moet blijven voor wie dat nodig heeft.

Hier werken we de komende jaren aan:

- Inwoners worden aangemoedigd om alledaagse zorgen samen te bespreken of op te lossen zodat formele hulp minder nodig is.
- Er zijn meer mogelijkheden in de buurt voor ontmoeting en informele ondersteuning, zodat inwoners gemakkelijker met elkaar in contact komen.
- Gemeente, partners en inwoners zoeken vaker oplossingen voor problemen in de dagelijkse context en het sociale netwerk van de inwoner.

Inwoners zijn beter voorbereid op crises en rampen

Bij een crisis of ramp kan de samenleving plotseling tot stilstand komen. Hulpdiensten zijn dan mogelijk niet direct beschikbaar en voorzieningen zoals elektriciteit, drinkwater, internet of de toegang tot winkels en supermarkten kunnen tijdelijk wegvallen.
In zulke situaties zijn mensen aangewezen op zichzelf en hun naasten. Daarom is het belangrijk dat mensen voorbereid zijn op het tijdelijk uitvallen van basisvoorzieningen.

Hier werken we de komende jaren aan:

- Inwoners kunnen zich de eerste 72 uur redden zonder hulp van de overheid.
- Meer inwoners hebben mensen om zich heen op wie ze kunnen terugvallen.
- De gemeente is beter voorbereid om binnen 72 uur na een ontwrichtende calamiteit niet-zelfredzame inwoners passende ondersteuning te bieden.

Vrijwilligers, het kloppend hart van de gemeente

"De Floralia, schoolsporttoernooien, het AED-netwerk met meer dan 500 burgerhulp-verleners: het zijn geen tijdelijke projecten, maar duurzame initiatieven gedragen door vrijwilligers. Vaak al jarenlang. En dan zijn er ook nieuwe successen, zoals de Avond4daagse, die dankzij nieuwe vrijwilligers van de grond komen. Het laat zien: betrokkenheid is hier geen uitzondering, maar de norm."

Inwoners krijgen beter passende en op elkaar afgestemde ondersteuning, doordat het sociaal en medisch domein beter op elkaar aansluiten

De druk op zorg en ondersteuning neemt toe, terwijl het aantal beschikbare professionals en mantelzorgers afneemt. Tegelijkertijd ontstaan veel medische hulpvragen vanuit sociale problemen, zoals stress, eenzaamheid of armoede. Door de samenwerking tussen het sociale en medische domein te versterken, kunnen inwoners eerder en gerichter worden geholpen. Bijvoorbeeld via naasten, welzijnsinitiatieven of lichte ondersteuning in de buurt. Dit helpt om zwaardere zorg te voorkomen, het sociaal welzijn te versterken én de zorg en ondersteuning op de lange termijn toegankelijk en betaalbaar te houden. Dat is een flinke uitdaging, die vraagt om een andere inzet van middelen. Gemeenten pleiten daarom landelijk voor een betere verdeling van budgetten tussen het medische en sociale domein. De haalbaarheid van dit doel hangt mede af van landelijke keuzes en beschikbare middelen.

Hier werken we de komende jaren aan:

- Gezondheidsvraagstukken worden steeds vaker aangepakt met een integrale aanpak, waarbij het sociale en medische domein samen de verantwoordelijkheid dragen.
- Toegang tot zorg en ondersteuning is eenvoudiger door samenwerking tussen het medisch en sociaal domein, zodat inwoners passender en efficiënter hulp of ondersteuning ontvangen.
- Inwoners waarbij sociale problematiek ten grondslag ligt aan medische problemen, worden vaker doorverwezen naar passende ondersteuning in het sociaal domein.
- Er is een nauwere netwerksamenwerking tussen partners in het medisch en sociaal domein.

5.4 Passende woonsituatie met de juiste hulp en ondersteuning

De woningnood in onze gemeente is een grote zorg, vooral voor jongeren, ouderen en kwetsbare groepen. Betaalbare woningen zijn moeilijk te vinden, en voor mensen met zorgbehoeften is het nog lastiger. Dit zorgt er bijvoorbeeld voor dat jongeren langer in jeugdhulp blijven dan nodig, wat onwenselijk is voor hen en kostbaar voor de jeugdhulp. Ook voor andere aandachtsgroepen, geldt dit, zoals voor mensen die willen uitstromen uit Beschermd Wonen of de maatschappelijke opvang.

Als gemeente moeten we samen met partners voldoende betaalbare woningen en aangepaste woonvormen realiseren die passen bij de diverse behoeften van onze inwoners.

Langer zelfstandig thuis wonen vraagt ook om passende hulp en ondersteuning nabij. We streven naar een betere verbinding tussen formele en informele zorg. Door aansluiting bij informele hulp vergroten we de samenredzaamheid van onze gemeenschap. Daarbij is ook aandacht voor preventie van belang. Tijdige voorbereiding op de toekomstige woonsituatie en het bevorderen van gezondheid, bijvoorbeeld via valpreventie, helpt risico's te verkleinen en versterkt de zelf- en samenredzaamheid.

De gemeente ondersteunt door de juiste voorwaarden en samenwerkingen te creëren voor passende woon- en zorgoplossingen. Zo werken we eraan dat iedereen, van jong tot oud, zelfstandig kan wonen in een passende woning en woonomgeving met de juiste zorg en ondersteuning binnen handbereik.

Dit zijn onze doelen

Meer inwoners anticiperen tijdig op hun (toekomstige) woon- en ondersteuningsbehoeften

Het aantal 75-plussers in onze gemeente verdubbelt tot 2040, en steeds meer mensen blijven langer zelfstandig thuis wonen. Ook bij fysieke beperkingen, ggz-problematiek of een veranderende gezinssituatie kunnen de behoeften veranderen. Door de druk op zorg is hulp niet altijd meer vanzelfsprekend. Inwoners moeten tijdig nadenken over hun toekomstige behoeften.

Hier werken we de komende jaren aan:

- Meer inwoners zijn zich bewust van hun (veranderende) woon- en ondersteuningsbehoefte per levensfase en praten hierover binnen hun sociale netwerk.
- Meer mensen wonen in een woning die levensloopgeschikt is, door tijdig te verhuizen of de woning tijdig aan te passen. Dit verbetert ook de doorstroming op de woningmarkt.
- Meer mensen hebben zelf of samen met hun sociale netwerk bepaald wat ze doen als ze in de toekomst hulpvragen krijgen.

Meer inwoners kunnen zelfstandig thuis (blijven) wonen met waar nodig ondersteuning, ontmoeting en hulp dichtbij

De veranderende bevolkingssamenstelling vraagt erom dat mensen zich voorbereiden op langer zelfstandig thuis wonen. We moeten de leefomgeving zo inrichten dat dit mogelijk is en iedereen zich onderdeel voelt van de samenleving.
Hulp en ondersteuning moeten dicht bij het normale leven worden gegeven, bij voorkeur informeel. In het bijzonder bij kinderen vinden we het belangrijk dat zij zo thuis mogelijk oproeien, omdat dit beter is voor hun ontwikkeling.

Hier werken we de komende jaren aan:

- Er zijn meer buurtinitiatieven en informele zorgnetwerken die inwoners ondersteunen bij het langer zelfstandig wonen.
- Formele zorg- en ondersteuning zijn dichterbij de inwoners georganiseerd.
- Hulp en ondersteuning zijn vaker laagdrempelig en collectief met betere samenwerking én meer benutting van de eigen kracht van inwoners en hun netwerk.
- De inzet van technologie en hulpmiddelen die langer zelfstandig thuiswonen in een passende woning mogelijk maken, is vergroot.
- Het aantal kinderen dat uit huis wordt geplaatst, is verminderd, en kinderen die (tijdelijk) uit huis zijn geplaatst, groeien zo thuis mogelijk op.
- Inwoners die uitstromen uit zorg- of opvangtrajecten kunnen sneller terecht in een passende woning.
- Meer woonwijken zijn levensloopbestendig ingericht (Omgevingsvisie).

De woningvoorraad en woonomgeving zijn beter afgestemd op passende woonkeuzes in elke levensfase

Een goed functionerende woningmarkt is essentieel voor het realiseren van veel sociale doelstellingen. Passende woonruimte helpt om crisissituaties te voorkomen, bevordert doorstroming, biedt perspectief aan jongeren en maakt langer zelfstandig wonen mogelijk. Hoewel woningbouw geen kerntaak is van het sociaal domein, is het wél een randvoorwaarde voor het behalen van de doelstellingen in het sociaal domein.

Hier werken we de komende jaren aan:

- Er zijn meer woningen beschikbaar die in- en doorstroming bevorderen en voorkomen dat mensen onnodig in zorg- of crisissituaties belanden (Omgevingsvisie).
- Er zijn meer woonvormen gerealiseerd die aansluiten bij de diversiteit van inwoners, zoals woonvormen voor ouderen, gemengd wonen, jongerenhuisvesting, mantelzorgwoningen of time-out plekken (Omgevingsvisie).
- Sociale opgaven krijgen meer gewicht en prioriteit bij gebiedsontwikkeling en woningbouw (Omgevingsvisie).

6

Van opgaven naar beleid

6. Van opgaven naar beleid

Het sociaal domein omvat een breed scala aan beleidsterreinen, elk met eigen accenten en wettelijke kaders. In dit hoofdstuk schetsen we op hoofdlijnen de belangrijkste beleidsterreinen binnen het sociaal domein. Tegelijk leggen we het verband met de doelen uit hoofdstuk 5. Hoe vertalen die zich naar de verschillende beleidsterreinen?

Per terrein wordt beschreven:
- waar het beleid uit bestaat;
- welke specifieke wettelijke kaders er, naast de algemene wettelijke kaders, zoal van toepassing zijn;
- aan welke doelen het in de komende jaren bijdraagt;
- wat dat betekent voor de verdere ontwikkeling van het beleid.

Door de beleidsterreinen op deze wijze te beschrijven, voldoen we bovendien aan de wettelijke verplichting om voor een aantal van deze terreinen beleid vast te stellen en periodiek te actualiseren.

Doel	Leefbaarheid en verbinding in de wijk	Inclusie	Sport en Bewegen	Cultuur	Taal, informatie, ontwikkeling en dialoog	Weerbare samenleving	Publieke gezondheid en jeugdgezondheidszorg	Informele zorg en zelfredzaamheid	Maatschappelijk werk	Passend onderwijs	Preventief jeugdbeleid	Geïndiceerde jeugdhulp	Inburgering en integratie	Werk en participatie	Armoedebestrijding en inkomen	Schuldhulpverlening	Cliëntondersteuning	Vangnetvoorzieningen Wmo	Maatschappelijke Opvang	Zorg en veiligheid en bemoeizorg	**Omgevingsvisie**
Meer inwoners ontmoeten elkaar en ondernemen samen activiteiten	●	●	●	●	●			●			●				●						●
Er is meer verbinding tussen verschillende groepen in de samenleving	●	●		●	●			●			●		●	●	●				●	●	
Het gevoel van veiligheid in wijken en buurten is vergroot	●					●											●		●	●	●
Meer inwoners weten zich zelfstandig te redden met behulp van hun eigen netwerk		●				●		●	●		●	●	●					●	●	●	
Er is meer verbinding en vertrouwen tussen inwoners en gemeente	●	●														●					
De kansengelijkheid tussen wijken en buurten is toegenomen	●	●	●	●	●		●			●	●			●	●	●				●	●
Meer kinderen en jongeren groeien op in een kansrijke omgeving			●	●	●		●			●	●	●									●
Meer inwoners ervaren financiële rust									●			●			●	●	●				
Meer inwoners kunnen naar vermogen meedoen op de arbeidsmarkt of via andere vormen van participatie													●	●							
Meer inwoners hebben voldoende ontwikkelkansen				●	●					●	●	●	●	●							
Meer inwoners, van jong tot oud, voelen zich vitaal en gezond			●	●	●		●				●							●			●
Meer ouderen kunnen langer zelfstandig functioneren en blijven deelnemen aan de samenleving	●	●		●	●		●										●	●			●
Problemen worden vaker genormaliseerd en binnen de gemeenschap opgelost	●		●	●			●	●	●	●	●	●						●			
Inwoners zijn beter voorbereid op crises en rampen						●															
Inwoners krijgen beter passende en op elkaar afgestemde ondersteuning, doordat het sociaal en medisch domein beter op elkaar aansluiten							●	●	●		●							●		●	
Meer inwoners anticiperen tijdig op hun (toekomstige) woon- en ondersteuningsbehoeften												●					●	●			
Meer inwoners kunnen zelfstandig thuis (blijven) wonen met waar nodig ondersteuning, ontmoeting en hulp dichtbij	●										●	●						●	●	●	●
De woningvoorraad en woonomgeving zijn beter afgestemd op passende woonkeuzes in elke levensfase																					●

Leefbaarheid en verbinding in de wijk

Wettelijke kaders
Niet van toepassing

Toelichting beleidsterrein
De gemeente faciliteert en stimuleert ontmoetingsplekken, buurtinitiatieven en activiteiten in wijken en dorpen, met als doel het versterken van sociale samenhang, inclusie en participatie. Denk hierbij aan dorps- of buurthuizen, opbouwwerk, wijkactiviteiten, vrijwilligersinitiatieven, laagdrempelige ondersteuning voor bewoners en buurtbemiddeling.

De focus ligt op preventie, verbinding en activering, waarbij bewoners worden ondersteund om in hun eigen omgeving actief te zijn en iets voor elkaar te betekenen.

Draagt bij aan de volgende doelen
- Meer inwoners ontmoeten elkaar en ondernemen samen activiteiten.
- Er is meer verbinding tussen verschillende groepen in de samenleving.
- Het gevoel van veiligheid in wijken en buurten is vergroot.
- Er is meer verbinding en vertrouwen tussen inwoners en gemeente.
- De kansengelijkheid tussen wijken en buurten is toegenomen.
- Meer ouderen kunnen langer zelfstandig functioneren en blijven deelnemen aan de samenleving.
- Problemen worden vaker genormaliseerd en binnen de gemeenschap opgelost.
- Meer inwoners kunnen zelfstandig thuis (blijven) wonen met waar nodig ondersteuning, ontmoeting en hulp dichtbij.

Ontwikkelrichting beleid
De gemeente Barneveld heeft een sterke sociale samenhang. Inwoners zorgen voor elkaar, zijn betrokken en doen vrijwilligerswerk in hun buurt of dorp. Dit is essentieel voor de leefbaarheid in onze dorpen en willen we koesteren en behouden. Maar er zijn ook mensen met een kleiner sociaal netwerk, die soms tussen wal en schip vallen. We streven ernaar dat ook deze mensen gezien worden en zich thuis voelen. Dit vraagt om gerichte inzet om mensen met elkaar in contact te brengen, zodat nieuwkomers en kwetsbare inwoners zich gezien en betrokken voelen.

Elkaar ontmoeten en met elkaar in contact komen is een belangrijke basis voor verbinding in de wijk en om elkaar beter te begrijpen. Ontmoetingsplekken spelen hierin een centrale rol. Nu zijn die vaak centraal georganiseerd, maar we willen juist meer kleinschalige en toegankelijke plekken in wijken en buurten. Zo kunnen inwoners elkaar dichtbij huis ontmoeten, wat het dagelijks contact en de verbondenheid in de directe omgeving versterkt. Dit wordt steeds belangrijker in een samenleving waarin meer ouderen zelfstandig thuis blijven wonen. Nabijheid van ontmoetingsplekken is dan essentieel. Die plekken hoeven niet altijd formeel of georganiseerd te zijn. Ook informele ontmoetingsplekken, zoals een bankje in het park, een koffietafel in een buurthuis of een spontaan initiatief van bewoners, kunnen veel betekenen voor het dagelijks contact en het gevoel van erbij horen. Wat telt, is dat ontmoetingsplekken laagdrempelig zijn en aansluiten bij de behoeften van de buurt.

De rol van de gemeente verandert. We willen minder zelf organiseren en meer inwonersinitiatieven ondersteunen, verbinden en faciliteren. Dit vraagt een bescheiden, ondersteunende houding van ons en onze subsidiepartners, waarbij we ruimte geven aan wat er in de wijk ontstaat. We geven inwoners de mogelijkheid om van betekenis te zijn en spelen hierbij in op de kwaliteit van de inwoners. In gebieden waar de leefbaarheid onder druk staat, zetten we extra in. Deze wijken verdienen meer aandacht, ondersteuning en maatwerk, zodat de verschillen tussen buurten kleiner worden.

Er komen steeds meer mensen met een zorg- of ondersteuningsvraag wonen in de wijk. Dit vraagt soms een extra inspanning richting buurtbewoners: enerzijds in bewustwording en anderzijds in het bieden van passende hulp en ondersteuning wanneer nodig.

Hart voor de zaak

"Tijdens de partnerbijeenkomsten voor deze visie viel het ons op: de energie was voelbaar. Professionals, vrijwilligers, organisaties – allemaal met hart voor de zaak. Er werd geluisterd, meegedacht, en vooral: verantwoordelijkheid genomen. Niet omdat het moest, maar omdat men zich verbonden voelt met de samenleving. Dat is de kracht van Barneveld."

Inclusie

Wettelijke kaders
Artikel 1 van de Grondwet (1983, rectificatie in 2023)
VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (2016)

Toelichting beleidsterrein
Inclusiebeleid betekent dat we iedereen gelijk behandelen en respecteren, ongeacht achtergrond of persoonlijke kenmerken. Het doel is een samenleving waarin iedereen zich welkom en thuis voelt en volledig kan deelnemen en waar diversiteit wordt gewaardeerd. Dit beleid richt zich op het bevorderen van gelijkwaardigheid en het tegengaan van uitsluiting en discriminatie.

Ons inclusiebeleid kent drie hoofddoelen:
1. Verbeteren van de fysieke toegankelijkheid van openbare gebouwen, de openbare ruimte en het openbaar vervoer, zodat iedereen zich vrij kan bewegen.
2. Aanpakken en voorkomen van sociale uitsluiting door uitsluitingsgronden te inventariseren, kwetsbare groepen in beeld te brengen, discriminatie tegen te gaan en inclusieve dienstverlening te waarborgen.
3. Stimuleren van bewustwording, zowel binnen de ambtelijke organisatie als in de samenleving, om begrip en inclusie te bevorderen.

Het inclusiebeleid is nader uitgewerkt in het Beleidskader Inclusie.

Draagt bij aan de volgende doelen
- Meer inwoners ontmoeten elkaar en ondernemen samen activiteiten.
- Er is meer verbinding tussen verschillende groepen in de samenleving.
- Meer inwoners weten zich zelfstandig te redden met behulp van hun eigen netwerk.
- Er is meer verbinding en vertrouwen tussen inwoners en gemeente.
- De kansengelijkheid tussen wijken en buurten is toegenomen.
- Meer ouderen kunnen langer zelfstandig functioneren en blijven deelnemen aan de samenleving.

Ontwikkelrichting beleid
Inclusie blijft een centraal en breed thema binnen onze gemeente. We bouwen voort op de basis die we de afgelopen jaren hebben gelegd, zoals de goede samenwerking met de Gehandicaptenraad. Daarnaast versterken we onze samenwerking met Vizier[17] en stimuleren we binnen de gemeentelijke organisatie de inzet voor inclusie.

Onze aandacht blijft de komende jaren uitgaan naar de drie eerder genoemde hoofddoelen. Daarnaast zetten we vanuit diverse beleidsterreinen in op het bij elkaar brengen van verschillende groepen mensen die elkaar minder vanzelfsprekend ontmoeten of die minder vanzelfsprekend meedoen.

De komende jaren laten we het denken in afzonderlijke domeinen los; meer inclusie heeft niet alleen betrekking op het sociale domein, maar ook op het fysieke domein en heeft daardoor een bredere impact op de gemeente.

Daarnaast zetten we in op het versterken van de vertrouwensrelatie met inwoners en het stimuleren van inwonersinitiatieven, waarbij de gemeente als partner een faciliterende rol vervult. We zoeken bovendien actief het gesprek op met inwoners.

Sport en Bewegen

Wettelijke kaders
Wet passend onderwijs (2014)
Wet voortgezet onderwijs (2020)

Toelichting beleidsterrein
Dit beleid richt zich op het stimuleren van sport en bewegen. Het draagt bij aan vitaliteit, sociale cohesie, meedoen en preventie. Daarnaast richt dit beleidsterrein zich op het ondersteunen van sport- en beweegaanbieders (o.a. sportverenigingen), met als doel een passend, gezond, veilig, toegankelijk en toekomstbestendig sport- en beweegaanbod voor inwoners. Dit is onder andere uitgewerkt in het Sport- en Beweegakkoord II en het Maatschappelijk Sportfonds.

Het beleid in de gemeente Barneveld is erop gericht om bewegen en breedtesport te stimuleren. Topsport heeft binnen het gemeentelijk beleid geen prioriteit.

Draagt bij aan de volgende doelen
- Meer inwoners ontmoeten elkaar en ondernemen samen activiteiten.

[17] Vizier: een onafhankelijke adviesorganisatie die zich richt op het bespreekbaar maken en bestrijden van discriminatie, en het bevorderen van diversiteit en inclusie binnen de samenleving en organisaties.

- Er is meer verbinding tussen verschillende groepen in de samenleving.
- De kansengelijkheid tussen wijken en buurten is toegenomen.
- Meer kinderen en jongeren groeien op in een kansrijke omgeving.
- Meer inwoners, van jong tot oud, voelen zich vitaal en gezond.
- Problemen worden vaker genormaliseerd en binnen de gemeenschap opgelost.

Ontwikkelrichting beleid
De gemeente Barneveld heeft een breed scala aan sport- en beweegmogelijkheden, een actief verenigingsleven en regelingen die sport en bewegen betaalbaar maken. De ontwikkeling naar een positief, veilig en gezond sportklimaat is merkbaar, en de vraaggerichte ondersteuning van sportaanbieders werpt zijn vruchten af.

De koppeling tussen sport, gezondheid en het fysieke domein, zoals ruimtelijke ontwikkeling, vastgoed en beheer, wordt nog niet volledig benut. Daarnaast kan de samenwerking tussen sport, zorg en het sociaal domein worden versterkt, zodat sport steeds meer preventief kan worden ingezet. Door gericht te investeren waar dat nodig is, dragen we bij aan een samenleving waarin iedereen, ongeacht achtergrond of omstandigheden, gezond en actief kan leven en meedoen.

In de komende jaren willen we sport en bewegen voor álle inwoners stimuleren, met extra aandacht voor minder actieve groepen. We richten ons op een leven lang blijven bewegen, vanaf jonge leeftijd. Sport en bewegen werken verbindend en dragen bij aan het normaliseren van deelname aan het ‘gewone leven’, ook bij mensen met een zorgvraag. Zo worden meer mensen onderdeel worden van de gemeenschap en een netwerk om zich heen hebben. Soms is daarbij extra ondersteuning van sport- en beweegaanbieders nodig.

Ook voor ouderen is sport en bewegen van groot belang. Het draagt bij aan vitaliteit, zelfstandigheid en sociale verbondenheid. We stimuleren dat ouderen zo lang mogelijk actief blijven, bij voorkeur via reguliere sport- en beweegaanbieders. Dit bevordert niet alleen de gezondheid, maar ook de deelname aan het maatschappelijk leven.

Onder de juiste voorwaarden kan sport en bewegen ook ingezet worden als positieve vrijetijdsbesteding binnen de WISE-aanpak. Zo kan het bijdragen aan een betere mentale gezondheid van jongeren en minder middelengebruik.

Sportaanbieders blijven cruciale partners; we helpen hen zich te ontwikkelen tot toekomstbestendige, toegankelijke en inclusieve clubs die inspelen op diverse behoeften en ruimte bieden voor ontmoeting en welzijn.

De leefomgeving speelt binnen het sport- en beweegbeleid een belangrijke rol: we zetten, binnen de kaders van de Omgevingsvisie in op beweegvriendelijke, groene en gezonde buurten. Zo worden mensen in de leefomgeving gestimuleerd te sporten en te bewegen.

Cultuur

Wettelijke kaders
Niet van toepassing

Toelichting beleidsterrein
Het cultuurbeleid van de gemeente gaat uit van de brede maatschappelijke waarden van cultuur: de artistieke, sociale, educatieve, economische en ruimtelijke/ historische waarde.

Het gemeentelijk beleid richt zich op het faciliteren van lokale culturele basisvoorzieningen, zodat iedereen die dat wil kennis kan maken met cultuur. Deze basisvoorzieningen ontvangen middelen voor het dragen van vier culturele basisfuncties van produceren (maken), programmeren (delen), leren (cultuureducatie) en interesseren (cultuurparticipatie). Met deze ondersteuning is gekozen voor: een centrum voor cultuureducatie, een podium en productieplaats, lokaal erfgoed en bibliotheekwerk. Deze basisfuncties worden in de gemeente Barneveld uitgevoerd door Museum Nairac, Muziekschool Barneveld, Bibliotheek en het Schaffelaar Theater.

Naast deze basisvoorzieningen ondersteunt de gemeente ook de bredere culturele infrastructuur, zoals amateurkunst, de verbinding tussen onderwijs en cultuur en vitale cultuurorganisaties. Dit doen we onder andere via het Maatschappelijk Cultuurfonds.

Het cultuurbeleid van de gemeente Barneveld is verder uitgewerkt in de Integrale Cultuurvisie, die in 2025 is vastgesteld. De visie richt zich op vier kernambities:
- **Cultuur is van iedereen:** Cultuur moet toegankelijk zijn voor alle inwoners, dichtbij en laagdrempelig.
- **Cultuur draagt bij aan de samenleving:** Cultuur bevordert welzijn, persoonlijke groei en gemeenschapszin.

- **Cultuur is overal:** Cultuur moet zichtbaar zijn en verbinding creëren met de omgeving.
- **Sterke culturele basis:** Ondersteuning van cultuur-organisaties en samenwerking zijn essentieel.

De Integrale Cultuurvisie heeft daarmee zowel fysieke ruimtelijke als sociale componenten en is daarmee gekoppeld aan zowel de Omgevingsvisie als de Visie Sociaal Domein.
Naast de vier kernambities is er in de Integrale Cultuurvisie extra aandacht voor jongeren en erfgoed.

Draagt bij aan de volgende doelen

- Meer inwoners ontmoeten elkaar en ondernemen samen activiteiten.
- Er is meer verbinding tussen verschillende groepen in de samenleving.
- De kansengelijkheid tussen wijken en buurten is toegenomen.
- Meer kinderen en jongeren groeien op in een kansrijke omgeving.
- Meer inwoners hebben voldoende ontwikkelkansen.
- Meer inwoners, van jong tot oud, voelen zich vitaal en gezond.
- Meer ouderen kunnen langer zelfstandig functioneren en blijven deelnemen aan de samenleving.
- Problemen worden vaker genormaliseerd en binnen de gemeenschap opgelost.

Ontwikkelrichting beleid
De afgelopen jaren hebben we in de gemeente Barneveld veel bereikt op cultureel gebied.
We koesteren onze rijke geschiedenis. Het diverse culturele aanbod wordt door zowel inwoners als bezoekers gewaardeerd. Toch zijn er ook kansen om met cultuur meer mensen te bereiken en zo nog meer bij te dragen aan de maatschappelijke doelen.

Cultuur vormt een belangrijke basis voor een gezonde en verbonden gemeenschap in onze gemeente. Cultuur (mee)maken en delen verbindt. Daarom wil de gemeente meer culturele ontmoeting en samenwerking tussen verschillende groepen inwoners en makers bevorderen.
Dit draagt bij aan de ontwikkeling van mensen, gemeenschappen en een levendige lokale cultuur.
Bovendien willen we cultuur meer integreren in andere maatschappelijke opgaven zoals welzijn, gezondheid, onderwijs en economische ontwikkeling. We doen dat door beleidsdomeinen te verbinden en samenwerking op te zoeken.
Op deze manier draagt cultuur bij aan sociale verbinding, mentale weerbaarheid en gelijke kansen voor iedereen.

In de komende jaren willen we cultuur toegankelijker maken voor alle inwoners.
Dit betekent het verlagen van financiële, fysieke en sociale drempels en het stimuleren van inclusieve deelname en aanbod, zodat cultuur helpt om kansenongelijkheid tussen wijken en buurten te verkleinen. We zetten in op cultuurspreiding in dorpen en wijken. Het ondersteunen van culturele verenigingen en vrijwilligers is hierbij essentieel.
Daarnaast willen we de samenwerking tussen culturele organisaties, onderwijs, het sociaal domein en andere partners versterken. Door deze samenwerking te bevorderen, kunnen we een breder en meer samenhangend cultureel aanbod realiseren.

Het stimuleren van cultuureducatie op scholen en deelname in de vrije tijd blijft een prioriteit, met speciale aandacht voor talentontwikkeling en het bereiken van jongeren. Door cultuur in alle wijken en dorpen te verankeren, werkt de gemeente Barneveld aan een sterke, duurzame culturele infrastructuur met een breed bereik, waardoor iedereen kan kennismaken en meedoen met cultuur.

Taal, informatie, ontwikkeling en dialoog

Wettelijke kaders
Wet educatie en beroepsonderwijs (1995)
Wet stelsel openbare bibliotheekvoorziening (2015)

Verwachte wijzigingen:
Vanaf 2026 wordt de huidige bevorderingstaak van gemeenten omgezet in een wettelijke zorgplicht. Dit betekent dat elke gemeente verplicht is om inwoners toegang te bieden tot een volwaardige openbare bibliotheek. Deze wijziging in de wet maakt de vijf maatschappelijke functies van de bibliotheek verplicht: kennis en informatie, educatie, leesbevordering, ontmoeting, dialoog en cultuur. Gemeenten moeten samen met bibliotheken meerjarenplannen opstellen waarin onder meer bereikbaarheid, gebruik, personeel en fysieke locaties worden meegenomen.

Toelichting beleidsterrein
De gemeente wil dat alle inwoners toegang hebben tot informatie, ondersteuning en mogelijkheden om zich te ontwikkelen.
De bibliotheek en inzet op basisvaardigheden spelen hierin een belangrijke rol.

De bibliotheek is een toegankelijke plek voor ontmoeting, ontwikkeling en ondersteuning.

Binnen de bibliotheek komen veel voorzieningen en activiteiten samen, zoals het Informatiepunt Digitale Overheid en activiteiten gericht op leesbevordering en leesplezier. De bibliotheek heeft een hoofdvestiging in Barneveld en nevenvestigingen in Kootwijkerbroek en Voorthuizen. Zo blijft het aanbod goed bereikbaar voor alle inwoners.

Vanuit de inzet op basisvaardigheden, zoals lezen, schrijven en omgaan met computers, werken we aan een passend aanbod. Deze vaardigheden zijn nodig om mee te doen in het dagelijks leven, bijvoorbeeld op het gebied van werk, gezondheid en geldzaken. Het Taalhuis, gevestigd in de bibliotheek, speelt hierin een centrale rol.

Draagt bij aan de volgende doelen

- Meer inwoners ontmoeten elkaar en ondernemen samen activiteiten.
- Er is meer verbinding tussen verschillende groepen in de samenleving.
- De kansengelijkheid tussen wijken en buurten is toegenomen.
- Meer kinderen en jongeren groeien op in een kansrijke omgeving.
- Meer inwoners hebben voldoende ontwikkelkansen.
- Meer inwoners, van jong tot oud, voelen zich vitaal en gezond.
- Meer ouderen kunnen langer zelfstandig functioneren en blijven deelnemen aan de samenleving.

Ontwikkelrichting beleid
De bibliotheek is voor veel inwoners een toegankelijke en gewaardeerde plek. Dankzij de laagdrempelige sfeer biedt zij ruimte voor ontmoeting, ontwikkeling en maatschappelijke ondersteuning. Deze brede functie sluit goed aan bij de behoeften van inwoners en vormt de basis voor verdere ontwikkeling.

Tegelijkertijd zien we dat er extra aandacht nodig is voor het optimaliseren van het bereik en de toegankelijkheid. De toegang van inwoners tot informatie, ondersteuning en mogelijkheden om zich te ontwikkelen, willen we versterken. Ook is er winst te behalen in aanbod dat aansluit bij het dagelijkse leven van inwoners.

Ook versterken we de bibliotheek als ontmoetingsplek, waar leren, informeren en dialoog centraal staan. We maken werk van de samenwerking met maatschappelijke en culturele partners, bijvoorbeeld via gezamenlijke spreekuren en activiteiten. Daarnaast willen we via de bibliotheek meer inzetten op cultuurparticipatie en cultuureducatie, met speciale aandacht voor jongeren, ouderen en inwoners met een grotere afstand tot participatie. Tot slot stimuleren we lokale betrokkenheid, door inwoners en partners actiever te betrekken bij de programmering van de bibliotheek.

Bovenstaande ontwikkelpunten geven we onder meer een plek in het meerjarenplan voor de bibliotheek, wat we conform de wettelijke zorgplicht opstellen.

Vanuit de aanpak laaggeletterdheid investeren we in meer digitale vaardigheidscursussen op toegankelijke plekken zoals buurthuizen. Dat werpt inmiddels zijn vruchten af: steeds meer mensen doen mee. Deze aanpak, dichtbij het dagelijks leven van inwoners, willen we breder inzetten. Bijvoorbeeld door via werkgevers meer mensen te bereiken met aanbod voor het versterken van basisvaardigheden.

We blijven inzetten op het doorbreken van schaamte en taboe die met laaggeletterdheid gepaard gaan. De training van professionals en vrijwilligers in het signaleren van laaggeletterdheid en doorverwijzen naar passend aanbod zetten we voort. Ten slotte willen we ervaringsdeskundigen een stevigere rol geven in de uitvoering en ontwikkeling van het aanbod basisvaardigheden.

Weerbare samenleving

Wettelijke kaders
Niet van toepassing

Toelichting beleidsterrein
Een weerbare samenleving is een samenleving waarin inwoners, organisaties en overheid samen voorbereid zijn op onverwachte gebeurtenissen zoals crises, rampen of verstoringen. Het gaat om het versterken van veerkracht: het vermogen van mensen om snel te reageren, samen te werken en zich aan te passen in moeilijke situaties. Daarbij draait het niet alleen om fysieke veiligheid, maar ook om sociale samenhang, vertrouwen en het vermogen van inwoners om zichzelf en elkaar te helpen in tijden van nood.

Draagt bij aan de volgende doelen
- Het gevoel van veiligheid in wijken en buurten is vergroot.
- Meer inwoners weten zich zelfstandig te redden met behulp van hun eigen netwerk.
- Inwoners zijn beter voorbereid op crises en rampen.

Ontwikkelrichting beleid
De noodzaak neemt toe om als samenleving goed voorbereid te zijn op verstoringen. De komende jaren zetten we daarom in op het versterken van maatschappelijke weerbaarheid, langs vier pijlers:
- **Zelfredzaamheid vergroten:** via voorlichting, trainingen en bewustwording zorgen we dat inwoners weten wat ze kunnen doen bij noodsituaties.
- **Sociale netwerken versterken:** we stimuleren initiatieven die bijdragen aan onderlinge hulp en ondersteuning tijdens een crisis.
- **Vertrouwen en samenwerking bevorderen:** we investeren in duidelijke communicatie en het versterken van het vertrouwen tussen inwoners en overheid.
- **Voorbereiding op verstoringen verbeteren:** we ontwikkelen scenario's en plannen voor uiteenlopende crisissituaties, zoals cyberaanvallen, langdurige stroomuitval of gezondheidscrises.

Deze aanpak wordt verder uitgewerkt binnen het Integraal Veiligheidsplan, in samenwerking met maatschappelijke organisaties, zorg- en welzijnspartners en inwoners.

Publieke gezondheid en jeugdgezondheidszorg

Wettelijke kaders
Wet kinderopvang (2005)
Wet ambulancezorgvoorzieningen (2006)
Wet publieke gezondheid (2008)

Verwachtte wijzigingen:
Medio 2025 wordt de Wet Publieke Gezondheid aangevuld met de Wet Integrale Suïcidepreventie. Deze wet verplicht gemeenten beleid op te stellen en uit te voeren op het gebied van suïcidepreventie.

Toelichting beleidsterrein
Dit beleidsterrein omvat de gemeentelijke taken die zijn beschreven in de Wet publieke gezondheid. Dit gaat over het bewaken, beschermen en bevorderen van de volksgezondheid. Een groot deel van de uitvoering is belegd bij de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD). De GGD is onderdeel van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM). Hun taken op het gebied van publieke gezondheid kunnen worden onderverdeeld in:

- **De Jeugdgezondheidszorg (JGZ)**: ondersteunt de gezonde ontwikkeling van kinderen van 0-18 jaar met als doel gezondheidsproblemen vroegtijdig te signaleren en te voorkomen. Het omvat onder andere consultatiebureaus, groeicontroles, vaccinaties, afgeven van VVE-indicaties en opvoedondersteuning. Vroegsignalering van problemen en het stimuleren van ouderschap is hierbij een belangrijk doel.
- **Algemene gezondheidszorg (AGZ)**: dit omvat taken zoals infectieziektebestrijding, gezondheidsmonitoring en -voorlichting, suïcidepreventie, gezondheidsbevordering, forensische zorg, medische milieukunde, bevorderen van een gezonde leefomgeving en gezondheidsvoorlichting bij rampen en crises. Voor sommige van deze onderwerpen, zoals suïcidepreventie, gezonde leefomgeving en gezondheidsbevordering, ligt een deel van de taken bij de gemeente zelf.
- **De Ambulancedienst (AGM)**: het leveren van spoedeisende en planbare ambulancezorg.

Verder richt dit beleidsterrein zich op de toezicht en handhaving van de kinderopvang. De GGD voert voor de gemeente de inspecties uit bij kinder-opvangvoorzieningen. Ook richt dit beleidsterrein zich op het ontwikkelen van een goede samenwerking tussen het sociaal domein en het zorgdomein.

Tot slot is het AED-platform onderdeel van dit beleidsterrein. Via dit platform zijn meer dan 500 vrijwilligers betrokken als burgerhulpverleners, verspreid over de gehele gemeente. Zij leveren een belangrijke bijdrage aan de acute hulpverlening in noodsituaties. Hiermee maken we actief gebruik van de kracht en betrokkenheid van vrijwilligers in onze samenleving.

Draagt bij aan de volgende doelen

- De kansengelijkheid tussen wijken en buurten is toegenomen.
- Meer kinderen en jongeren groeien op in een kansrijke omgeving.
- Meer inwoners, van jong tot oud, voelen zich vitaal en gezond.
- Meer ouderen kunnen langer zelfstandig functioneren en blijven deelnemen aan de samenleving.
- Problemen worden vaker genormaliseerd en binnen de gemeenschap opgelost.
- Inwoners krijgen beter passende en op elkaar afgestemde ondersteuning, doordat het sociaal en medisch domein beter op elkaar aansluiten.

Ontwikkelrichting beleid
De JGZ bereikt veel ouders en kinderen en heeft een sterke positie in de keten rondom opgroeien en opvoeden. De lage vaccinatiegraad is hierbij een belangrijk aandachtspunt. De JGZ speelt een belangrijke rol in het verbeteren hiervan door middel van communicatie, voorlichting en het wegnemen van drempels.

We zien een belangrijke rol voor de JGZ in het normaliseren van alledaagse opvoedvraagstukken. Meer groepsaanbod, zoals Centering Parenting (groepsgewijze consultatiebureaus waarbij het eigen netwerk van ouders wordt versterkt), is gewenst. Ook willen we de samenwerking van de JGZ met lokale partners in het medisch en sociaal domein versterken.

De komende jaren werken we vanuit de Omgevingsvisie aan een leefomgeving die gezond, veilig en inclusief is. We willen een omgeving creëren die uitnodigt tot bewegen, gezonde voeding, mentale veerkracht en sociale ontmoeting. Dit doen we onder andere door het ontwikkelen van een ‘maatlat Gezond en Toekomstbestendig’ en een ‘Barcode voorzieningen’, waarmee we gezondheid en leefkwaliteit beter kunnen meewegen in ruimtelijke keuzes. Ook zetten we, onder meer via ons klimaatadaptatiebeleid, in op meer groen en het tegengaan van hittestress.

Daarnaast willen we gezondheidsvaardigheden versterken en gezondheidsachterstanden

verminderen door meer te doen voor kansengelijkheid tussen wijken en buurten.

Mentale gezondheid zien we voor de komende jaren als een belangrijk ontwikkelpunt. Als onderdeel van onze wettelijke taak zetten we in op suïcidepreventie. Samen met de GGD en andere partners zorgen we voor betere signalering, maken we psychisch lijden bespreekbaar, benutten we netwerken zoals scholen, sportclubs en welzijnsorganisaties, en bieden we tijdige ondersteuning. We gebruiken hierbij de kennis van 113 Zelfmoordpreventie.
Daarnaast gaan we in de gemeente Barneveld actief aan de slag met het versterken van mentale gezondheid, in lijn met het Integraal Zorgakkoord (IZA). Dit vraagt om nieuwe vormen van samenwerking tussen gemeenten, huisartsen, ggz en andere partners. We bouwen aan een mentaal gezondheidsnetwerk met laagdrempelige ondersteuning, zoals herstelnetwerken, steunpunten in de wijk en het verkennend gesprek. Zo dragen we bij aan het terugdringen van wachttijden en het voorkomen van zwaardere problematiek.

Ook sluiten we aan bij de bredere transformatie die het IZA vraagt: meer focus op preventie en een sterke verbinding tussen zorg en sociaal domein. Omdat de gemeente Barneveld op het grensvlak van twee IZA-regio's ligt, vraagt dit extra afstemming.

In lijn met landelijke afspraken gaan we ook in Barneveld aan de slag met het uitrollen van zogenoemde basisfunctionaliteiten[18]: laagdrempelige voorzieningen die mensen helpen op tijd de juiste ondersteuning te vinden.

De ambulancedienst heeft al langere tijd onze aandacht door de oplopende aanrijdtijden. Hoewel de gemeente niet verantwoordelijk is voor de financiering van de ambulancedienst en de kwaliteit niet alleen aan de aanrijdtijden valt af te meten, zien wij dit als een belangrijk aandachtspunt. Daarom blijven we nauw samenwerken met de VGGM om de prestaties te verbeteren en bieden waar nodig onze volledige steun om dit te verbeteren.

Tot slot zetten we meer in op het gebruik van de data van gezondheidsmonitors binnen de gemeente, vooral om wijk- en buurtgericht gezondheidsverschillen te verkleinen.

Informele zorg en zelfredzaamheid

Wettelijke kaders
Wet Maatschappelijke Ondersteuning (2015)

Toelichting beleidsterrein
De gemeente ondersteunt inwoners bij het inzetten van hun eigen kracht en netwerk. Hieronder vallen algemene vrij toegankelijke voorzieningen, zoals:
- De ondersteuning en waardering van mantelzorgers.
- Het stimuleren van lotgenotencontact.
- Het tegengaan van eenzaamheid en de ondersteuning van mensen met psychosociale klachten via welzijnsactiviteiten.
- Laagdrempelige en collectieve ondersteuning die bijdraagt aan zelfredzaamheid, het voorkomen van sociaal isolement en eenzaamheid en het ondersteunen van een stabiele leefsituatie, zodat mensen langer thuis kunnen blijven wonen.
- Het bevorderen en ondersteunen van vrijwilligerswerk.

Draagt bij aan de volgende doelen
- Meer inwoners ontmoeten elkaar en ondernemen samen activiteiten.
- Er is meer verbinding tussen verschillende groepen in de samenleving.
- Meer inwoners weten zich zelfstandig te redden met behulp van hun eigen netwerk.
- Problemen worden vaker genormaliseerd en binnen de gemeenschap opgelost.
- Inwoners krijgen beter passende en op elkaar afgestemde ondersteuning, doordat het sociaal en medisch domein beter op elkaar aansluiten.

Ontwikkelrichting beleid
De gemeente Barneveld heeft een sterk sociaal netwerk met veel vrijwilligers en mantelzorgers. Deze kracht willen we behouden.
Hoewel er veel laagdrempelige ondersteuning is, sluit dit niet altijd aan bij de wensen van een nieuwe generatie ouderen. Door het grote aantal aanbieders ontstaat er bovendien soms overlap en versnippering. Daarnaast voelen sommige groepen zich minder welkom of nemen zij minder deel aan georganiseerde activiteiten.

[18] Basisfunctionaliteiten: domeinoverstijgende ketenaanpakken zoals valpreventie, aanpak van overgewicht bij volwassenen en laagdrempelige steunpunten voor mensen met psychische problematiek, die gemeenten helpen bij de transformatie van zorg naar gezondheid. En daarnaast gaat het over de organisatie van de benodigde infrastructuur zoals lokale teams en coördinatie op de uitvoering.

Om beter aan te sluiten, willen we het aanbod dichter bij de mensen organiseren, met meer coördinatie tussen aanbieders. De rol van professionals verschuift naar minder uitvoering en meer ondersteuning van vrijwilligers en netwerkvorming. Dit betekent ook dat we van subsidieontvangers verwachten dat zij een meer faciliterende en ondersteunende rol aannemen en alleen zelf organiseren als het niet anders kan.

Ook mantelzorgondersteuning verdient aandacht. In de gemeente Barneveld is een kwart van de mantelzorgers zwaar belast of overbelast. Vooral werkende mantelzorgers en mantelzorgers met een migratieachtergrond worden nog onvoldoende bereikt met mantelzorgondersteuning en daar willen we daarom extra op inzetten.

Tot slot willen we inclusie versterken binnen vrijwilligersinitiatieven, zodat iedereen kan meedoen, ongeacht achtergrond of levensfase.

Maatschappelijk werk

Wettelijke kaders
Niet van toepassing

Toelichting beleidsterrein
De gemeente faciliteert kortdurende laagdrempelige praktische coaching, begeleiding en/of ondersteuning bij psychosociale en maatschappelijke problemen. Het doel is het bevorderen van participatie en zelfredzaam bij mensen met een beperking of een psychosociale hulpvraag. Onder maatschappelijk werk vallen diverse producten, zoals: Algemeen Maatschappelijk Werk en Thuiscoaching.

Draagt bij aan de volgende doelen
- Meer inwoners weten zich zelfstandig te redden met behulp van hun eigen netwerk.
- Meer inwoners ervaren financiële rust.
- Problemen worden vaker genormaliseerd en binnen de gemeenschap opgelost.
- Inwoners krijgen beter passende en op elkaar afgestemde ondersteuning, doordat het sociaal en medisch domein beter op elkaar aansluiten.

Ontwikkelrichting beleid
De gemeente zet zich in voor het versterken van de mentale gezondheid van inwoners, in lijn met het Integraal Zorgakkoord (IZA). Maatschappelijk werk speelt hierin een sleutelrol als laagdrempelige en toegankelijke voorziening in het sociaal domein. De samenwerking tussen de diverse subsidiepartners verloopt over het algemeen soepel. Organisaties bieden ondersteuning op een manier die aansluit bij hun eigen expertise wat zorgt voor een breed en gevarieerd aanbod en aansluit bij de vragen van inwoners. Tegelijkertijd is er ruimte voor verbetering. De diversiteit in het aanbod leidt soms tot overlap, versnippering en onduidelijkheid voor zowel inwoners als professionals. Dit vraagt om meer regie en betere coördinatie. De gemeente onderzoekt daarom of, net als bij de Wmo, een passende eigen bijdrage mogelijk is.

Daarnaast wordt de samenwerking met de eerstelijnszorg[19] versterkt. Steeds vaker hebben medische problemen een sociale oorzaak, zoals schulden, eenzaamheid of relationele spanningen. Dit vraagt om een grotere rol van het sociaal domein, waarin maatschappelijk werk een verbindende schakel vormt tussen zorg en ondersteuning. Door deze samenwerking te intensiveren, kunnen inwoners sneller en effectiever geholpen worden, met oog voor zowel hun medische als sociale situatie.

Om maatschappelijk werk toekomstbestendig te maken, zet de gemeente in op verdere ontwikkeling. We willen beter leren van signalen uit de praktijk: terugkerende individuele hulpvragen kunnen aanleiding zijn voor collectieve oplossingen of beleidsaanpassingen. Daarnaast vragen de toenemende aantallen en complexiteit van casussen, mede veroorzaakt door wachttijden in de ggz, woningnood, scheidingen en bemoeizorg, om innovatieve vormen van ondersteuning. Daarom wordt ingezet op blended hulpverlening (digitaal én persoonlijk) en collectieve ondersteuning waar mogelijk. Door beter te sturen op heldere doelen en resultaten, zorgen we ervoor dat de ondersteuning effectief en passend blijft.

[19] Eerstelijnszorg: de zorg waar mensen direct terechtkunnen zonder verwijzing van een specialist. Voorbeelden zijn de huisarts, fysiotherapeut, apotheek, tandarts, wijkverpleegkundige.

Passend onderwijs

Wettelijke kaders
Leerplichtwet (1969)
Wet educatie en beroepsonderwijs (1996)
Wet op het primair onderwijs (1998)
Wet op de expertisecentra (2003)
Wet passend onderwijs (2014)
Jeugdwet (2015)
Wet op het voortgezet onderwijs (2020)
Wet tijdelijke nieuwkomersvoorziening (2023)

Verwachtte wijzigingen
- *Naar verwachting treedt in 2026 de Wet terugdringen schoolverzuim in werking. Gemeenten krijgen hierin een grotere rol in het voorkomen en aanpakken van schoolverzuim. Er wordt meer samenwerking gevraagd met scholen en gemeenten, met nadruk op vroegsignalering en het beperken van langdurige vrijstellingen van de leerplicht.*
- *In 2026 volgt de Wet van school naar duurzaam werk. Deze wet versterkt de rol van gemeenten in de begeleiding van jongeren tot 27 jaar met een afstand tot de arbeidsmarkt. Gemeenten worden verantwoordelijk voor preventieve en passende ondersteuning richting werk of opleiding, in nauwe samenwerking met scholen en Doorstroompunten, binnen een verplicht regionaal programma.*

Toelichting beleidsterrein
De gemeente zet zich in voor een samenhangende aanpak rondom de ontwikkeling, ondersteuning en participatie van kinderen en jongeren in het onderwijs. Daarbij is een goede samenwerking tussen onderwijs, jeugdhulp en andere betrokken partners essentieel.

De inzet is gericht op:
- **Onderwijs-zorg samenwerking:** via zorgteams, overlegstructuren, schoolmaatschappelijk werk en integrale ondersteuning wordt gewerkt aan passende hulp voor leerlingen met psychosociale problemen of gedragsproblemen. Het doel is om belemmeringen voor ontwikkeling en schooldeelname zo vroeg mogelijk te signaleren en gezamenlijk aan te pakken.

- **Verzuimaanpak en thuiszitters**[20]**:** de gemeente heeft de taak om ervoor te zorgen dat alle leer- en kwalificatieplichtige jongeren onderwijs kunnen volgen. Dit draagt bij aan het voorkomen van voortijdig schoolverlaten en het creëren van kansen voor de toekomst. In samenwerking met scholen, ouders, gespreksvoerders en zorgpartners wordt gewerkt aan het voorkomen van schoolverzuim en het realiseren van passend aanbod voor thuiszitters of voortijdig schoolverlaters[21].
- **Passende routes naar participatie:** in complexe situaties wordt domeinoverstijgend samengewerkt om jongeren weer perspectief te bieden op onderwijs, werk of andere vormen van maatschappelijke deelname.
- **Nieuwkomersonderwijs:** de beschikbaarheid en toegankelijkheid van onderwijs voor leerplichtige nieuwkomers (zoals statushouders, asielzoekers en vluchtelingen).
- **Leerlingenvervoer:** bekostiging van vervoersvoorzieningen naar onderwijs voor kinderen die dat vanwege structurele handicap/beperking niet zelfstandig kunnen. We werken daarbij aan de ontwikkeling van het zelfstandig reizen door leerlingen.

De gemeente heeft hierin een regierol en werkt nauw samen met scholen, leerplicht, jeugdhulp, de samenwerkingsverbanden, Passend Onderwijs en andere ketenpartners.

Draagt bij aan de volgende doelen
- De kansengelijkheid tussen wijken en buurten is toegenomen.
- Meer kinderen en jongeren groeien op in een kansrijke omgeving.
- Meer inwoners hebben voldoende ontwikkelkansen.
- Problemen worden vaker genormaliseerd en binnen de gemeenschap opgelost.

Ontwikkelrichting beleid
Er is een goede samenwerking tussen onderwijs en ondersteuning om kinderen en jongeren passend onderwijs te bieden en te ondersteunen bij opgroeiproblemen. Dit gaan we voort zetten. Door gesprekken met samenwerkingsverbanden en schoolbesturen ontstaat inzicht in de basisondersteuning die scholen bieden. De extra hulp sluit hier steeds beter op aan. Ook wordt geëvalueerd of het koppelen van gespreksvoerders aan scholen effectief is, en of deze samenwerking moet worden voortgezet, uitgebreid of gestopt.

Op elke school wordt het team rondom de jeugdigen versterkt: leerkrachten, gespreksvoerders, CJG, GGD en andere professionals werken samen en blikken jaarlijks terug op hun samenwerking. Deze inzet kan per school verschillend zijn, afhankelijk van wat er nodig is per school, wijk of buurt.

Het CJG speelt een belangrijke rol in het informeren van onderwijsprofessionals over beschikbare ondersteuning, waardoor leerkrachten minder vaak ouders doorverwijzen naar huisartsen en meer hulp binnen de school geboden kan worden. Zo sturen we op meer preventieve inzet. Tot slot wordt onderzocht of en hoe jongerenwerk verbonden kan blijven aan het voortgezet onderwijs. Zo ontstaat een gezamenlijke aanpak die jongeren ondersteunt op school, thuis en in de buurt.

De inzet op zelfstandig leren reizen is succesvol en verdient continuering. Samen met vervoersaanbieders zoeken we naar oplossingen om leerlingen zelfredzamer te maken. En dat willen we verder doorontwikkelen, niet alleen om de kosten beheersbaar te maken, maar vooral omdat dit bijdraagt aan de positieve ontwikkeling en zelfstandigheid van jeugdigen.

Daarnaast gaan we een omslag maken van schoolafwezigheid naar schoolaanwezigheid. Dit betekent dat we leerlingen die om uiteenlopende redenen niet (regelmatig) naar school gaan, begeleiden naar een stabiel en actief schoolbezoek. Door samenwerking tussen school, ouders en hulpverlening wordt gezocht naar passende ondersteuning, zodat de leerling zich veilig voelt en weer kan deelnemen aan het onderwijs.

[20] Thuiszitters: leerplichtige kinderen en jongeren die niet naar school gaan, ondanks dat ze wel ingeschreven staan op een school. Ze zijn langdurig afwezig. Dit kan verschillende oorzaken hebben, zoals medische problemen, sociaal-emotionele uitdagingen of een gebrek aan passend onderwijs.

[21] Voortijdig schoolverlaters: jongeren die het onderwijs verlaten zonder een diploma op minimaal mbo-2-, havo- of vwo-niveau.

Preventief jeugdbeleid

Wettelijke kaders
Wet op het primair onderwijs (1985)
Jeugdwet (2015)
Wetsvoorstel Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg (2025)
Wetsvoorstel Reikwijdte van de jeugdhulpplicht (2025)

Toelichting beleidsterrein
Preventief jeugdbeleid richt zich op het voorkomen van problemen bij kinderen en jongeren voordat ze ontstaan. Dit beleid omvat diverse maatregelen en activiteiten die bijdragen aan een gezond, veilig en kansrijk opgroeien.

Belangrijke onderdelen van het preventief jeugdbeleid zijn:
- **Maatschappelijke organisaties:** organisaties zoals het CJG vervullen een cruciale rol in het ondersteunen van kinderen, jongeren, ouders en professionals met vragen over opvoeden en opgroeien.
- **Kansrijke Start:** een integrale aanpak voor een gezonde en veilige start in de eerste 1.000 dagen van een kind, met samenwerking tussen geboortezorg, medisch domein en sociaal domein.
- **Onderwijsachterstandenbeleid (OAB):** voorkomen en verminderen van taal- en ontwikkelachterstanden bij kinderen van 0 tot en met 13 jaar, met voorschoolse educatie en extra ondersteuning op scholen. Er is een jaarlijks wettelijk verplicht overleg met kinderopvang en schoolbesturen om afspraken te maken over onderwijsachterstanden (het LEA[22]).
- **Platform Jeugd:** aanpak van gemeente, onderwijs en preventieve partners om samen te kijken wat jongeren nodig hebben om zich goed te kunnen ontwikkelen.
- **WISE-aanpak:** gebaseerd op het IJslandse preventiemodel, gericht op het creëren van een gezonde omgeving voor jongeren, het voorkomen van middelengebruik en het verbeteren van mentaal welbevinden.
- **Jongerenwerk:** laagdrempelig contact en begeleiding van jongeren, gericht op preventie, talentontwikkeling en veiligheid. Aanwezigheid in de openbare ruimte, op school, thuis en bij (sport) verenigingen.
- **Collectieve voorlichting:** voorlichting over opgroeien en opgroeien voor opvoeders, professionals of jeugdigen. Bijvoorbeeld over slapen, pubertijd, mediawijsheid of middelengebruik.

Draagt bij aan de volgende doelen
- Meer inwoners ontmoeten elkaar en ondernemen samen activiteiten.
- Meer inwoners weten zich zelfstandig te redden met behulp van hun eigen netwerk.
- Er is meer verbinding tussen verschillende groepen in de samenleving.
- De kansengelijkheid tussen wijken en buurten is toegenomen.
- Meer kinderen en jongeren groeien op in een kansrijke omgeving.
- Meer inwoners hebben voldoende ontwikkelkansen.
- Meer inwoners, van jong tot oud, voelen zich vitaal en gezond.
- Problemen worden vaker genormaliseerd en binnen de gemeenschap opgelost.
- Inwoners krijgen beter passende en op elkaar afgestemde ondersteuning, doordat het sociaal en medisch domein beter op elkaar aansluiten.
- Meer inwoners kunnen zelfstandig thuis (blijven) wonen met waar nodig ondersteuning, ontmoeting en hulp dichtbij.

Ontwikkelrichting beleid
In Barneveld is al een stevige basis gelegd voor preventief jeugdbeleid. We hebben betrokken professionals, een goed functionerend netwerk van partners en initiatieven zoals de WISE-aanpak en Kansrijke Start die hun waarde hebben laten zien. Hier bouwen we op voort.

Om meer impact te hebben breiden we waar mogelijk de WISE-aanpak uit naar een bredere leeftijdsgroep en richten we ons op meer collectieve ondersteuning binnen Kansrijke Start, waardoor we het netwerk rond jonge ouders versterken zonder altijd direct professionele hulp in te schakelen. Daarnaast willen we de signaleringsrol van jongerenwerkers beter benutten, bijvoorbeeld door samen te werken met veiligheidspartners en het onderwijs, om problemen vroegtijdig te herkennen en aan te pakken.

Hoewel er in de gemeente een sterke basis is, zien we dat niet alle kinderen en jongeren dezelfde startpositie hebben. Daarom kiezen we bewust voor een ongelijk inzet: buurten met moeilijkere omstandigheden krijgen meer aandacht. Dit vraagt om nauwere samenwerking tussen bijvoorbeeld jongerenwerk, onderwijs, maatschappelijk werk, gezondheid en veiligheid, om vanuit één aanpak kansen te vergroten. Daarnaast blijven we inzetten op kwalitatief goede peuteropvang (VVE). Ook zetten we extra in om de doorgaande lijn van peuteropvang naar de basisschool te versterken.

[22] Lokaal Educatieve Agenda (LEA): een wettelijk verplicht samenwerkingsverband tussen gemeenten, scholen en andere partners om afspraken te maken over het lokale onderwijsbeleid en de ondersteuning van leerlingen.

Problemen kunnen en hoeven niet altijd door hulp of ondersteuning te worden opgelost; we richten ons meer op het normaliseren van zorgen en het versterken van het netwerk rond gezinnen. Het is belangrijk dat inwoners elkaar kennen en elkaar kunnen vinden. Daarom willen we de komende jaren als gemeente het accent wat verleggen en een meer ondersteunende en verbindende rol aannemen. Dit geldt ook voor de partners die we subsidie geven. In plaats van alles zelf te organiseren, willen we initiatieven van inwoners, en organisaties met elkaar verbinden en versterken als dat nodig is. Zo dragen we bij aan een sterke gemeenschap waar volop informele hulp en ondersteuning wordt geboden.

In het Platform Jeugd zetten we in op verdere samenwerking met het onderwijs en jeugd, om daarmee blijvende impact voor kinderen te maken. Ook zullen we het Platform Jeugd blijven gebruiken om jaarlijks onze wettelijke verplichte LEA-onderwerpen te bespreken.

Vanuit het lokaal plan Hervormingsagenda Jeugd 2025-2028 richten we ons met betrekking tot preventief jeugdbeleid op de volgende actielijnen:

- **Versterken van de pedagogische basis:** focus op opvoeden met kennis over de normale ontwikkeling van kinderen en jongeren en op wat de jeugdige wel kan, in plaats van uitgaan van problemen of een tekort. Dit omvat ook de inzet op het meer en beter benutten van het informele netwerk en ondersteuning bij relaties en scheidingen om de gevolgen voor jeugdigen te verminderen.
- **Versterken van samenwerking tussen onderwijs en ondersteuning:** bevorderen van samenwerking tussen scholen, jeugdhulp en ondersteuning om jeugdigen beter te helpen. Wijkgericht werken wordt ingezet om verschillen tussen wijken en buurten te verminderen.

Geïndiceerde jeugdhulp

Wettelijke kaders
Jeugdwet (2015)
Wetsvoorstel Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg (2025)
Wetsvoorstel Reikwijdte van de jeugdhulpplicht (2025)

Toelichting beleidsterrein
Het doel van jeugdhulp is om jeugdigen en gezinnen met opgroei- of opvoedproblemen tijdelijk te ondersteunen, zodat zij zich goed kunnen ontwikkelen en veilig kunnen opgroeien. De gemeente zorgt voor de toegang tot jeugdhulp, de inkoop van voorzieningen, de regie over de hulpverlening en het monitoren van de resultaten. Daarin werken we samen met huisartsen, onderwijs en lokale partners.

Geïndiceerde jeugdhulp omvat onder andere:

- **Ambulante hulpverlening:** begeleiding of behandeling aan huis of op locatie.
- **Verblijf in een pleeggezin of jeugdzorginstelling:** wanneer thuis wonen niet mogelijk is.
- **Jeugd-ggz:** geestelijke gezondheidszorg voor jeugdigen.
- **Jeugdbescherming en jeugdreclassering:** maatregelen voor jeugdigen in onveilige situaties of met justitiecontact.
- **Ondersteuning bij persoonlijke verzorging:** hulp bij dagelijkse handelingen voor jeugdigen met een beperking.

De gemeente beoordeelt de noodzaak en effectiviteit van voorzieningen en kijkt naar wat de jeugdige en het gezin zelf kunnen met hulp van hun netwerk of algemene voorzieningen.

Draagt bij aan de volgende doelen

- Meer inwoners weten zich zelfstandig te redden met behulp van hun eigen netwerk.
- Meer kinderen en jongeren groeien op in een kansrijke omgeving.
- Meer inwoners ervaren financiële rust.
- Meer inwoners hebben voldoende ontwikkelkansen.
- Problemen worden vaker genormaliseerd en binnen de gemeenschap opgelost
- Meer inwoners kunnen zelfstandig thuis (blijven) wonen met waar nodig ondersteuning, ontmoeting en hulp dichtbij.

Ontwikkelrichting beleid
In de gemeente Barneveld ligt het aantal jongeren dat jeugdhulp ontvangt onder het landelijk gemiddelde. Bovendien groeit dit aantal minder snel dan in de rest van het land. Maar ook in Barneveld zien we een intensiever gebruik van jeugdhulp (meer uren per week) en dat hulp langer duurt. Dit zorgt voor hogere kosten.
Om dat tij te keren, richten we ons in het lokaal

plan Hervormingsagenda Jeugd 2025-2028 met betrekking tot geïndiceerde jeugdhulp op de volgende actielijnen:

- **Effectieve jeugdhulp en bevorderen door- en uitstroom:** zorgen voor efficiënte jeugdhulp door kostenbewustzijn, monitoring en groepsgerichte begeleiding.
- **Versterken van de toegang tot geïndiceerde jeugdhulp:** verbeteren van de toegang tot jeugdhulp door actieve regie en samenwerking met huisartsen. Dit helpt om jeugdigen sneller en effectiever te ondersteunen.
- **Zo thuis mogelijk:** voorkomen van uithuisplaatsingen en zorgen voor passende woonplekken dichtbij huis voor jeugdigen die niet thuis kunnen wonen. Dit draagt bij aan een stabiele en veilige omgeving voor jeugdigen. We willen de afname van jeugdbeschermingsmaatregelen vasthouden. Door tijdige signalering en samenwerking met netwerk en omgeving kunnen zwaardere trajecten worden voorkomen.

De regio Food Valley werkt aan een ambitieuze toekomstvisie voor jeugdhulp, met 2040 als stip op de horizon. Deze visie vormt ook voor Barneveld een belangrijke leidraad in de verdere ontwikkeling van ons beleid. We sluiten aan bij de regionale beweging richting meer samenwerking, veerkracht en het versterken van de leefomgeving van kinderen en gezinnen. Daarbij hoort ook aandacht voor bestaanszekerheid.

Specialistische hulp zetten we alleen in als het echt nodig is, en op een manier die past bij het leven van het kind. We ontwikkelen richting meer collectieve oplossingen en zien aanbieders van jeugdhulp hierbij als actieve partners in deze maatschappelijke opgave. In onze lokale uitvoering contracteren we daarom alleen aanbieders die bijdragen aan deze gezamenlijke ambitie.

Inburgering en integratie

Wettelijke kaders
Participatiewet (2015)
Wet inburgering (2021)
Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne (2024)

Toelichting beleidsterrein
Sinds 2022 geldt de nieuwe Wet inburgering. Deze wet geeft gemeenten de regie over het volledige inburgeringsproces van statushouders. De gemeente is daarmee verantwoordelijk voor het huisvesten van statushouders, het bieden van financiële ontzorging en het begeleiden van een inburgeringstraject op maat.

Samen met externe partners stelt de gemeente een passende leerroute vast, bestaande uit taalonderwijs, participatie voor statushouders en toeleiding naar werk. Ook ondersteunt de gemeente statushouders bij het vinden van werk.

Naast deze praktische ondersteuning richt de gemeente zich op het bevorderen van sociale cohesie en het versterken van de zelfredzaamheid van statushouders. Dit gebeurt in samenwerking met ketenpartners, zoals sociaal ontwikkelbedrijven, welzijnsorganisaties en maatschappelijke initiatieven. Zo willen we bereiken dat statushouders niet alleen vaardigheden aanleren, maar ook actief betrokken worden bij de samenleving en ondersteund worden in hun persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling.

Draagt bij aan de volgende doelen

- Er is meer verbinding tussen verschillende groepen in de samenleving.
- Meer inwoners weten zich zelfstandig te redden met behulp van hun eigen netwerk.
- Meer inwoners kunnen naar vermogen meedoen op de arbeidsmarkt of via andere vormen van participatie.
- Meer inwoners hebben voldoende ontwikkelkansen.

Ontwikkelrichting beleid
De Wet inburgering 2021 biedt een duidelijke basis om inburgeraars voor te bereiden op volwaardige deelname aan de Nederlandse samenleving. Zij maken kennis met de taal, cultuur, normen en waarden, en leren wat burgerschap inhoudt. Ook krijgen zij inzicht in hun rechten en plichten, en oriënteren zij zich op participatie en de arbeidsmarkt. In Barneveld hebben we de afgelopen drie jaar waardevolle ervaring opgedaan met de uitvoering van deze wet. Die ervaring vertalen we nu in lokale beleidsregels. We bouwen daarbij ruimte in voor maatwerk, zodat de ondersteuning aansluit bij de persoonlijke situatie en mogelijkheden.

Uit onderzoek blijkt dat veel nieuwkomers onnodig langs de kant blijven staan op de arbeidsmarkt. Dat is niet alleen een gemiste kans voor henzelf, maar ook voor werkgevers en de samenleving. We zien dat onderdelen van het inburgeringstraject nog onvoldoende aansluiten op de behoeften van inburgeraars. Dit belemmert hun ontwikkeling en vermindert de effectiviteit van het traject. Daarom willen we meer regie nemen op de uitvoering,

zodat we ons netwerk van sociale werkgevers en maatschappelijke organisaties beter kunnen benutten. Ook werken we aan meer variatie in het aanbod van taalscholen en leerroutes.

Daarnaast investeren we, waar passend, extra in inburgeraars met veel potentie, bijvoorbeeld wanneer zij beschikken over kennis of ervaring in beroepen die van grote maatschappelijke waarde zijn. Met tijdelijke intensieve begeleiding of aanvullende trajecten vergroten we hun kans op duurzame participatie en benutten we hun kwaliteiten optimaal. In het belang van henzelf én de samenleving. Daarmee nemen we als gemeente een bredere rol op ons dan de wet strikt vereist.

De afronding van de inburgering is geen eindpunt, maar juist het begin van bredere participatie. Daarom zoeken we actief de verbinding met beleidsterreinen als re-integratie, sport, cultuur en welzijn. Zo ondersteunen we inburgeraars bij het opbouwen van netwerken, het vinden van hun plek in de samenleving en het duurzaam meedoen in Barneveld. We onderzoeken hierbij hoe we ervoor staan ten opzichte van andere gemeenten en welke verbetermogelijkheden er zijn.

Een voorbeeld van deze aanpak is de pilot “Sterk naar Werk”, waarin inburgering en re-integratie nadrukkelijk met elkaar worden verbonden. In deze pilot volgen statushouders in de bijstand een intensief traject richting werk, met aandacht voor leefgebieden zoals schulden, gezondheid en gezin. De pilot biedt waardevolle inzichten voor het verbeteren van inburgering en toepasbare elementen zoals taalonderwijs op de werkvloer.

Werk en participatie

Wettelijke kaders
Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (2001)
Participatiewet (2015)

Verwachtte wijzigingen
- *Participatiewet in Balans: er komt meer nadruk op vertrouwen en menselijke maat in de Participatiewet. De fundamentele herziening van de Participatiewet is nog in ontwikkeling. De wetswijziging op korte termijn gaat van start in 2026 en gebeurt gefaseerd, in overleg met de VNG. Onderdeel daarvan is vervanging van de tegenprestatie door een plicht tot maatschappelijke participatie.*
- *Wet van school naar duurzaam werk: gemeenten krijgen een grotere rol in de ondersteuning van jongeren tot 27 jaar richting werk of onderwijs. Dit vraagt om samenwerking met mbo-scholen en Doorstroompunten in regionale programma’s.*
- *Hervorming arbeidsmarktinfrastructuur: De Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen wordt aangepast. Gemeenten en UWV blijven samenwerken via het werkgeversservicepunt, dat wordt geïntegreerd in het nieuwe werkcentrum. Hiervoor komt een nieuwe wettelijke basis.*

Toelichting beleidsterrein
De gemeente ondersteunt inwoners bij het vinden en behouden van werk en het vergroten van maatschappelijke participatie. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met partners zoals UWV, werkgevers en onderwijsinstellingen binnen de arbeidsmarktregio Foodvalley. Het doel is vraag en aanbod op de arbeidsmarkt beter op elkaar te laten aansluiten en mensen naar vermogen mee te laten doen.
De ondersteuning kan bestaan uit:
- **Re-integratie:** zoals begeleiding door een gespreksvoerder en inzet van re-integratie-instrumenten (zoals jobcoaching) voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- **Het borgen van een infrastructuur van ontwikkel- en werkplekken** voor mensen met een arbeidsbeperking.
- **Ondersteuning aan jongeren in een kwetsbare positie** bij de overgang van school naar (duurzaam) werk.
- **Regionale arbeidsmarktaanpak:** gezamenlijke ontwikkeling van nieuwe oplossingen voor arbeidstekorten en benutting van onbenut arbeidspotentieel in de regio.

De gemeente vervult hierin een regierol en stemt lokaal beleid af op de regionale arbeidsmarktdynamiek.

Draagt bij aan de volgende doelen
- Er is meer verbinding tussen verschillende groepen in de samenleving.
- De kansengelijkheid tussen wijken en buurten is toegenomen.
- Meer inwoners kunnen naar vermogen meedoen op de arbeidsmarkt of via andere vormen van participatie.
- Meer inwoners hebben voldoende ontwikkelkansen.

Ontwikkelrichting beleid
De inzet blijft dat iedereen kan meedoen op de arbeidsmarkt. Dit is belangrijk voor henzelf én

voor werkgevers die personeel zoeken in een krappe arbeidsmarkt. We bouwen voort op wat al goed werkt: loonkostensubsidie, maatwerk en re-integratie-aanpakken met oog voor leefgebieden die samenhangen met werk.

In de gemeente heerst sterk ondernemerschap en kijken we om naar elkaar. Daarom willen we de samenwerking met lokale bedrijven, vooral het midden- en kleinbedrijf (MKB) versterken. Samen kunnen we afspraken maken om meer mensen duurzaam aan werk te helpen (3-partijen contract[23]).

We werken aan de oprichting van het Werkcentrum Foodvalley. Dit wordt één loket waar werkzoekenden, werkenden en werkgevers terechtkunnen met vragen over werk of personeel. Het Werkcentrum zorgt ervoor dat mensen beter en meer op maat geholpen worden. Om dit mogelijk te maken, werken we aan de achterkant aan betere onderlinge samenwerking tussen partijen die op dit domein actief zijn.

Voor jongeren die een kwetsbare positie hebben in de overgang van school naar werk, versterken we onze ondersteuning. Hierbij kijken we bijvoorbeeld naar het creëren van extra (leer)werkplekken. Voor inwoners met een arbeidsbeperking blijft de inzet op zo regulier mogelijke deelname aan de arbeidsmarkt. Daarbij trekken we samen op met aanbieders van ontwikkel- en sociale werkplekken, want de stap naar een reguliere werkplek is niet altijd (direct) mogelijk.

Als betaald werk tijdelijk niet mogelijk is, kijken we eerst naar andere manieren waarop iemand kan meedoen. Soms is het blijvend niet haalbaar om betaald werk te doen, vaak door gezondheidsproblemen. In die gevallen kunnen mensen via vrijwilligerswerk of andere vormen van participatie toch een waardevolle bijdrage leveren aan de samenleving.
Als iemand op deze manier zijn of haar maximale inzet toont, kiezen we er bewust voor de (arbeids)verplichtingen niet in stand te houden. Zo voorkomen we onnodige druk en belasting. Deze aanpak geeft rust en duidelijkheid aan de inwoner. Tegelijk zorgt het voor een doelmatige inzet van onze capaciteit.

In buurten waar relatief veel mensen tijdelijk of blijvend niet kunnen deelnemen aan betaald werk, zetten we actief in op verbinding met lokale initiatieven. Door inwoners te koppelen aan activiteiten in hun eigen wijk, stimuleren we hun betrokkenheid en versterken we de sociale samenhang in de buurt.

Tot slot ontwikkelen we een Participatiewet-monitor. Hiermee kunnen we trends en ontwikkelingen in de bijstand beter volgen en sneller inspelen op veranderingen.

Armoedebestrijding en inkomen

Wettelijke kaders
Participatiewet (2015)

Verwachtte wijzigingen
Vanaf 2026 wordt de Participatiewet in Balans van kracht. Hiermee wordt meer de nadruk gelegd op vertrouwen en maatwerk en het geeft gemeenten meer ruimte om met individuele situaties rekening te houden. En regels over individuele inkomensondersteuning worden gewijzigd. Hoewel de wet naar verwachting in 2026 wordt ingevoerd, maken het Rijk en de VNG afspraken over een fasegewijze invoering van de maatregelen uit de wet.

Toelichting beleidsterrein
De gemeente biedt ondersteuning aan inwoners met een laag inkomen, zodat zij hun noodzakelijke kosten kunnen dragen en volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. Dit beleid richt zich op mee kunnen doen, bevorderen van bestaanszekerheid en toegankelijk houden van voorzieningen. Het streven is dat inwoners een overzichtelijke en duidelijke financiële situatie hebben met een zeker en voorspelbaar inkomen. De kaders hiervoor zijn deels wettelijk bepaald, met ruimte voor lokaal maatwerk.

De ondersteuning bestaat onder andere uit:
- **Inkomensondersteuning (bijstand):** financiële ondersteuning op basis van de Participatiewet voor inwoners zonder (voldoende) inkomen en zonder recht op een andere voorziening.

[23] 3-partijencontract: een overeenkomst tussen de gemeente, de werkgever en de werknemer waarin afspraken worden vastgelegd over werk, begeleiding en ondersteuning voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Gericht op het borgen van bestaanszekerheid én activering richting werk en participatie.
- **Minimabeleid:** voorzieningen en regelingen gericht op meedoen, zoals vergoedingen voor maatschappelijke activiteiten of een tegemoetkoming in schoolkosten.
- **Bijzondere bijstand:** financiële hulp als vangnet voor onvoorziene en noodzakelijke individuele kosten. Zoals kosten voor juridische bijstand, beschermingsbewind, verhuis- en inrichtingskosten of deelnemen aan de collectieve zorgverzekering.

Draagt bij aan de volgende doelen
- Meer inwoners ontmoeten elkaar en ondernemen samen activiteiten.
- Er is meer verbinding en vertrouwen tussen inwoners en gemeente.
- De kansengelijkheid tussen wijken en buurten is toegenomen.
- Meer inwoners ervaren financiële rust.

Ontwikkelrichting beleid
In de gemeente Barneveld komen veel inwoners financieel goed rond. Maar er zijn ook mensen die hier moeite mee hebben. Ons beleid is erop gericht dat inwoners gebruikmaken van alle beschikbare inkomensondersteuning. Een volledig inkomen maakt het immers realistischer om financieel zelfstandig te zijn.

We zien de noodzaak om onze ondersteuning verder te ontwikkelen. We willen inwoners beter helpen grip te krijgen én te houden op hun geldzaken. Dat doen we door gemeentelijke regelingen eenvoudiger en beter passend te maken, en door inwoners actief te wijzen op andere vormen van hulp, zoals toeslagen, belastingaangifte en ondersteuning van lokale en landelijke stichtingen.
Daarbij is meer ruimte voor maatwerk essentieel. We willen sneller situaties herkennen waarin standaardregelingen niet toereikend zijn, en daar flexibel op kunnen inspelen. Denk aan het beter benutten van het tussen-wal-en-schip-budget en samenwerking met maatschappelijke fondsen. Zo kunnen we beter aansluiten bij individuele situaties.

Ook willen we maatschappelijke initiatieven voor inwoners met een laag inkomen beter faciliteren. Zij kunnen vaak beter aansluiten bij mensen die wantrouwen hebben richting de overheid.

Daarom denken we na over meer gebiedsgerichte en laagdrempelige inzet, zodat we inwoners in aandachtswijken beter bereiken.

Daarnaast willen we meer zicht krijgen op werkende armen en mensen net boven de minimagrens. We onderzoeken waar hun ondersteuningsbehoeften liggen en hoe we hen beter kunnen bereiken en ondersteunen.

Tot slot zetten we in op financiële educatie. We verwachten dat dit vanaf 2026/2027 een kerntaak van het onderwijs wordt. We ondersteunen scholen bij het opnemen van financiële vaardigheden in hun lesprogramma, zodat jongeren beter voorbereid zijn op financiële keuzes in de toekomst.

Schuldhulpverlening

Wettelijke kaders
Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (2012)

Toelichting beleidsterrein
De gemeente ondersteunt inwoners bij het voorkomen en oplossen van schulden. De focus ligt op het herstellen van financiële stabiliteit, het vergroten van zelfredzaamheid en het voorkomen van verdere problematiek. Gemeenten hebben hierin een wettelijke taak en beleidsruimte voor een aanpak op maat.

De ondersteuning kan bestaan uit:
- **Preventie:** voorkomen van het ontstaan van financiële problemen, bijvoorbeeld via budgetbegeleiding en financiële educatie.
- **Vroegsignalering:** het vroegtijdig herkennen van financiële problemen, bijvoorbeeld via signalen van woningcorporaties, zorgverzekeraars of energieleveranciers.
- **Schuldhulpverlening:** begeleiding bij het oplossen van schulden, zoals saneringstrajecten, schuldbemiddeling, coaching en tijdelijk inkomensbeheer.
- **Ondersteuning voor ondernemers:** schuldhulpverlening voor zelfstandigen, eventueel in combinatie met tijdelijke inkomensondersteuning (zoals BBZ[24]).

Draagt bij aan de volgende doelen
- Er is meer verbinding en vertrouwen tussen inwoners en gemeente.
- De kansengelijkheid tussen wijken en buurten is toegenomen.
- Meer inwoners ervaren financiële rust.

Ontwikkelrichting beleid
Het aantal convenanten met partijen voor vroegsignalering van schulden stijgt. Hierdoor krijgen we sneller signalen van betalingsachterstanden. Deze lijn willen we verder doorzetten, zodat inwoners met beginnende schulden vroegtijdig kunnen worden geholpen. Ook zien we dat er, na een schuldsaneringstraject, weinig terugval is en er een hoog slagingspercentage is van minnelijke regelingen. Eén vaste gespreksvoerder gedurende het hele traject zorgt voor continuïteit en vertrouwen hierbij. Dat houden we vast

Het aantal aanvragen voor schuldhulpverlening is laag en op het moment van aanvragen is er vaak al een forse schuld opgebouwd. Dat willen we verbeteren. Momenteel wordt schuldhulpverlening aangeboden vanuit het gemeentehuis en we verwachten dat een meer laagdrempelige aanpak in wijken en buurten buiten het gemeentehuis kan helpen om meer mensen te bereiken. Vooral in wijken en buurten waar er meer mensen met schulden zijn.

Daarnaast willen we vroegsignalering beter afstemmen op het type inwoner. Ook zien we dat er meer aanvragen voor schuldhulpverleners vanuit ondernemers komen. Dit vraagt een meer afgestemde aanpak specifiek voor deze doelgroep.

We vinden het belangrijk dat schuldhulpverlening in heel Nederland beter en duidelijker wordt geregeld. Ook lokaal dragen we daaraan bij. We volgen de landelijke ontwikkelingen binnen de ‘Basisdienstverlening schuldhulpverlening’ en het VNG-programma ‘Verbinden Schuldendomein’ van de VNG goed. Daarbij kijken we steeds of en wanneer aanpassing van onze werkwijze nodig is.

Cliëntondersteuning

Wettelijke kaders
Wet Maatschappelijke Ondersteuning (2015)

Toelichting beleidsterrein
Onafhankelijke cliëntondersteuning helpt inwoners bij het vinden en aanvragen van zorg, juridische en maatschappelijke ondersteuning of andere passende oplossingen. Het doel is om de positie van de inwoner te versterken. Deze ondersteuning is vrij toegankelijk voor iedereen in de gemeente Barneveld.

Draagt bij aan de volgende doelen
- Meer inwoners weten zich zelfstandig te redden met behulp van hun eigen netwerk.
- Meer inwoners ervaren financiële rust.
- Meer ouderen kunnen langer zelfstandig functioneren en blijven deelnemen aan de samenleving.
- Inwoners krijgen beter passende en op elkaar afgestemde ondersteuning, doordat het sociaal en medisch domein beter op elkaar aansluiten.

[24] BBZ: een regeling waarmee gemeenten financiële ondersteuning kunnen bieden aan zelfstandige ondernemers die tijdelijk in financiële problemen verkeren, zodat zij hun bedrijf kunnen voortzetten of op een verantwoorde manier kunnen beëindigen.

Ontwikkelrichting beleid
Het bereik van de onafhankelijke cliëntondersteuning is groot en veel inwoners maken er gebruik van. Verbetering wordt de komende jaren doorgevoerd in de afbakening van taken met andere partijen in het voorveld. Dit voorkomt dubbelingen, en zorgt dat de capaciteit zo efficiënt mogelijk wordt ingezet.

Tot slot willen we het aantal toegankelijke en laagdrempelige adviespunten in de wijk vergroten. Door meer van deze punten te creëren, maken we het voor inwoners makkelijker om de ondersteuning te vinden die ze nodig hebben.

Vangnetvoorzieningen Wmo

Wettelijke kaders
Wet maatschappelijke ondersteuning (2015)

Verwachtte wijzigingen
- *Eigen bijdrage Wmo: het Rijk is voornemens de hoogte van de eigen bijdrage voor een Wmo-voorziening afhankelijk te maken van het inkomen. Dit zal waarschijnlijk een dempend effect hebben op het gebruik van de Wmo, vooral bij huishoudelijke ondersteuning.*
- *Doordecentralisatie Wmo: gemeenten worden zelf verantwoordelijk voor de organisatie en bekostiging van Beschermd Wonen en Beschermd Thuis, met middelen die per gemeente worden verstrekt in plaats van per centrumgemeente. De exacte ingangsdatum is nog niet bekend.*
- *Wet domeinoverstijgende samenwerking (DOS): vanaf 2026 maakt deze wet geïntegreerde hulp, ondersteuning en zorg mogelijk voor mensen met complexe domein overstijgende hulpvragen.*

Toelichting beleidsterrein
Het doel van vangnetvoorzieningen in de Wmo is dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen en actief kunnen deelnemen aan de samenleving. De gemeente zorgt voor de toegang tot Wmo-ondersteuning, de inkoop van voorzieningen, de regie over de hulpverlening en het monitoren van de resultaten. Samenwerking met huisartsen, Wmo-aanbieders, (zorg)aanbieders en lokale gespreksvoerders is hiervoor essentieel.

Wmo-ondersteuning kan bestaan uit:
- **Immateriële ondersteuning:** zoals coaching, respijtzorg en sociale activering.
- **Materiële voorzieningen:** zoals woningaanpassingen en hulpmiddelen.
- **Huishoudelijke hulp:** ondersteuning bij huishoudelijke taken.
- **Vervoersvoorzieningen:** zoals scootmobielen en de Valleihopper.
- **Beschermd Wonen:** begeleiding voor mensen met psychische of psychosociale problemen intramuraal. Dit wordt in regionaal verband georganiseerd.
- **Beschermd Thuis:** ondersteuning van mensen met psychische of psychosociale problemen in de eigen woonomgeving. Dit wordt in regionaal verband georganiseerd.

De gemeente is ook verantwoordelijk voor het toezicht op de kwaliteit en rechtmatigheid van de Wmo. Hier zetten we onder andere op in met de aanpak zorgfraude.

Draagt bij aan de volgende doelen
- Meer inwoners weten zich zelfstandig te redden met behulp van hun eigen netwerk.
- Meer inwoners, van jong tot oud, voelen zich vitaal en gezond.
- Meer ouderen kunnen langer zelfstandig functioneren en blijven deelnemen aan de samenleving.
- Problemen worden vaker genormaliseerd en binnen de gemeenschap opgelost.
- Inwoners krijgen beter passende en op elkaar afgestemde ondersteuning, doordat het sociaal en medisch domein beter op elkaar aansluiten.
- Meer inwoners anticiperen tijdig op hun (toekomstige) woon- en ondersteuningsbehoeften.
- Meer inwoners kunnen zelfstandig thuis (blijven) wonen met waar nodig ondersteuning, ontmoeting en hulp dichtbij.

Ontwikkelrichting beleid
Zorg en ondersteuning is volop in beweging. De Wmo beweegt hierin mee. We staan voor grote maatschappelijke opgaven, zoals de vergrijzing, een toenemend aantal mensen met psychische kwetsbaarheden, een groeiende zorgvraag en een afnemend aanbod van zorgprofessionals en mantelzorgers. Tegelijkertijd willen we dat zorg en ondersteuning ook in de toekomst toegankelijk, betaalbaar en van goede kwaliteit blijven.

Daarom blijven we inzetten op het stimuleren van zelf- en samenredzaamheid, waarbij we oplossingsgericht met inwoners zoeken naar de meest passende begeleiding voor hun situatie. Wat kan iemand zelf, met hulp van naasten of de buurt? Pas daarna kijken we naar wat aanvullend nodig is aan (professionele) ondersteuning.

We willen inzetten op meer laagdrempelig ondersteuningsaanbod in de wijken, met focus op collectiviteit en informele hulp, zoals herstel- en steunpunten en de doorontwikkeling van laagdrempelige dagactiviteiten voor ouderen.

Daarnaast zetten we in op preventie en bewustwording rondom langer zelfstandig thuiswonen. Hierbij werken we vanuit het gedachtegoed van positieve gezondheid, waarbij de nadruk ligt op de veerkracht, eigen regie en het aanpassingsvermogen van de mensen zelf. Hiermee willen we zorgvragen voorkomen of uitstellen en het sociaal welzijn versterken. Waar mogelijk zetten we innovatieve oplossingen in, zoals e-health en domotica.

We versterken de samenwerking tussen het medisch en sociaal domein. We streven naar een eenvoudiger en beter afgestemd ondersteuningsaanbod, zowel voor inwoners als voor professionals. Dit betekent onder andere het vereenvoudigen van het indicatieproces en het verbeteren van de doorstroming van zorg naar passende hulp en ondersteuning binnen het sociaal domein. Samen met partners in zorg en wonen zoeken we naar oplossingen voor knelpunten zoals wachttijden in de ggz, verzwaring van problematiek en de druk op passende woonvormen.

We werken aan een inclusieve samenleving waarin iedereen kan meedoen. We blijven inzetten op verdere afname van Beschermd Wonen en meer inzet van Begeleid Thuis, waarbij we aandacht hebben voor het vergroten van begrip en het verkleinen van overlast in de buurt. De beschikbaarheid van zelfstandige- en geclusterde woonvormen zijn hierbij randvoorwaardelijk.

Maatschappelijke Opvang

Wettelijke kaders
Wet maatschappelijke ondersteuning (2015)

Toelichting beleidsterrein
Maatschappelijke opvang betreft voorzieningen voor dak- en thuislozen en mensen in acute noodsituaties. Dit kan gaan om nachtopvang, crisisopvang of begeleid wonen. Een deel van de doelgroep heeft complexe problematiek, zoals verslaving, schulden of psychiatrische aandoeningen. De opvang is een regionale verantwoordelijkheid en vindt plaats in samenwerking met zorgaanbieders en woningcorporaties. Gemeenten zorgen voor uitstroom naar zelfstandig(er) wonen met ondersteuning.

Draagt bij aan de volgende doelen
- Er is meer verbinding tussen verschillende groepen in de samenleving.
- Meer inwoners weten zich zelfstandig te redden met behulp van hun eigen netwerk.
- Het gevoel van veiligheid in wijken en buurten is vergroot.
- Meer inwoners kunnen zelfstandig thuis (blijven) wonen met waar nodig ondersteuning, ontmoeting en hulp dichtbij.

Ontwikkelrichting beleid
We willen beter inzicht krijgen in hoe zit met thuis- en dakloosheid in de gemeente Barneveld, zodat we gerichte stappen kunnen zetten. Daarom hebben we deelgenomen aan een landelijke telling. Op basis van de resultaten hiervan bepalen we welke vervolgstappen we nemen.

Preventie speelt een sleutelrol in het voorkomen van dakloosheid. We willen actiever signaleren wanneer mensen dreigen vast te lopen en hen tijdig de juiste ondersteuning bieden. Dit kan gaan om preventieve maatregelen zoals schuldhulpverlening, begeleiding bij het vinden van werk of het ondersteunen van mensen met mentale gezondheidsproblemen. Om actief te kunnen signaleren zorgen we voor een lokaal netwerk dat dicht bij de mensen staat en tijdig kan inspelen op de behoeften van dak - en thuisloze mensen.

We vinden dat niemand op straat hoeft te slapen. We gaan daarom meer inzetten op het *Housing First* principe. Dit betekent dat we eerst zorgen dat mensen een dak boven hun hoofd hebben, voordat we andere problemen aanpakken. De rust en stabiliteit van een eigen woning zijn namelijk essentieel voor verdere ondersteuning en herstel. Voor mensen met zeer complexe problematiek die niet in een gewone woning kunnen wonen ontwikkelen we plannen voor passende huisvesting. We kijken bijvoorbeeld naar projecten zoals het Skaeve Huse principe[25].

Daarnaast zetten we in op meer begrip en steun in wijken en buurten, zodat mensen die zich anders gedragen dan gemiddeld, meer geaccepteerd worden en echt deel uitmaken van de gemeenschap. Tegelijkertijd is het belangrijk dat er op tijd passende hulp is voor deze mensen en hun buurtbewoners als dat nodig is.

In de gemeente Barneveld is er veel woningnood. Daardoor wonen sommige mensen tijdelijk op vakantieparken, bijvoorbeeld na een scheiding. Deze plekken op de vakantieparken bieden vaak een belangrijke tijdelijk oplossing om een noodsituatie en dakloosheid te voorkomen. Tegelijkertijd liggen deze parken vaak ver van voorzieningen, waardoor meedoen in de samenleving lastig is. Permanente bewoning is daarom op lange termijn geen goede oplossing. Sommige bewoners vinden zelf een andere woning, maar niet iedereen lukt dat. Gemeenten, woningcorporaties en andere organisaties moeten beter samenwerken om deze mensen te helpen. We onderzoeken op welke vakantieparken tijdelijke bewoning mogelijk is, als tussenstap naar een passende woning.

Zorg en veiligheid en bemoeizorg

Wettelijke kaders
Wet publieke gezondheid (2008)
Wet tijdelijk huisverbod (2008)
Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling (2013)
Jeugdwet (2015)
Wet maatschappelijke ondersteuning (2015)
Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (2020)
Wet zorg en dwang (2020)

[25] Skaeve Huse-principe: een woonconcept dat oorspronkelijk uit Denemarken komt en bedoeld is voor mensen die niet goed passen in reguliere woonwijken vanwege complexe gedragsproblemen, psychiatrische aandoeningen of verslavingen.

Toelichting beleidsterrein
De gemeente werkt samen met partners aan een integrale aanpak van situaties waarin zorg en veiligheid samenkomen. Dit betreft onder andere mensen met multiproblematiek of een zorgmijdende houding.

De inzet is gericht op:
- **Bemoeizorg:** outreachende en assertieve wijze van hulpverlening die als vangnetvoorziening gericht is op mensen die zelf geen hulpvraag stellen waaronder zogenaamde 'zorgwekkende zorgmijders'.
- **Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling:** de gemeente is verantwoordelijk voor preventie, publieksvoorlichting en een sluitende ketenaanpak. Veilig Thuis speelt hierin een centrale rol als advies- en meldpunt, coördineert triage en regievoering en werkt nauw samen met andere partners.
- **Vrouwenopvang en crisisopvang:** voor mensen die tijdelijk niet veilig thuis kunnen verblijven.
- **Samenwerking met politie, zorg, onderwijs en andere ketenpartners** voor een sluitende aanpak.

De regie ligt vaak bij de gemeente (soms regionaal georganiseerd), met een focus op vroegsignalering, voorkomen van escalatie en passende ondersteuning.

Draagt bij aan de volgende doelen
- Er is meer verbinding tussen verschillende groepen in de samenleving.
- Het gevoel van veiligheid in wijken en buurten is vergroot.
- Meer inwoners weten zich zelfstandig te redden met behulp van hun eigen netwerk.
- Meer kinderen en jongeren groeien op in een kansrijke omgeving.
- Inwoners krijgen beter passende en op elkaar afgestemde ondersteuning, doordat het sociaal en medisch domein beter op elkaar aansluiten.
- Meer inwoners kunnen zelfstandig thuis (blijven) wonen met waar nodig ondersteuning, ontmoeting en hulp dichtbij.

Ontwikkelrichting beleid
Er is een groep inwoners met meervoudige en complexe problemen. Deze problemen raken vaak zowel het zorg- als het veiligheidsdomein. Denk aan overlast, onbegrepen gedrag, huiselijk geweld of onrust in de buurt. De oorzaken en gevolgen lopen vaak door elkaar, waardoor een gezamenlijke en integrale aanpak noodzakelijk is.

Hoewel er al veel waardevolle initiatieven en samenwerkingen zijn op het snijvlak van zorg en veiligheid, is het beleidsterrein op onderdelen nog versnipperd. De komende jaren zetten we daarom in op het versterken van de samenhang, zodat we effectiever en meer integraal kunnen werken.

Goede samenwerking is daarbij essentieel. Daar blijven we dan ook op inzetten. Zowel binnen de gemeentelijke organisatie (tussen zorg en veiligheid) als met externe partners zoals het Zorg- en Veiligheidshuis West Veluwe Vallei, de politie, Veilig Thuis, GGZ Centraal, ODDV en woningcorporaties. Domeinoverstijgend casusoverleg is hierin een onmisbare schakel. Zo brengen we in complexe situaties deskundigen uit verschillende domeinen samen, volgens een duidelijke opschalingsstructuur.

Onze lokale bemoeizorgpartner speelt een belangrijke rol in het bereiken van mensen die zelf geen hulp vragen, maar dit wel nodig hebben. De vraag naar bemoeizorg groeit, mede door lange wachttijden in de ggz en knelpunten op de woningmarkt. Tegelijkertijd ontbreken nog duidelijke afspraken over financiering en monitoring, waardoor het overzicht beperkt is. Hier willen we de komende jaren verbetering in aanbrengen.

We willen mensen met onbegrepen gedrag beter ondersteunen én werken aan meer begrip in de samenleving. Daarom investeren we in heldere informatie en bewustwording, zodat inwoners sneller hulp kunnen vinden als zij zich zorgen maken. De focus ligt op het versterken van het netwerk van familie, vrienden en buren, met minder nadruk op extra inzet van professionals.

We blijven het gebruik van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling actief stimuleren, zoals wettelijk verplicht. Dit geldt voor onze eigen organisatie én voor samenwerkingspartners.

Tot slot verbeteren we de aansluiting tussen het sociaal en medisch domein. Dit doen we onder meer via de ontwikkeling van mentale gezondheidscentra, het verkorten van wachttijden en het opzetten van herstelnetwerken en zelfregiecentra. Daarmee dragen we bij aan normalisering en het vergroten van veerkracht (zie ook het beleidsterrein JGZ en publieke gezondheid).

7

Van visie naar uitvoering

7. Van visie naar uitvoering

De Visie Sociaal Domein 2040 geeft richting aan waar we als gemeente naartoe willen. In dit hoofdstuk maken we de stap van denken naar doen. We beschrijven hoe we de visie vertalen naar de praktijk: hoe we organiseren, samenwerken en sturen. Daarbij is er aandacht voor de inrichting van de uitvoering, de rol van het preventieve veld, gebiedsgericht werken en het monitoren en bijsturen van beleid. Zo zorgen we ervoor dat onze ambities zichtbaar worden in het dagelijks leven van inwoners.

7.1 Onze uitvoering

Om effectief te werken aan de doelen uit deze visie en tegelijkertijd onze (wettelijke) taken binnen de diverse beleidsterreinen goed uit te voeren, structureren we ons werk langs twee assen: de inhoudelijke beleidsterreinen en de vier thematische opgaven:

1. Verbondenheid in groeiende gemeenschappen
2. Gelijke kansen op meedoen en ontwikkelen
3. Gezondheid, vitaliteit en weerbaarheid
4. Passende woonsituatie met de juiste hulp en ondersteuning

Door langs deze twee assen te werken – beleidsterreinen en thematische opgaven – kunnen we doelgericht sturen op maatschappelijke opgaven, terwijl we tegelijkertijd recht doen aan de inhoud en wettelijke kaders van de afzonderlijke beleidsterreinen.

Ontwikkelopgaven voor onze uitvoering

De lokale uitvoering in de gemeente functioneert over het algemeen goed. Inwoners weten de weg naar ondersteuning te vinden, organisaties werken betrokken en professioneel, en het preventieve voorveld is breed en actief. Tegelijkertijd vragen de visie, nieuwe doelen en uitgangspunten uit de Visie Sociaal Domein om een concrete vertaling naar de uitvoering. Dit betreft zowel de gemeentelijke uitvoering als die van onze preventieve partners.

We laten daarom onderzoeken in hoeverre de huidige inrichting van onze uitvoering aansluit bij onze visie, doelen en uitgangspunten. Daarbij kijken we specifiek naar:

- De inrichting van de gemeentelijke uitvoering;
- De toegang tot ondersteuning;
- De rol en de inrichting van het preventieve veld.

Daarnaast willen we in dit onderzoek een aantal ontwikkelopgaven meenemen, zoals:

- Hoe verminderen we versnippering en organiseren we het voorveld efficiënter? Welke keuzes zijn nodig om overlap te voorkomen, samenwerking te versterken en middelen doelmatiger in te zetten?
- Hoe maken we het voorveld toekomstbestendig? Wat is nodig om organisaties in het voorveld stabiel, wendbaar en financieel houdbaar te houden in een tijd van groei en toenemende druk? En wat betekent dit voor de aansturing vanuit de gemeente?
- Hoe versterken we de beweging naar de samenleving? Hoe ondersteunen we inwoners en netwerken beter, zodat preventieve partners minder zelf hoeven te organiseren en meer kunnen aansluiten bij wat er al is?
- Hoe versterken we de samenwerking tussen gemeentelijke uitvoering en het preventieve veld? Wat is nodig om de verbinding tussen beleid, uitvoering en partners in het veld te verbeteren, zodat we gezamenlijk werken aan gedeelde doelen?
- Hoe kunnen we de integrale samenwerking bevorderen en tegelijkertijd de privacyregels goed toepassen?

Gebiedsgerichte uitwerking

De maatschappelijke opgaven verschillen per wijk, dorp of buurt. Daarom vertalen we onze visie op het sociaal domein ook gebiedsgericht. Zo kunnen we beter aansluiten bij de leefwereld van inwoners, maatwerk leveren en effectiever samenwerken met lokale netwerken en partners.

In lijn met de Samenwerkingsaanpak met Dorpen en Wijken versterken we de relatie tussen gemeente en gemeenschap. We benutten zowel ervaringskennis als data om gebiedsbeelden op te stellen die richting geven aan onze inzet. Door dichter op de praktijk te werken, weten we beter wat er speelt en kunnen we sneller inspelen op lokale behoeften.

Ook intern vraagt gebiedsgericht werken om een integrale benadering. Daarom stemmen we binnen de gemeentelijke organisatie regelmatig af tussen het sociaal en fysiek domein en gebiedsregie.

Zo brengen we relevante ontwikkelingen, initiatieven en opgaven in beeld en zorgen we dat acties op de juiste plek worden opgepakt. Dit helpt om met een brede blik naar gebieden te kijken en onze inzet beter te coördineren. Daarbij werken we op basis van gelijkwaardigheid samen met inwoners, organisaties en andere betrokkenen.

Wanneer de opgaven in een gebied groot zijn, zetten we een intensievere, buurtgerichte aanpak in. Samen met inwoners en partners maken we dan gerichte afspraken om kansenongelijkheid tegen te gaan en de leefbaarheid te verbeteren. Zo bouwen we aan een sociaal domein dat dichtbij, herkenbaar en effectief is. We investeren ongelijk om kansengelijkheid te bevorderen. Dat betekent niet dat we in andere wijken en buurten geen inzet plegen. Ook daar blijven we actief en betrokken. Maar waar de opgaven groter zijn, kiezen we bewust voor méér of andere inzet. Zo zorgen we ervoor dat ons beleid aansluit bij wat nodig is op verschillende plekken.

7.2 Monitoring en sturing

Samenwerken aan maatschappelijke opgaven vraagt om strategisch partnerschap

De maatschappelijke opgaven in het sociaal domein worden complexer en vragen om een andere manier van samenwerken tussen gemeente en maatschappelijke organisaties. We maken daarbij steeds nadrukkelijker de beweging van het sturen op activiteiten naar het sturen op doelen en opgaven. Voor professionele organisaties betekent dit een meer strategische samenwerking, waarin zij niet alleen uitvoeren, maar zelf de vertaling maken van doelen en opgaven naar hun uitvoeringspraktijk. We zetten daarvoor in op meer ontwikkelkracht bij onze lokale partners.

Vrijwilligersorganisaties hebben een andere rol en dynamiek. Zij zijn van grote waarde voor de leefbaarheid en sociale samenhang in onze gemeente. In plaats van te sturen, willen we hen

vooral faciliteren, ondersteunen en betrekken bij het meedenken over wat nodig is in de samenleving. We realiseren ons daarbij dat we qua controle, verantwoording en formele eisen minder van hen mogen en kunnen verwachten. Dat vraagt om maatwerk in de manier waarop we als gemeente met verschillende typen partners samenwerken.

Monitoring

Binnen het sociaal domein kiezen we bewust voor een combinatie van cijfers en verhalen. Waar kwantitatieve data inzicht geven in trends en ontwikkelingen, laten persoonlijke ervaringen zien wat beleid daadwerkelijk betekent in het dagelijks leven. De verhalen van inwoners, professionals en samenwerkingspartners helpen ons te begrijpen wat werkt, wat niet, en waarom.

Kwantitatieve monitoring: inzicht in trends, inzet en uitvoering

Om de voortgang van ons beleid te volgen en waar nodig bij te sturen, hebben we per strategisch doel één of meerdere indicatoren benoemd. Deze vormen samen een basisset die we de komende jaren verder kunnen ontwikkelen.

In *bijlage 2* is een overzicht opgenomen van alle doelen en bijbehorende indicatoren. De gekozen indicatoren geven een goed beeld van waar we nu staan. Voor vrijwel alle indicatoren is een nulmeting beschikbaar, waardoor we de ontwikkeling in de tijd kunnen volgen en kunnen zien in hoeverre we onze doelen bereiken. Daarnaast is voor veel indicatoren ook landelijk vergelijkingsmateriaal beschikbaar, wat helpt om onze voortgang in perspectief te plaatsen. Tot slot zijn het indicatoren die veelal al worden gemeten, waardoor ze aansluiten bij bestaande registraties en de administratieve druk beperkt blijft.

De indicatoren maken onze doelen concreet en toetsbaar. Ze vormen daarmee een belangrijk instrument om te bepalen of we op koers liggen en waar bijsturing nodig is. De doelen zijn dus niet vrijblijvend: ze geven richting én bieden houvast voor verantwoording en evaluatie.

Daarbij moeten we ook realistisch zijn: de doelen zijn gericht op resultaten die pas op de lange termijn, na jarenlange inspanning, zichtbaar worden. Daarom monitoren we naast deze lange termijn strategische doelen voor 2040 ook de voortgang op de inzet voor de komende jaren, zoals beschreven in hoofdstuk 5 onder “Hier werken we aan”.

Naast deze inhoudelijke doelen richten we ons ook op de kwaliteit van onze uitvoering. We vinden het belangrijk om zicht te houden op de kwaliteit van onze dienstverlening en de manier waarop inwoners deze ervaren. De kwaliteit van onze inzet meten we dus niet alleen aan de hand van de voortgang op de doelstellingen, maar ook op het niveau van de organisatie en uitvoering. Daarom zijn op de tabel op de volgende pagina indicatoren opgenomen die specifiek gericht zijn op onze organisatie en dienstverlening aan inwoners. Deze indicatoren geven inzicht in hoe we werken, hoe inwoners dat ervaren en waar verbetering mogelijk is.

Deze indicatoren vullen de beleidsindicatoren uit bijlage 2 aan. Samen maken ze zichtbaar of we niet alleen bereiken wat we willen, maar ook hoe we dat doen. Ze dragen bij aan een bredere verantwoording van ons beleid en helpen ons om gericht te blijven verbeteren.

Indicatoren voor organisatie en uitvoering

Aspect	Indicator
Snelheid van dienstverlening	Wachttijd bij meldingsbalies
Tevredenheid over ondersteuning	Cliënttevredenheidsonderzoek
Ervaren aansluiting bij visie	Cliënttevredenheidsonderzoek
Balans in Zelf-Samen-Gemeente	Verhouding budget preventief versus curatief Verhouding budget uitvoering versus faciliteren via partners

Monitoring van inzet en middelen: de voorzieningenmonitor

Naast de beleidsdoelen en uitvoeringsaspecten monitoren we ook het gebruik en de kosten van gemeentelijke vangnetvoorzieningen. Deze voorzieningenmonitor geeft inzicht in hoe middelen worden ingezet en hoe de vraag zich ontwikkelt. Op termijn willen we ook de inzet van preventieve partners hierin opnemen. Zo kunnen we beter volgen of de beweging naar meer zelf- en samenredzaamheid daadwerkelijk plaatsvindt, en of de inzet van preventie leidt tot minder beroep op geïndiceerde voorzieningen.

Narratieve evaluatie: betekenisvol leren van de praktijk

Naast cijfers vinden we het belangrijk om te leren van ervaringen. Verhalen van inwoners, professionals en partners geven context aan de cijfers en maken zichtbaar hoe beleid in de praktijk uitpakt. Deze narratieve evaluatie helpt ons te toetsen of onze werkwijzen bijdragen aan de doelen die we nastreven.
We starten met een kleinschalige pilot waarin we ervaring opdoen met het verzamelen, duiden en benutten van verhalen. De inzichten uit deze fase gebruiken we om de aanpak verder te ontwikkelen en breder toe te passen. We willen onderzoeken of we deze gegevens ook kunnen koppelen aan onze financiële resultaten. Zo bouwen we aan een duurzame manier van evalueren: mensgericht, lerend en verbonden met onze maatschappelijke opgaven.

7.3 De beleidscyclus

Deze Visie Sociaal Domein gemeente Barneveld 2040 is een strategisch document. Ze vormt samen met de Omgevingsvisie de strategische basis voor het gemeentelijk beleid. Hoewel deze visie gaat over het sociaal domein, is zij nadrukkelijk van toepassing op de gehele organisatie. De Visie Sociaal Domein geeft richting aan de maatschappelijke opgaven waar we de komende jaren mee te maken hebben, en schetst hoe we daar samen met inwoners en partners aan willen werken.

Binnen de gemeentelijke beleidscyclus is deze visie een leidraad voor beleidsvorming, uitvoering, monitoring en evaluatie. Zo zorgen we ervoor dat ambities en keuzes uit deze visie worden vertaald naar samenhangend beleid en uitvoering, en dat we blijven leren en bijsturen op basis van ervaringen en ontwikkelingen in de praktijk.

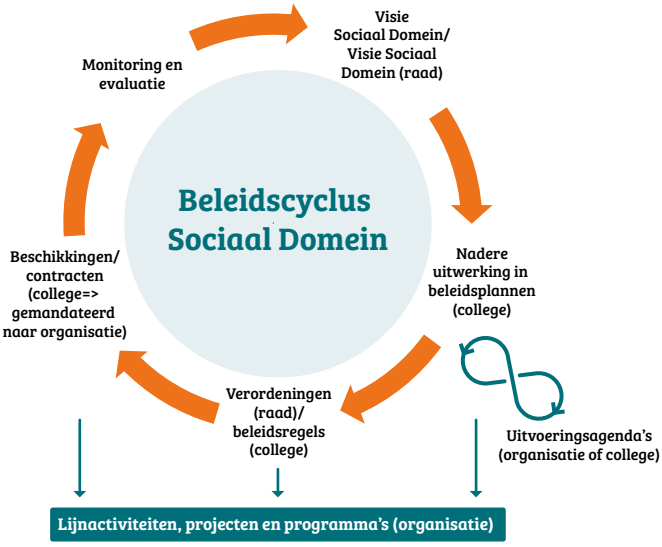

De visie vormt het vertrekpunt voor verdere uitwerking in beleidsplannen, uitvoeringsplannen en concrete projecten, verordeningen, opdrachten en beschikkingen binnen het sociaal domein. Zoals gebruikelijk bij visies is deze op hoofdlijnen geformuleerd en daarmee per definitie abstract en richtinggevend. In hoofdstuk 6 hebben we de ontwikkelrichting voor de verschillende beleidsterreinen al verder uitgewerkt, zodat duidelijk wordt welke kant we op willen bewegen.

De daadwerkelijke concretisering van de visie vindt plaats in de uitvoering. Soms is aanvullend

beleid nodig om de vertaalslag van visie naar praktijk te ondersteunen. Dit gebeurt alleen wanneer:

- dit wettelijk verplicht is;
- het bestuurlijk gewenst is;
- of het een noodzakelijke tussenstap is tussen de Visie Sociaal Domein en de uitvoering.

Financiële keuzes over inzet van middelen worden gemaakt in de jaarlijkse planning- en controlcyclus. De visie vormt daarbij het strategisch kader voor het maken van afwegingen.

7.4 Risico's

Er zijn risico's die de uitvoering en effectiviteit van ons beleid kunnen beïnvloeden. Onderstaande risicoanalyse brengt de belangrijkste risico's in kaart en de manier waarop we ermee omgaan. Het biedt daarmee een basis om tijdig bij te sturen.

Risico	Omschrijving	Maatregelen
Woningtekorten	Aanhoudende krapte op de woningmarkt, vooral voor aandachtsgroepen, maakt het onmogelijk om kosten in het sociaal domein beheersbaar te houden.	We geven binnen de Omgevingsvisie nog meer prioriteit aan het tegengaan van krapte op de woningmarkt, in het bijzonder voor aandachtsgroepen.
Teruglopende rijksmiddelen	De kosten in het sociaal domein stijgen, terwijl de rijksbijdragen onvoldoende meegroeien. Veel voorzieningen zijn open-eindregelingen.	We lobbyen via de VNG voor meer structurele middelen en zijn terughoudend met nieuwe verplichtingen zonder structurele financiering.
Zorgdruk en kosten	Tekorten in de zorg leiden tot taakverschuiving naar het sociaal domein. Tegelijkertijd stijgt de vraag naar gemeentelijke voorzieningen, wat leidt tot hogere uitgaven.	We monitoren budgetten, zetten in op preventie en versterken samenwerking met de samenleving. En we zijn terughoudend met nieuwe verplichtingen zonder structurele financiering.
Personeelskrapte	Tekort aan personeel binnen gemeente en bij partners belemmert uitvoering en leidt tot wachttijden.	We investeren in werving en behoud van personeel en stimuleren vrijwilligerswerk en innovatie.
Wijzigingen in wet- en regelgeving	Nieuwe wetgeving en landelijke politieke ontwikkelingen beïnvloeden uitvoering en financiën.	We volgen ontwikkelingen actief, passen beleid tijdig aan en trainen medewerkers.
Toegankelijkheid en inclusie	Niet alle kwetsbare inwoners worden bereikt. Digitalisering vormt een extra drempel voor mensen zonder vaardigheden of toegang.	We werken outreachend, versterken samenwerking met lokale partners en investeren in digitale inclusie.
Sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen	Toename van armoede, schulden en mentale gezondheidsproblemen vergroot de druk op voorzieningen.	We zetten in op vroegsignalering en integrale samenwerking met welzijnsorganisaties en zorg.
Verlies van vertrouwen in overheid	Gebrek aan vertrouwen kan leiden tot verminderde participatie en gebruik van voorzieningen.	We werken herstelgericht, communiceren transparant en investeren in een betrouwbare relatie met inwoners. Soms doen wij bewust een stap terug, zodat partners een stap naar voren kunnen zetten en inwoners beter worden bereikt.
Datagebruik en privacy	Onvoldoende bescherming van persoonsgegevens of risico op stigmatiserend datagebruik.	We volgen de AVG, investeren in veilige systemen en hanteren ethische richtlijnen bij datagebruik. En we trainen onze medewerkers en partners in het omgaan met privacy.

Bijlage 1

Terugblik beleidsplan Sociaal Domein ‘Mensen voorop’

Bijlage 1
Terugblik beleidsplan Sociaal Domein ‘Mensen voorop’

In 2019 heeft de gemeente Barneveld met het beleidsplan ‘Mensen Voorop’ de koers uitgezet voor het sociaal domein. Dit plan is gebaseerd op drie centrale ambities:

1. **Groeien naar zelfstandigheid**
2. **Meedoen naar vermogen**
3. **Samen oud worden**

Sindsdien is er veel gebeurd. De coronapandemie, de energiecrisis, internationale spanningen en personeelskrapte hebben een grote impact gehad op de samenleving. En daarmee ook op de doelen die in 2019 zijn gesteld.

In deze bijlage blikken we terug op de ontwikkelingen van de afgelopen jaren en beschrijven we hoe onvoorziene maatschappelijke omstandigheden het sociaal domein hebben beïnvloed. We doen dit aan de hand van:

- Een overzicht van maatschappelijke en beleidsmatige ontwikkelingen;
- Een analyse van het gebruik van gemeentelijke vangnetvoorzieningen;
- Een evaluatie van de voortgang op basis van de tien indicatoren uit het beleidsplan *‘Mensen Voorop’*.

Bij deze indicatoren gelden de volgende kanttekeningen:

- Externe invloeden zoals corona, de energiecrisis en arbeidsmarktkrapte hebben vrijwel alle indicatoren beïnvloed. Hierdoor zijn lokale beleidsresultaten niet eenduidig af te leiden uit de cijfers.
- Niet alle oorspronkelijke databronnen zijn nog beschikbaar. Waar nodig is gebruikgemaakt van passende alternatieven.

Groeien naar zelfstandigheid

De eerste opgave is Groeien naar zelfstandigheid: we willen dat alle kinderen en jongeren in de gemeente Barneveld gezond en veilig opgroeien en zich ontwikkelen tot zo zelfstandig mogelijke burgers.

De afgelopen jaren hebben we stappen gezet om de gezonde en veilige ontwikkeling van kinderen en jongeren te bevorderen.

Allereerst hebben we geïnvesteerd in een steviger lokaal netwerk, met meer samenwerking tussen onderwijs, jeugdhulp en preventieve partners. Dit heeft onder andere geleid tot de oprichting van het Platform Jeugd, waarin onderwijs, het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), Connect en andere maatschappelijke partners samenwerken aan een gezamenlijke ontwikkel- en werkagenda.

Ook versterkten we onze samenwerking rondom Kansrijke Start: een goede start voor kinderen in de eerste bepalende 1.000 dagen van hun leven. We tekenden een convenant met lokale partners en ontwikkelden projecten en activiteiten om kinderen in een kwetsbare situatie een betere start te bieden. Samen met andere gemeenten hebben we ingezet op het zoveel mogelijk voorkomen van uithuisplaatsingen. Waar dat niet mogelijk was, hebben we gezorgd voor kleinschalige en passende opvang dichtbij huis, zodat het gewone leven zoveel mogelijk behouden bleef.

Daarnaast investeerden we in het tegengaan van middelengebruik onder jongeren. Allereerst met het Actieplan Alcohol en Verkeer, dat we later hebben voortgezet met een integraal plan tegen middelengebruik: de WISE-aanpak. Met deze lokale aanpak zetten we in op een gezonde, veilige en kansrijke leefomgeving, waardoor jongeren gezond en veilig opgroeien en geen middelen gebruiken.

Ook diverse akkoorden die we afsloten met een breed scala aan maatschappelijke partners dragen bij aan gezondheid van jeugdigen en volwassenen: Het Sport- en Beweegakkoord en het Gezonde Leefstijlakkoord.

In de afgelopen periode hebben we ons sterk gemaakt voor een grotere inzet op laagdrempelige preventie. Hiermee wilden we medicalisering voorkomen en hogere kosten door geïndiceerde jeugdhulp beperken. Zo hebben we bepaalde vormen van jeugdhulp, die voorheen uitsluitend via een beschikking werden aangeboden, omgevormd tot een preventief aanbod in het voorveld. Daarnaast hebben we het CJG ingezet binnen huisartsenpraktijken.

Deze inspanningen beginnen inmiddels tot eerste resultaten te leiden. We zien een lichte verschuiving in de balans tussen investeringen in het preventieve voorveld en hulp op basis van een beschikking. De gemeentelijke toegang speelt hierin een centrale rol door te sturen op de juiste ondersteuning voor het kind. Hierbij wordt onder andere gebruikt gemaakt van oplossingsgericht werken en de Verklarende analyse[26] om zo toe te leiden naar de juiste ondersteuning. Daarbij is de aandacht voor normaliseren gegroeid en is er meer preventieve ondersteuning in plaats van geïndiceerde zorg ingezet. Hierbij is het sturen op preventie een uitdaging. Het aanbod in het voorveld is breed en deels overlappend, wat vraagt om meer regie en samenhang.

Daarnaast hebben we ons de afgelopen jaren intensief ingezet om huiselijk geweld en kindermishandeling tegen te gaan. Binnen onze eigen organisatie en bij samenwerkingspartners hebben we de rol van aandachtsfunctionarissen versterkt, zodat signalen sneller worden herkend en effectief worden aangepakt.

De coronacrisis heeft grote gevolgen gehad voor kinderen en jongeren, onder meer op hun mentale gezondheid en leerachterstanden. Met het Nationaal Programma Onderwijs hebben we ingezet op het inhalen van onderwijs- en ontwikkelachterstanden, met nadrukkelijke aandacht voor het tegengaan van de sociaal-emotionele gevolgen van de coronacrisis. In het verlengde daarvan hebben we ook ingezet op het Actieplan ‘Aandacht voor Elkaar’, waarmee we het sociaal en mentaal welzijn van jong en oud stimuleerden.

Financieel gezien hebben we met succes gelobbyd voor de aanpassing van het woonplaatsbeginsel in de jeugdhulp. Deze wijziging was cruciaal, omdat veel kinderen van buiten de gemeente Barneveld hier jeugdhulp ontvangen, wat leidde tot hoge kosten voor onze gemeente. Door de aanpassing is nu de gemeente van herkomst verantwoordelijk voor zowel de organisatie als de bekostiging van de jeugdhulp. Dit zorgde voor een eerlijkere kostenverdeling.

De financiële uitdagingen voor jeugdhulp in de gemeente en ook landelijk blijven groot. Dit leidde tot de landelijke Hervormingsagenda Jeugd voor betere jeugdhulp en beheersing van kosten. We maakten hiervoor een lokaal plan.

We ontwikkelden een Integrale Cultuurvisie, waarmee we niet alleen de culturele infrastructuur in de gemeente versterken, maar cultuur ook steviger verankeren binnen het sociaal domein, het onderwijs, de leefomgeving en de lokale economie. Het domein cultuur wordt hiermee versterkt als een verbindende kracht die bijdraagt aan maatschappelijke opgaven. De Integrale Cultuurvisie richt zich op alle leeftijdsgroepen, en in het bijzonder ook op jeugd.

Tot slot is Be Active & Creative, verantwoordelijk voor jongerenwerk, sport, bewegen en cultuur, verzelfstandigd tot de onafhankelijke Stichting Connect. Daarmee is een helderdere opdrachtgever-opdrachtnemerrelatie met de gemeente ontstaan, wat de transparantie en samenwerking versterkt. De focus is daarbij verschoven: van het zelf organiseren van activiteiten naar het ondersteunen en faciliteren van initiatieven vanuit de samenleving. Zo ontstaat meer ruimte voor eigenaarschap en betrokkenheid van inwoners, sport- en cultuuraanbieders en andere lokale partners.

[26] Verklarende analyse: onderzoek dat inzicht geeft in de achterliggende oorzaken van trends en ontwikkelingen binnen de jeugdhulp.

Welke ontwikkelingen hebben we gezien in het gebruik van de gemeentelijke vangnet voorzieningen?

In de gemeente Barneveld krijgt nu 1 op de 12 jeugdigen jeugdhulp, tegenover 1 op de 7 landelijk. Dit verschil komt mogelijk door de versterking van het voorveld in de afgelopen jaren, waardoor lichtere hulp vaker laagdrempelig wordt aangeboden.

Tegelijkertijd zagen we dat jeugdhulp complexer werd. Jeugdhulptrajecten zijn intensiever en duren langer. En mede hierdoor nam de druk op de gemeentelijke uitvoering toe en steeg de wachttijd. Dit leidde ook tot een sterke stijging in kosten dan enkel loon- en prijsontwikkelingen. Dit komt mogelijk mede doordat eenvoudigere casussen in het voorveld worden opgepakt en hierdoor gemiddeld zwaardere en duurdere casussen binnen de geïndiceerde jeugdhulp vallen.

Ondanks maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd blijven de kosten naar verwachting stijgen door complexere zorgvragen en langere trajecten. De VNG voorspelt daarnaast dat de huidige maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd onvoldoende zijn om kosten structureel te beheersen.

Gebruik jeugdhulp (peildatum, 1 januari)

Jaar	Aantal
2018	1.619
2019	1.730
2020	1.699
2021	1.726
2022	1.655
2023	1.600
2024	1.684
2025	1.686

Bron: Jeugdmonitor regio FoodValley

Welke ontwikkelingen hebben we gezien in de indicatoren uit het beleidsplan Sociaal Domein 'Mensen voorop'?

Voor de opgave 'Groeien naar zelfstandigheid' zijn in het beleidsplan Sociaal Domein 'Mensen Voorop' vier indicatoren benoemd. Onderstaande grafiek laat de ontwikkeling van deze indicatoren zien.

Ontwikkelingen indicatoren Groeien naar zelfstandigheid[27]

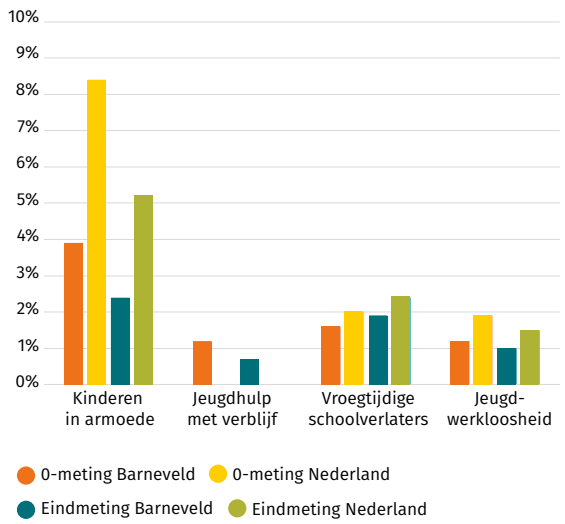

Uit de grafiek blijkt dat:

- De indicatoren in Barneveld een gunstiger beeld laten zien dan landelijk, maar we ongeveer de landelijke trend wel volgen.
- Armoede onder kinderen is afgenomen, waarschijnlijk mede door de energietoeslag en een gunstige arbeidsmarkt.
- Jeugdhulp met verblijf sterk is gedaald, als gevolg van beleid gericht op het voorkomen van uithuisplaatsingen en het bieden van alternatieven.
- Het aantal vroegtijdig schoolverlaters is gestegen. Oorzaken zijn onder andere verkeerde studiekeuzes, directe instroom op de arbeidsmarkt, beperkte begeleiding en persoonlijke problemen.
- Jeugdwerkloosheid licht is gedaald, in lijn met landelijke trends, mogelijk door economische groei en een krappe arbeidsmarkt.

[27] **Armoede:** 0-meting: 2018, eindmeting: 2022.
Bron: CBS-monitor Armoede en sociale uitsluiting bij kinderen.
Jeugdhulp met verblijf: 0-meting: 2022, eindmeting: 2024.
Geen goede landelijke vergelijkingscijfers beschikbaar
Bij de 0-meting is gekozen voor het jaar 2022, omdat het nieuwe woonplaatsbeginsel per 1 januari 2022 is ingegaan en sindsdien een aanzienlijke impact heeft gehad op de cijfers.
Bron: Jeugdmonitor Foodvalley.
Vroegtijdig schoolverlaters: 0-meting schooljaar 2018/2019, eindmeting schooljaar 2022/2023.
Jeugdwerkloosheid: 0-meting: 2018, eindmeting: 2023
Bron: CBS jeugdmonitor.

Meedoen naar vermogen

De tweede opgave is Meedoen naar vermogen: *We willen dat inwoners van de gemeente Barneveld zoveel mogelijk naar vermogen meedoen, zowel in de samenleving als op de arbeidsmarkt.*

De afgelopen jaren hebben we verschillende stappen gezet om meer mensen in de gemeente te laten participeren, zowel door betaald werk als op andere manieren. We hebben geïnvesteerd in een sterker lokaal netwerk en samengewerkt met diverse initiatieven om onze aanpak te verbeteren. Lokaal zijn er veel initiatieven en mensen die zich inzetten voor het tegengaan van armoede, en dat koesteren we.

In de gemeente Barneveld ligt het aantal bijstandsuitkeringen aanzienlijk lager dan het landelijk gemiddelde. Dankzij een sterk arbeidsethos en hechte netwerken vinden veel inwoners zelfstandig of met hulp van anderen werk. Toch lukt dat niet iedereen.
We waren succesvol in het inzetten van loonkostensubsidie om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan werk te helpen. Deze doelgroep is breder dan de inwoners die we vanuit de bijstand begeleiden. Ook investeerden we in passende ondersteuning en deden we dit zoveel mogelijk op reguliere werkplekken: juist daar kunnen mensen volwaardig meedoen en zich verder ontwikkelen. Tegelijkertijd zagen we dat betaald werk niet voor iedereen in de bijstand haalbaar is. Die inwoners ondersteunden we om op een andere manier mee te doen in de samenleving, bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk.

Samen sterk

"Bij Rise Up Barneveld zie je wat er gebeurt als de samenleving zelf in actie komt. Vrijwilligers ondersteunen gezinnen via een buddysysteem, en ondernemers sluiten zich aan om concrete hulp te bieden. Het gaat niet alleen om hulp, maar om empowerment. Vertrouwen geven, zodat mensen weer op eigen benen kunnen staan. Dat is samen sterk zijn."

Ook hebben we het Taalhuis en het Informatiepunt Digitale Overheid opgericht om basisvaardigheden zoals taal, rekenen en digitale vaardigheden te versterken. Hierdoor kunnen meer mensen meedoen aan de samenleving.

We hebben ons gericht op de nieuwe wettelijke taak voor het vroegtijdig signaleren van schulden. Samenwerking met woningverhuurders, zorgverzekeraars en leveranciers van nutsvoorzieningen stelde ons in staat om betalingsachterstanden en schulden eerder op te merken en tijdig hulp te bieden, zoals schuldhulpverlening en budgetcoaching. Bovendien zijn professionals en vrijwilligers getraind om financiële problemen te herkennen en bespreekbaar te maken.

Om inclusie structureel te bevorderen, hebben we een Beleidskader Inclusie opgesteld. Het kader helpt ons om doelgericht beleid te maken en concrete stappen te zetten naar een gemeente waarin iedereen zich welkom en gezien voelt.

De woningmarktkrapte werd de afgelopen jaren steeds groter. We rolden een multidisciplinair overleg wonen uit, om met inwoners met vragen over wonen voorafgaand aan een urgentieaanvraag oplossingsgericht in gesprek te gaan over hun hulpvraag.

De coronacrisis had een grote impact, vooral op het gebied van publieke gezondheid. Als gemeente met een lage vaccinatiegraad werd er extra inzet van ons gevraagd om vaccinatiemogelijkheden te bieden en informatie te verspreiden. We waren ook verantwoordelijk voor het verspreiden van mondkapjes en zelftesten onder minima.
Tijdens de coronapandemie kregen we specifieke taken in het ondersteunen van inwoners en ondernemers die financieel in de problemen kwamen. We voerden regelingen uit zoals Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers (TOZO) en Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK), die tijdelijke inkomensondersteuning en hulp bij vaste lasten boden. Ook hebben we cultuurorganisaties compensatie geboden voor verliezen door de coronacrisis.
We werkten nauw samen met lokale organisaties om sociale problemen zoals eenzaamheid, huiselijk geweld en verhoogde druk op gezinnen vroegtijdig te signaleren en aan te pakken.
De coronaperiode heeft veel gevraagd van onze beleids- en uitvoeringscapaciteit.

Ook de energiecrisis leidde tot extra gemeentelijke taken. De gemeente werd verantwoordelijk voor de verstrekking van energietoeslag aan mensen met een laag inkomen en werkte samen met lokale initiatieven zoals “Geef de Warmte Door” en de “Warme Huiskamer”. Om de financiële gevolgen van de coronapandemie en energiecrisis voor gezinnen met een laag inkomen te verzachten, werd een impuls gegeven aan het armoedebeleid, waardoor een verruiming van het minimabeleid mogelijk werd.

De oorlog in Oekraïne had ook veel invloed. In korte tijd realiseerden we veel opvangplekken en betrokken inwoners vingen mensen op. Nog steeds worden circa 500 Oekraïners opgevangen in onze gemeente. Problemen bij het COA leidden tot de realisatie van een crisisnoodopvang. Daarnaast kregen we een grotere taakstelling voor het opvangen van statushouders, wat ook invloed had op onze inzet voor inburgering. Bovendien werden de taken van de gemeente bij inburgering uitgebreid met de nieuwe Wet Inburgering. Daarnaast hebben we plannen gemaakt voor een asielzoekerscentrum.

De gevolgen van het toeslagenschandaal werden zichtbaar en de gemeente kreeg een rol in de landelijke Hersteloperatie Toeslagenaffaire.

Bestaansonzekerheid werd steeds zichtbaarder, mede door de coronacrisis, de energiecrisis en het woningtekort. Deze ontwikkelingen maakten duidelijk dat bestaanszekerheid niet alleen gaat over het hebben van werk, maar over een samenhang van factoren zoals inkomen, gezondheid, betaalbaar wonen en de zekerheid van een stabiel bestaan.

In reactie hierop besloot de gemeente een programma op te richten om de bestaanszekerheid van inwoners te versterken. Dit programma richt zich op drie pijlers: financiële zekerheid en het verminderen van geldzorgen, positieve gezondheid, en passend wonen. Binnen dit programma hebben we ook stappen gezet in het benutten van ervaringskennis. De komende jaren willen we deze aanpak verder verdiepen en verbreden.

Welke ontwikkelingen hebben we gezien in het gebruik van de gemeentelijke vangnet-voorzieningen?

Het aantal huishoudens met een bijstandsuitkering in de gemeente is sinds 2017 vrijwel gelijk gebleven, ondanks de groei van de gemeente. Wel is de gemiddelde duur van de uitkeringen toegenomen en de gemiddelde leeftijd van ontvangers gedaald. Dit komt mede doordat het aantal statushouders is gegroeid en doordat de instroom van de Wajong is verlegd naar het Doelgroepregister, waarvoor de gemeente verantwoordelijk is. Ook zien we een toename binnen de bijzondere bijstand.

Hoewel het aantal uitkeringen stabiel is gebleven, is de doelgroep complexer geworden en blijft het voor deze groep moeilijk om passend werk te vinden en is voor sommigen een andere vorm van participatie een realistischer einddoel.

In de gemeente Barneveld ligt het aantal bijstandsuitkeringen al relatief laag, waardoor verdere daling beperkt mogelijk is. Door de toenemende complexiteit van de doelgroep kan het aantal uitkeringen mogelijk licht stijgen. De ontwikkeling op de arbeidsmarkt blijft echter de belangrijkste factor.

Verloop uitkeringen Participatiewet, BBZ, IOAW & IOAZ 2017 tot en met 2025 (peildatum 1 januari)

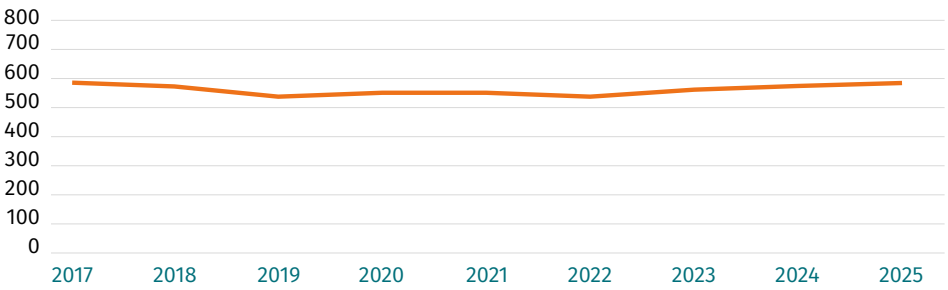

Welke ontwikkelingen hebben we gezien in de indicatoren uit het beleidsplan Sociaal Domein 'Mensen voorop'?

Voor de opgave 'Meedoen naar vermogen' zijn in het beleidsplan Sociaal Domein 'Mensen Voorop' vier indicatoren benoemd. Onderstaande grafieken laten de ontwikkeling van deze indicatoren zien.

Ontwikkelingen Meedoen naar vermogen gemeente Barneveld[28]

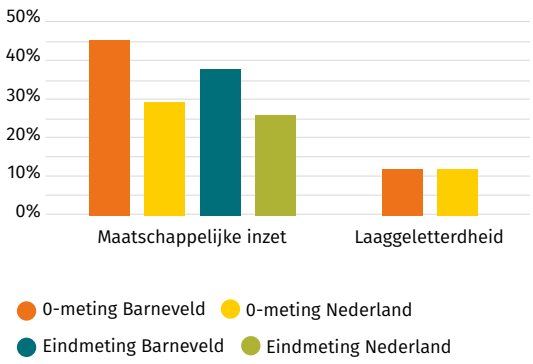

Bijstandsuitkering (aantal personen per 1.000 inwoners[29]

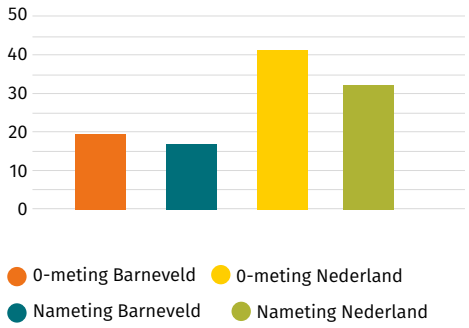

Uit de grafieken blijkt dat:

- De maatschappelijke inzet is, net als landelijk, flink afgenomen. Een mogelijke verklaring is de nasleep van de coronapandemie, gecombineerd met een kritischer houding ten opzichte van verplichtingen rondom vrijwilligerswerk. Ondanks de daling heeft de gemeente Barneveld nog steeds de meeste vrijwilligers van Gelderland.
- Het aantal personen met een bijstandsuitkering in de gemeente Barneveld, net als landelijk, is gedaald. Dit is mede het gevolg van een gunstig economisch klimaat en een verbeterde arbeidsmarkt.

Voor laaggeletterdheid zijn er nog geen recentere cijfers. De schatting is dat in de gemeente Barneveld 11-13% van de volwassenen laaggeletterd is, gelijk aan het landelijk gemiddelde.

Samen oud worden

De derde strategische opgave is Samen oud worden: *We willen dat ouderen en hun naasten kwaliteit van leven blijven ervaren.*

De afgelopen jaren hebben we ingezet op een sterker lokaal netwerk en een samenhangende aanpak op het gebied van wonen, zorg en welzijn. Onderdeel hiervan was de versterking van de lokale samenwerking via het bestuurlijk overleg Wonen, Zorg en Welzijn. Hierin werken partners vanuit verschillende disciplines samen aan een integrale benadering van welzijn, zorg en ondersteuning.

In 2022 is de Lokale Ouderenalliantie Barneveld opgericht: een netwerk van 27 publieke en private partners dat zich inzet voor het voorkomen van ouderenmishandeling en financieel misbruik. De alliantie richt zich op bewustwording, deskundigheidsbevordering, signalering en draagt bij aan het versterken van de sociale veiligheid van ouderen.

Binnen het Gezondheidshuis Barneveld is de samenwerking tussen het medische en sociale domein verder versterkt. Projecten als Welzijn op Recept en valpreventie dragen bij aan het voorkomen van zwaardere en duurdere zorg in de toekomst en bevorderen het welzijn van ouderen op een laagdrempelige manier.

Ook binnen de keten dementie is de samenwerking doorontwikkeld. Casemanagers dementie van zorgorganisaties zorgen ervoor dat

[28] **Maatschappelijke inzet:** 0-meting: 2018, nameting: 2024. *Bron: GGD Gezondheidsmonitor.*
Laaggeletterdheid: 0-meting: 2016. *Bron: Stichting Lezen & Schrijven.*

[29] **Bijstandsuitkeringen:** 0-meting: 2017, nameting: 2024. *Bron: CBS Bijstandsuitkeringenstatistiek.*

inwoners passende ondersteuning ontvangen, afgestemd op hun behoeften. Of het nu gaat om hulp vanuit het netwerk, welzijn, Wmo-ondersteuning of zorg. Daarbij verwijzen casemanagers inwoners gericht door naar de Wmo, waarbij zij het keukentafelgesprek namens de gemeente voeren.

We hebben actief ingezet op het uitbreiden van algemene, laagdrempelige voorzieningen die de druk op individuele Wmo-voorzieningen verlichten. Denk aan ontmoetingsactiviteiten die bijdragen aan sociale verbinding en ertoe hebben geleid dat minder ouderen geïndiceerde dagbesteding nodig hebben.

Ook op andere manieren zetten we in op preventieve en informele ondersteuning. Zo is het project Automaatje verder gegroeid, en hebben we de ondersteuning voor mantelzorgers uitgebreid. We investeerden in dagopvang en logeeropvang om mantelzorgers te ontlasten en overbelasting te voorkomen.

In 2023 werkten we samen met regiogemeenten en partners binnen zorg en welzijn aan de uitvoering van het Integraal Zorgakkoord (IZA). In het regioplan is 'vitaal ouder worden' benoemd als een van de speerpunten. Met de beschikbare middelen zetten we in op betere samenwerking tussen wonen, zorg en welzijn, en op het versterken van preventieve ondersteuning.

Tot slot ontwikkelden we de Woonzorgvisie 2025-2029. Hierin zetten we in op levensloopbestendige woningen, geclusterde woonvormen en toegankelijke wijken met zorg en ondersteuning dichtbij. Zo spelen we in op de toenemende vergrijzing en de wens van ouderen om langer zelfstandig thuis te blijven wonen. En zorgen we voor passende woningen voor andere aandachtsgroepen.

Welke ontwikkelingen hebben we gezien in het gebruik van de gemeentelijke vangnet voorzieningen?

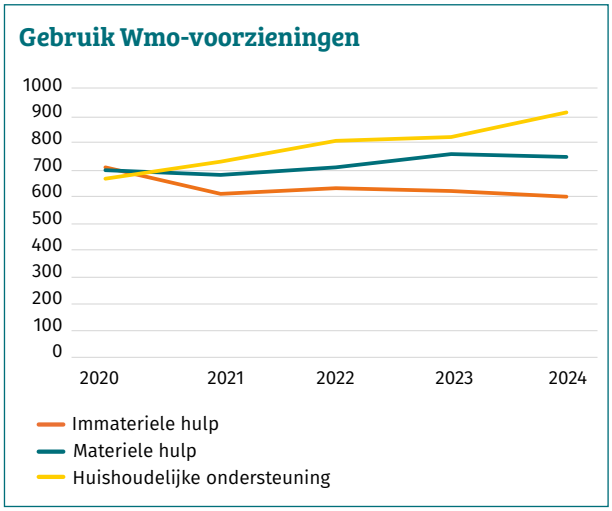

Bron: Wmo monitor gemeente Barneveld

Wmo-voorzieningen betreffen voor een groot deel ouderen. Maar ook andere doelgroepen, zoals mensen met een psychische kwetsbaarheid of fysieke beperking maken gebruik van Wmo-voorzieningen.

In onze gemeente maken relatief weinig mensen gebruik van een Wmo-vangnetvoorzieningen (48 per 1.000 inwoners, landelijk 70). Dit komt waarschijnlijk door de jonge bevolking en de sterke inzet van mantelzorgers, vrijwilligers en kerken.

Sinds 2020 daalde het gebruik van immateriële voorzieningen (zoals wooncoaching of dagactiviteiten) licht, mede door de openstelling van de Wet langdurige zorg (Wlz) voor mensen met psychische problemen en de inzet op algemene voorzieningen. Tegelijk nam het aantal cliënten met ggz-problematiek toe, door minder intramurale plekken, complexere hulpvragen en afschaling en wachtlijsten in de zorg.
Het gebruik van materiële voorzieningen (zoals een scootmobiel of traplift) steeg, maar minder dan verwacht op basis van landelijke trends. Tegelijkertijd zagen we dat Wmo-vraagstukken complexer werden. En mede hierdoor nam de druk op de gemeentelijke uitvoering toe en steeg de wachttijd.

De afgelopen jaren zetten wij in op de transformatie van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis. Deze afname is ook zichtbaar in de afgegeven indicaties en we verwachten dat we dit nog verder kunnen afbouwen.

De vraag naar huishoudelijke hulp groeide sterk na het afschaffen van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage in 2021; De landelijk voorgenomen herinvoering van de inkomensafhankelijke bijdrage zal dit waarschijnlijk afremmen.

De verwachting is dat het Wmo-gebruik blijft stijgen door vergrijzing, complexere hulpvragen en afschaling in de zorg, al is dat mogelijk minder sterk in onze gemeente vanwege de demografische en sociale kenmerken.

Welke ontwikkelingen hebben we gezien in de indicatoren uit het beleidsplan Sociaal Domein 'Mensen voorop'?

Om deze opgave te monitoren zijn in het beleidsplan Sociaal domein 'Mensen voorop' drie indicatoren opgesteld. De ontwikkelingen op deze indicatoren zijn weergegeven in onderstaande grafieken.

Ontwikkeling indicatoren Samen oud worden[30]

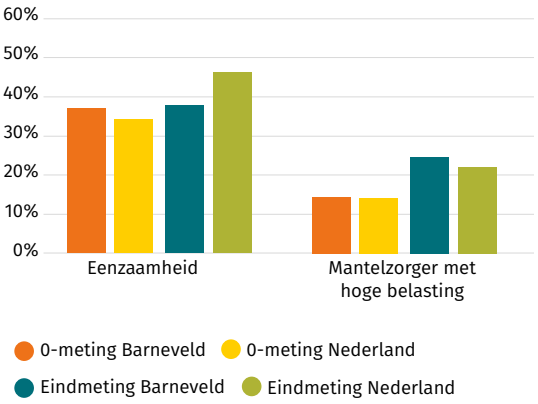

Zelfstandig wonende 75- en 70-plussers[31]

Het aantal zelfstandig wonende 75- en 70 plussers (per 1.000 inwoners)

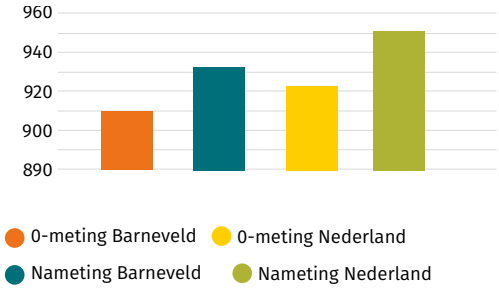

Uit de grafieken blijkt dat:

- Eenzaamheid onder inwoners is toegenomen, ook in de gemeente Barneveld, al is de stijging hier minder sterk dan landelijk. Oorzaken zijn onder andere vergrijzing, de impact van corona, individualisering en het toenemende gebruik van sociale media als vervanging voor fysiek contact. Bepaalde groepen lopen extra risico, zoals ouderen, mensen met een migratieachtergrond en jongvolwassenen.
- Het percentage mantelzorgers met een hoge belasting is in Barneveld flink gestegen en meer dan het landelijk gemiddelde. Dit verschil kunnen we niet volledig verklaren.
- Het aantal zelfstandig wonende ouderen in de gemeente Barneveld is, net als landelijk, toegenomen. Door een wijziging in de meetmethode (voorheen 75-plussers, nu 70-plussers) zijn de cijfers echter niet goed vergelijkbaar met eerdere jaren. De algemene trend is wel duidelijk: steeds meer ouderen blijven langer zelfstandig thuis wonen. Dit sluit aan bij de landelijke ontwikkeling van langer zelfstandig thuiswonen.

[30] **Eenzaamheid:** 0-meting: 2018, nameting: 2024.
Bron: GGD Gezondheidsmonitor.
Mantelzorgers met hoge belasting: 0-meting: 2018, nameting: 2024.
Bron: GGD Gezondheidsmonitor.

[31] **Zelfstandig wonende 75-plussers en 70-plussers:** 0-meting: 2016, nameting: 2023.
Bron: CBS Monitor Ouderenhuisvesting.
In 2018 werd gekeken naar 75-plussers en in 2023 naar 70-plussers.

Bijlage 2

Doelen en indicatoren

Doel	Indicatoren
Meer inwoners ontmoeten elkaar en ondernemen samen activiteiten	• % mensen dat sociale uitsluiting ervaart op het terrein van sociale participatie (Bron: GGD Gezondheidsmonitor) • % mensen dat vrijwilligerswerk doet (Bron: GGD Gezondheidsmonitor) • % inwoners dat veel sociale contacten heeft in de buurt (Bron: Woningbehoefteonderzoek gemeente Barneveld) • % mensen dat in georganiseerd verband deelneemt aan sport, bewegen en cultuur (Bron: GGD Gezondheidsmonitor, PON & Telos behoefteonderzoek, Gelderse cultuurmonitor)
Er is meer verbinding tussen verschillende groepen in de samenleving	• % mensen dat sociale uitsluiting ervaart op het terrein van sociale participatie (Bron: GGD Gezondheidsmonitor) • % mensen dat discriminatie ervaart (Bron: GGD Gezondheidsmonitor) • % mensen met normatieve integratie (Bron: GGD Gezondheidsmonitor)
Het gevoel van veiligheid in wijken en buurten is vergroot	• % inwoners dat veel overlast ervaart in de buurt (Bron: Barneveldse veiligheidsmonitor) • Rapportcijfer veiligheid in eigen buurt (Bron: Barneveldse veiligheidsmonitor)
Meer inwoners weten zich zelfstandig te redden met behulp van hun eigen netwerk	• % mensen dat sociale uitsluiting ervaart op het terrein van sociale participatie (Bron: GGD Gezondheidsmonitor) • % mensen die iemand om zich heen hebben die wil helpen (Bron: GGD Gezondheidsmonitor)
Er is meer verbinding en vertrouwen tussen inwoners en gemeente	• Aantal keer dat ervaringsdeskundigen zijn betrokken bij de ontwikkeling van beleid
De kansengelijkheid tussen wijken en buurten is toegenomen	• Verschil in score leefbarometer in de 4 buurten met de laagste score (Bron: leefbarometer) • % jongeren dat deelneemt aan georganiseerde vrijetijdsbesteding (Bron: GGD Gezondheidsmonitor)
Meer kinderen en jongeren groeien op in een kansrijke omgeving	• Aantal kinderen dat gebruik maakt van voorschoolse voorzieningen (Bron: Peutermonitor) • Aantal voortijdig schoolverlaters (Bron: DUO) • Aantal gebruik kindregelingen (Bron: Gemeente Barneveld) • Aantal opvoedvragen met lichte ondersteuning in het preventieve voorveld (Bron: preventief voorveld subsidieverantwoording) • Aantal jeugdigen met geïndiceerde ambulante jeugdhulp (Bron: Jeugdmonitor) • % jongeren dat middelen gebruikt (Bron: GGD Gezondheidsmonitor)
Meer inwoners ervaren financiële rust	• % inwoners dat moeite heeft met rondkomen (Bron: GGD Gezondheidsmonitor) • % inwoners met financiële problemen (Bron: GGD Gezondheidsmonitor) • % inwoners met problematische schulden (Bron: GGD Gezondheidsmonitor) • % keren dat een signaal van vroegsignaleren van schulden heeft geleid tot ondersteuning (Bron: gemeente Barneveld) • % inwoners dat sociale uitsluiting ervaart op het terrein van materiële deprivatie (Bron: GGD)
Meer inwoners doen naar vermogen mee op de arbeidsmarkt of via andere vormen van participatie	• % personen met bijstandsuitkering ten opzichte van landelijk gemiddeld (Bron: CBS) • Aantal inwoners dat werkt met ondersteuning loonkostensubsidie (Bron: gemeente Barneveld) • % inwoners dat betaald werk heeft en/of meedoet via vrijwilligerswerk (Bron: GGD Gezondheidsmonitor)

Doel	Indicatoren
Meer inwoners hebben voldoende ontwikkelkansen	• % jongeren met een startkwalificatie (Bron: Gemeente Barneveld) • % mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden (Bron: GGD Gezondheidsmonitor) • % mensen die laaggeletterd zijn (Bron: Stichting Lezen en Schrijven) • % mensen met beperkte digitale vaardigheden (Bron: GGD Gezondheidsmonitor)
Meer inwoners voelen zich vitaal en gezond	• % mensen met een goed ervaren gezondheid (Bron: GGD Gezondheidsmonitor) • % inwoners met een hoog risico op een depressie of angststoornis (Bron: GGD Gezondheidsmonitor) • % inwoners met een gemiddeld tot hoge score op veerkracht (Bron: GGD Gezondheidsmonitor)
Meer ouderen functioneren langer zelfstandig	• % goed ervaren gezondheid ouderen (Bron: GGD Gezondheidsmonitor) • % eenzaamheid ouderen (Bron: GGD Gezondheidsmonitor) • % ouderen met voldoende regie over het eigen leven (Bron: GGD Gezondheidsmonitor) • % ouderen met een indicatie voor woonondersteuning (Bron: gemeente Barneveld)
Problemen worden vaker genormaliseerd en binnen de gemeenschap opgelost	• % mensen dat informele hulp biedt (Bron: GGD Gezondheidsmonitor) • % jeugdigen met jeugdhulp (Bron: Jeugdmonitor) • % mensen dat iemand om zich heen heeft die hem/haar wil helpen (Bron: GGD Gezondheidsmonitor) • % mensen met sociale steun (Bron: GGD Gezondheidsmonitor)
Inwoners zijn beter voorbereid op crises en rampen	• % inwoners dat zichzelf in een noodsituatie, voor een periode van 72 uur kan redden zonder ondersteuning van de (lokale) overheid (Bron: Barneveldse Veiligheidsmonitor)
Inwoners krijgen beter passende en op elkaar afgestemde ondersteuning, doordat het sociaal en medisch domein beter op elkaar aansluiten	• Aantal inwoners dat vanuit het medisch domein wordt doorverwezen naar Welzijn op Recept (Bron: jaarverantwoording Welzijn Barneveld) • Aantal inwoners dat via het zorgdomein worden doorverwezen naar het sociaal domein (Bron: gemeente Barneveld) *We verwachten de komende jaren dat er beter passende indicatoren en data beschikbaar komen, waardoor deze indicatoren mogelijk worden vervangen.*
Meer inwoners anticiperen tijdig op hun (toekomstige) woon- en ondersteuningsbehoeften	• % 75-plussers dat in een levensloopgeschikte woning woont (Bron: Woonbehoefteonderzoek gemeente Barneveld) • % 75-plussers dat wil verhuizen naar een levensloopgeschikte woning (Bron: Woonbehoefteonderzoek gemeente Barneveld)
Meer inwoners kunnen zelfstandig thuis (blijven) wonen met waar nodig ondersteuning, ontmoeting en hulp dichtbij	• % 75-plussers dat in een levensloopgeschikte woning woont (Bron: Woonbehoefteonderzoek gemeente Barneveld). • Aantal (pre)mantelzorgwoningen (Bron: Gemeente Barneveld). • % mantelzorgers • % overbelaste mantelzorgers • Verhouding tussen vraag en aanbod naar levensloopgeschikte woningen (Bron: Woningbehoefteonderzoek gemeente Barneveld) • Aantal woningaanpassingen ten gevolge van niet passende huisvesting in relatie tot de zorgvraag (Bron: gemeente Barneveld) • Aantal kinderen met geïndiceerde jeugdhulp verblijf (Bron: Jeugdmonitor) • Aantal dak- en thuislozen (Bron: ETHOS-telling)
De woningvoorraad en woonomgeving zijn beter afgestemd op passende woonkeuzes in elke levensfase	Monitoring binnen Omgevingsvisie

gemeente
Barneveld

Samen zorgzaam en verbonden
Visie Sociaal Domein
Gemeente Barneveld 2040